

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GENEL GAZETECİLİK BİLİM DALI

**KAMU DİPLOMASİSİNDE MEDYANIN ROLÜ:
ANADOLU AJANSI ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

HÜSEYİN ALTINALAN

İstanbul, 2015

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI
GENEL GAZETECİLİK BİLİM DALI

**KAMU DİPLOMASİSİNDE MEDYANIN ROLÜ:
ANADOLU AJANSI ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

HÜSEYİN ALTINALAN

Danışman: DOÇ. DR. ALİ BÜYÜKASLAN

İstanbul, 2015

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

TEZ ONAY BELGESİ

GAZETECİLİK Anabilim Dalı GENEL GAZETECİLİK Bilim Dalı TEZLİ YÜKSEK LİSANS öğrencisi HÜSEYİN ALTINLAN'ın KAMU DİPLOMASİSİNDE MEDYANIN ROLÜ: ANADOLU AJANS ÖRNEĞİ adlı tez çalışması, Enstitümüz Yönetim Kurulunun 16.03.2015 tarih ve 2015-9/14 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oy birliği oy çokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi 20.03.2015

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

1. Tez Danışmanı	Doç. Dr. ALİ BÜYÜKASLAN	
2. Jüri Üyesi	Doç. Dr. İRFAN PAÇACI	
3. Jüri Üyesi	Yrd. Doç. Dr. SEÇİL ÖZAY	

ÖZET

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından tüm dünyada beliren savaş karşıtlığı ve diplomatik alanda yeni yöntemlerin doğuşu, ülkelerin dış politika amaç ve araçlarında da değişikliklere neden olmuştur. Bu noktada teknolojik gelişmelerin de etkisiyle yaşanan informatik devrim, uluslararası alandaki yeni diplomatik atağı destekleyen unsura dönüşmüştür. Neticede uluslararası politikada kamu diplomasisi, yumuşak güç, sivil toplum ve medya kavramları daha ağırlıklı olarak yer almaya başlamıştır.

Yeni küresel düzende bireylerin ve kamuoylarının önemi her geçen gün artmaktadır. Buna bağlı olarak daha önce devletlerin birbirleri ile ilişkileri ve kullanılan yöntemlerin tümü olarak tanımlanan diplomasi kavramında da değişiklik meydana gelmiştir. Bilgi, kültür ve iletişim uluslararası siyasette etken faktörler olmaya başlamış, diplomaside bu unsurlar kullanılarak kamuoylarını etkileme amaç edinilmiştir. Bu noktada diplomasi sözlüklerinde “kamu diplomasisi” kavramı büyük harflerle yazılmıştır. İlk kez 1965 yılında Edmund Gullian tarafından kullanılan kamu diplomasisinin birçok tanımı yapılsa da günümüzde kabul gören tanım, hükümetlerin başka bir devletin halkını, aydınlarını ve politikalarını kendi avantajına döndürmek için etkilemeye çalışmasıdır.

Uluslararası ilişkilerde devletlerin kamu diplomasisi araçları, dışişleri bakanlıkları ile elçiliklerin sosyo-kültürel programları ve oluşturulan medya araçlarıdır. ABD, Fransa ve İngiltere kamu diplomasisine önem verip, etkin uygulama yapabilen önde gelen devletlerdendir. ABD dünyanın her yerinde kurulan düşünce kuruluşları, büyük markalar ve medya aracılığıyla Amerikan kültürünü diğer toplumlara benimsetmeye çalışmaktadır. Nitekim günümüzde Coca-Cola en bilinen markalar arasında sayılabilirken, Hollywood filmleri dünyanın hemen her yerinde izlenme rekorları kırmaktadır. Neticede genç kuşak ön planda olmak üzere farklı toplumlarda Amerikan kültürüne karşı oluşturulmuş sempatiden bahsetmek mümkündür.

Son yıllarda değişen Türk dış politikası kapsamında oluşturulan kamu diplomasisi çalışmalarında hedeflenen, uluslararası arenada daha güçlü Türkiye imajı ile kü-

resel siyasette artan prestijdir. Bu hedef doğrultusunda Türk siyasal yaşamında medyanın önemi bir kez daha vurgulanarak, bireylerin bilinç düzeyinin artırılarak çeşitli konular üzerinde farkındalık yaratmak ve geleneksel ile modernist motifleri harmanlayan ilerlemeci bir Türkiye imajı çalışmaları üzerinde odaklanılmıştır. 1920 yılında kurulan ve küresel gelişmeleri yakından takip ederek, 2011 yılından itibaren büyük bir ivmeyle büyüme kaydeden Anadolu Ajansı (AA)¹, doğru ve objektif haberleri bireylere ulaştırmadaki başarısının yanında, kamu diplomasisi çalışmalarına yaptığı katkıdan dolayı iç ve dış politika süreçlerinin önemli unsuru konumuna gelmiştir.

¹ Yönetim değişikliğinin ardından vizyon ve hedef büyüten Anadolu Ajansı'nda tüm dünyanın dikkatini çeken gelişmeler yaşanmıştır.

ABSTRACT

After the World War II, the birth of the new methods in diplomatic field and appearing of anti-war ideology all over the world led to some changes in the countries' foreign policy objectives and means. The experienced informatic revolution with the impact of the technological developments has become a key driver of the new diplomatic attack in the international arena. As a result, public diplomacy, soft power, civil society and media concepts began to play significant role in the international politics.

The importance of individuals and public in the new global order is increasing everyday. Accordingly, some changes have been occurred in the concept of diplomacy which was earlier defined as the diplomatic relations of states with each other and all the methods used. Information, culture and communication have begun to be effective factors in international politics, as having aimed to influence the public by using these elements. At this point, the concept of "public diplomacy" has been written in capital letters in the diplomacy dictionaries. Although there are many definitions of public diplomacy which was firstly used by Edmund Gulian in 1965, the widely accepted definition of the term is the communication of the states with each other to influence one another's public, intellectuals and policies to capitalize on.

Public diplomacy tools of the states in the international affairs are the foreign ministries, socio-cultural programs of the embassies and the media. The U.S. , France and Britain are the states giving importance to public diplomacy and are capable of effective implementation. The U.S has been trying to impose American culture to other cultures through the think-tank organizations established all over the world, major brands and the media. Indeed, today, Coca Cola is among the best known brands while Hollywood has the record-breaking movies. As a result, it is possible to talk about a sympathy for the American culture in different communities, particularly the younger generation.

In recent years, the intent of the works of the public diplomacy, which is formed as part of the changing Turkish foreign policy, is the image of a more powerful Turkey and the increasing prestige in the global politics. In line with this objective, there has been aimed to create a progressive Turkey image, a blend of the traditional and

modernist motifs, to increase the awareness of individuals on various issues by emphasizing the importance of media in Turkish political life. Anadolu Agency (AA) which was founded in 1920 and has grown with a major acceleration since 2011 by following the global developments closely, has become a significant factor by contributing both in domestic and international progresses of the public diplomacy as well as its success in broadcasting objective and true news.

ÖNSÖZ

Geçmişte uluslararası sorunları devletin resmi temsilcileri müzakere eder, görüşme olumlu ya da olumsuz sonuçlanır, halk politik karar verme sürecinde belirleyici unsur olarak rol oynamazdı. Günümüzde ise devlet dışı sivil aktörlerin, bir ülkenin diğer ülke halk ve karar vericilerini etkileme faaliyetleri şeklinde tanımlanan kamu diplomasisinin değeri anlaşılmış ve artık uluslararası ilişkilerde yürütülen klasik diplomasiden farklı biçimde, bireyler ve toplumlar, karar alma sürecinde belirleyici unsurların parçası olmuştur.

Kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve yaygınlaşmasıyla halk, dünyadaki gelişmelerden anında haberdar olmaya başlamış, günümüzde meşruiyet zemini, siyaset ve diplomasiden ziyade kamuoyunun algılarına ve bu algıları yayan medyaya kaymıştır. Zira medyanın doğruluk algısı oluşturduğu bir olayın meşruiyeti, neredeyse kesin doğru biçiminde kabul edilir hale gelmiştir.

Bu çalışmada, diplomasi ve türleri ile yumuşak güç ve kamu diplomasisinin tanımı, tarihçesi, yöntem ve araçları, dünyadaki uygulamaları anlatılarak, konuyla ilgili yayınlar incelenmiştir. Çalışmada, farklı etnik ve dini yapıdan oluşan* Anadolu Ajansı'nın Türkiye'nin kamu diplomasisine katkısı incelenmekte, yayın politikaları değerlendirilmektedir. Diplomasi ve türlerinin kavramsal olarak yer aldığı çalışmanın giriş bölümünün ardından birinci bölümünde, kamu diplomasisi ve yumuşak gücün ortaya çıkışındaki faktörler, oluşumu ve gelişimi örnekleriyle anlatılmakta, işleyiş ve aşamaları incelenmektedir. Çalışmanın ikinci bölümünde, Türkiye'de kamu diplomasisinin gelişim süreci ve kurumları incelenmekte, araç ve aktörlerine yer verilmektedir. Üçüncü bölümde medyanın kamuoyunu etkileme gücü ile Türk medyasının tarihsel gelişimi, Anadolu Ajansı'nın tarihçesi, kuruluşu, gelişimi ile son üç yılı ele alınarak yeniliklere ve yayınlarına değinilmiş, son bölümde ise haber ajansının işlevi incelenerek Anadolu Ajansı'nın özellikle kamu diplomasi alanında gösterdiği faaliyetler anlatılmıştır. Çalışmanın sonuç bölümünde, kamu diplomasisinin gelecekte dünyanın şekillenmesindeki rolü ve önemi, Türkiye'nin tutumu ile AA'nın bu sürece katkısı değerlendirilmiştir. Ça-

* Anadolu Ajansı bünyesinde Türkiye'nin yanı sıra çeşitli ülkelerde bulunan ofislerinde İngiliz, Fransız, Arap, Rus, Boşnak, Bulgar vb. milliyetlerle, Hristiyan ve Müslüman personel çalışmaktadır.

lişmada literatür taraması yapılarak elde edilen bilgiler, AA'nın kamu diplomasisi uygulamasındaki rolü ve etkisinin incelenmesinde yorumlanmıştır. Konuya ilişkin kitaplar, makaleler, gazete ve web sitelerinde yer alan haber ve bilgiler ile stratejik araştırma kuruluşlarının yayınlarından istifade edilmiştir.

AA'nın gelişimi konusunda Genel Müdür Kemal Öztürk ile görüşölmüştür. Çalışmada ağırlıklı olarak ölkemizin kamu diplomasisinde AA'nın oynadığı rol üzerinde durulmuştur.

Yüksek Lisans eğitimim boyunca desteğini daima hissettiğim tez danışmanım Doç. Dr. Ali Büyökaslan'a, kamu diplomasisi konusuna ilgi duymama ve bu konuda çalışma yapmamda etkili olan ve fikirleriyle katkı sağlayan Doç. Dr. Abdullah Özkan'a, çalışma arkadaşlarım Fatih Okumuş, Bölent şahin Erdeğer, İsmail Fidan ile kadim dostum Eyüp Muş'a ve bu süreçte yanımda olan değerli aileme teşekkürü borç biliyorum.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	ii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ	vi
TABLolar LİSTESİ.....	xiii
KISALTMALAR.....	xiv
GİRİŞ	1
Amaç	3
Yöntem.....	3
Bulgular	4
Sınırlılıklar	4
BÖLÜM I:	
KAMU DİPLOMASİSİ ÇALIŞMALARINA KAVRAMSAL YAKLAŞIM	5
1.1. Diplomasinin Tarihsel Gelişimi.....	6
1.2. Diplomasi Türleri.....	7
1.2.1 Ad Hoc Diplomasi	8
1.2.2 Çok Taraflı Diplomasi.....	8
1.2.3 Parlamenter Diplomasi.....	10
1.2.4 Doruk Diplomasisi	10

1.3 Güç Tanımları	11
1.3.1 Sert Güç (Hard Power)	13
1.3.2 Yumuşak Güç (Soft Power)	13
1.3.2.1 Yumuşak Gücün Hedefi	14
1.3.2.2 Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi İlişkisi	15
1.4 Akıllı Güç (Smart Power)	17
1.5 Kamu Diplomasisi: Tanımı, Nitelikleri ve Tarihsel Gelişimi	18
1.5.1 Kamu Diplomasisinin Hedefleri	21
1.5.2 Kamu Diplomasisinin Özellikleri ve Uygulama Alanları	22
1.5.3 Kamu Diplomasisi ve Dış Politika İlişkisi	26
1.5.4 Kamu Diplomasisi ve Yeni Kamu Diplomasisi Ayrımı	27
1.6 Psikolojik Savaş, Propaganda ve Algı Yönetimi	28
1.7 Kamu Diplomasisi Çalışmalarında Halkla İlişkiler ve Propaganda	29
1.8 Dezenformasyon (Bilgi Çarpıtması) ve Kara Propaganda	31
1.9 Propaganda ve Toplum	32

BÖLÜM II:

TÜRKİYE’DE KAMU DİPLOMASİSİNİN GELİŞİMİ VE BAŞLICA

KURUMLAR

2.1 Osmanlı Devletinde Kamu Diplomasisi Uygulamaları	34
2.2 Türkiye Cumhuriyeti’nde Kamu Diplomasisi Gelişimi ve İlgili Kurumlar	36
2.3 Türkiye’de Kamu Diplomasi Çalışmalarıyla İlgili Kurumlar	41
2.3.1 Başbakanlık Kamu Diplomasi Koordinatörlüğü (KDK).....	41
2.3.1.1 Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY).....	43

2.3.1.2 Başbakanlık Afet Ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)	43
2.3.1.3 Yurtdışı Türkler Ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)	44
2.3.1.4 Basın Yayın Ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM)	45
2.3.1.5 Türk İşbirliği Ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)	47
2.3.1.6 Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)	48
2.3.1.7 Yunus Emre Enstitüsü	49
2.3.1.8 Kızılay	50
2.3.1.9 Türk Kızılayı'na Bağlı Kuruluşlar	51
2.3.1.10 Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)	52
2.4 Türkiye’de Kamu Diplomasi Çalışmalarıyla İlgili Gayriresmi Organizasyonlar ve	
Sivil Toplum Kuruluşları	53
2.4.1 İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH)	54
2.4.2 Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği	55
2.4.3 Yardımelî Uluslar Arası İnsani Yardım Derneği (YARDİMELİ)	55
2.4.4 Kimse Yok Mu Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği (KİMSE YOK MU) ...	56
2.4.5 Yeryüzü Doktorları	56
2.4.6 Deniz Feneri	57

BÖLÜM III:

KAMUOYU VE MEDYA

3.1. Medyanın Siyasal Süreçte Toplum Üzerindeki Etkileri	59
3.1.1. Medya	59
3.1.2. Medyanın Kamuoyunu Etkileme Gücü	62
3.2. Türk Medyasının Tarihsel Gelişimi	64

3.2.1 Osmanlı’da Haber Ajansları	64
3.2.1.1 Osmanlı Telgraf Ajansı (1911-1914)	66
3.2.1.2 Osmanlı Milli Telgraf Ajansı (1914-1918)	66
3.2.1.3 Türkiye-Havas-Reuter Ajansı	66
3.3 Anadolu Ajansı	67
3.3.1 Tarihçesi	68
3.3.2 Günümüzde Anadolu Ajansı	70
3.3.3 AA-Sivil Toplum Kuruluşları (STK) İlişkileri	72
3.3.4 AA’nın Diplomatik Mesaj İletimi	73

BÖLÜM IV:

KAMU DİPLOMASİSİ ÇALIŞMALARINDA AA

4.1 Gündem Oluşturma	76
4.2 İç Kamuoyunu İkna ve İç Politikayı Destekleme	79
4.3 Ön Yargıları Kırma, Yanlış Algıları Değiştirme ve Bilgilendirme	82
4.4 Dış Kamuoyunu İkna	84
4.5 Dış Politikayı Etkileme ve Destekleme	87
4.6 Kamu Diplomasi Yöntemi Olarak İmaj (Siyasi, Ekonomik, Sosyal)	89
4.7 Bilgilendirme ve Tanıtım Faaliyetleri.....	91
4.8 Yabancı Gazetecilere Eğitim	93
4.9 Sempozyum ve Toplantılar Düzenlemek.....	95
SONUÇ	97

EKLER	101
<i>EK 1. Atatürk'ün AA İle İlgili Genelgesi</i>	101
<i>EK 2. Anadolu Ajansı'nın İlk Çalışmaları</i>	102
<i>EK 3. Atatürk'ün AA'ya Gösterdiği İlg</i>	104
<i>Ek 4. AA'nın Mevzuat Yapısı</i>	105
<i>EK 5. AA'nın Yayın İlkeleri ve Yapısı</i>	106
<i>EK 6. Başlıca Çalışma Birimleri ve AA'nın Temel Nitelikleri</i>	108
<i>EK 7. Yurt Dışı Temsilcilikleri</i>	111
<i>EK 8. Yurt İçi Temsilcilikleri</i>	112
<i>EK 9. AA'nın İşbirliği Yaptığı Uluslararası Kuruluşlar</i>	113
<i>EK 10. AA Genel Müdürü Kemal Öztürk ile Röportaj</i>	114
<i>EK 11. Kamu Diplomasisi Koordinatörü Cemalettin Haşimi ile Röportaj</i>	118
<i>EK 12. Anadolu Ajansı Haber düzenleme ekranı</i>	123
KAYNAKÇA	124

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. Güç Kaynakları ve Etkileri	16
Tablo 2. Klasik ve Yeni Kamu Diplomasileri Arasındaki Temel Farklar	28
Tablo-3: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “Gündem oluşturma”	77
Tablo-4: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “İç kamuoyunu ikna ve iç politikaya destek”	81
Tablo-5: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “Ön yargıları kırmak, yanlış algıları değiştirmek ve bilgilendirmek”	83
Tablo-6: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “Dış kamuoyunu ikna”	86
Tablo-7: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “Dış politikayı etkileme-destekleme”	88
Tablo-8: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “İmaj” (Siyasi, ekonomik, sosyal)	90
Tablo-9: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “Bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri”	92
Tablo-10: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “Yabancı gazetecilere eğitim vermek” ...	94
Tablo-11: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “Sempozyum ve toplantı düzenleme”	95

KISALTMALAR

AA	: Anadolu Ajansı
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AFAD	: Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı
AK Parti	: Adalet ve Kalkınma Partisi
BYEGM	: Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü
İHH	: İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı
KDK	: Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TİKA	: Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
Türksoy	: Uluslararası Türk Kültür Teşkilatı
YTB	: Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar
CIA	: ABD Merkezi Haberalma Teşkilatı
MOSSAD	: İsrail İstihbarat ve Özel Operasyonlar Enstitüsü

GİRİŞ

Binlerce yıllık insanlık tarihinde var olan savaşların, barutun kullanılmasıyla başlayan sürecin devamında teknolojinin gelişimine paralel yıkıcı etkileri de artmıştır. Özellikle biyolojik ve nükleer silahlar başta olmak üzere kitle imha silahlarının kullanılmaya başlanmasıyla devletler ve uluslararası toplum her an oluşabilecek geniş ve etkili tehditlerle karşı karşıya kalmıştır. Soğuk Savaş döneminde SSCB ve ABD arasında meydana gelen nükleer çatışma tehdidinin ardından siyasi liderler ve akademisyenler arasında küresel politikalarda askeri gücün sınırlandırılması yönünde tartışmalar ortaya çıkmıştır. Bu dönemin ardından hem yıkıcı tehdit unsurları hem de yüksek maliyetleri nedeniyle devletler dış politika tercihlerinde askeri sert güçten (hard power) sivil diplomasi unsurları ağır basan yumuşak güce (soft power) doğru eğilim göstermeye başlamıştır.

Soğuk Savaş dönemi sonrasında yaşanan bir diğer gelişme de süregelen teknolojik ilerlemelerle birlikte iletişim tekniklerindeki değişimdir. Yazılı ve görsel basın tekniklerindeki iyileşme, bilgisayar kullanımının ve Web 2.0²'in dünya genelinde yaygınlaşmasıyla insanların olay ve olgulardan haberdar olma oranı yükselmiştir. Artık dünyanın bir ucunda meydana gelen bir olaydan, dünyanın çok farklı coğrafyasındaki bir birey saniyeler içinde haberdar olabilmektedir. Sonuç olarak günümüz insanları, artan enformasyon haberleşme ve farkındalık nitelikleriyle beraber olaylar karşısında daha tepkisel bir yapıya bürünmüştür. Bu noktada politikaların uygulanmasında muhalefetin önlenmesi ve mevcudiyetlerinin bekasını arzulayan siyasi iktidarlar, bireylerin ve dolayısıyla toplumların nezdinde meşruiyetlerini sağlamanın yollarını aramaya başlamıştır. Devletlerin ve diğer uluslararası aktörlerin meşruluklarını sağlamada kullandığı en önemli araçlar ise kendileri hakkında yaratılmış olumlu imaj ve sempati ile toplumların üzerinde oluşturulacak rıza unsurudur. Böylece bu aktörler toplumun en alt birimi olan bireylere ulaşmada medyanın desteğine önemli ölçüde ihtiyaç duymaktadır.

² İlk kez 2004 yılında O'Reilly tarafından bir konferansta ortaya atılan kavramdır. İnsanlara sınırsız kolaylık sağladığı ifade edilen web 2'de eskiden olduğu gibi sadece bilgi almakla kalmıyor, katkıda bulunup bilgi de paylaşılabiliyor.

Tüm bu amaçlar çerçevesinde uluslararası siyasette ABD, Fransa, İngiltere gibi büyük güçler tarafından uzun yıllar kurumsallaştırılıp hakkında önemli çalışmalar yapılan ‘‘kamu diplomasisi’’ kavramı dünya gündeminde yer almaya başlamıştır. Özellikle sert gücün önem kaybedip uluslararası sistemde yumuşak gücün öneminin artması ile devletler imaj çalışmalarına ve bilgi gücüne sahip olma konularına yoğunlaşmışlardır. Çalışmalarıyla uluslararası ilişkiler literatürüne önemli katkılar sağlayan akademisyen T. Bailey de kamu diplomasisinin önemini şu sözlerle ifade etmiştir: ‘‘Düşünceler dayanıklıdır, silah veya bombalarla yok edilemezler. Uluslararası sınırları ve okyanusları aşarlar. Onlarla ancak daha iyi düşünceler üretilerek başa çıkılabilir.’’

Gelinen noktada artık gelişmekte olan ülkeler ile küresel siyasette daha fazla söz sahibi olmak isteyen aktörler, kamu diplomasisi çalışmaları için önemli kaynaklar ayırmaktadır.

Türkiye de son yıllarda dış politika kapsamında yaptığı yeni açılımlar ve küresel siyaset perspektifinde kamu diplomasisi çalışmalarına büyük önem vermektedir. Özellikle 1990’lı yılların koalisyon hükümetlerinden kaynaklanan sıkıntılardan sonra 2002 yılında tek başına iktidara gelip yeni siyasal konjonktür sağlama çabasında olan Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti), yumuşak güç ve kamu diplomasisi unsurlarına yönelik önemli çalışmalar yapmaya başlamıştır. Bu noktada geleneksel çizgilerinden kopmayan ancak buna rağmen moderniteden ve gelişimden de geri kalmayan, yenilikçi, küresel rekabette ilerleme hedefleri olan bir Türkiye imajı için iletişim ve medya unsurları Türk siyasal yaşamı için öne çıkmaktadır. 2020’de 100. Yıldönümünü kutlayacak olan Anadolu Ajansı hem bu imajın oluşması hem de bireylerin gerçekçi haberlere ulaşımında başat rol oynamaktadır.

Günümüzde önemi gittikçe artan kamu diplomasisi paralelinde Anadolu Ajansı örneğinde medyanın bireyleri etkileme gücünün tartışılacağı bu çalışma beş bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde kamu diplomasisi kavramının içeriğinin daha iyi belirtilmesi adına kamu, diplomasi, güç, propaganda ve kamu diplomasisi terimleri üzerinde durulmuştur. Osmanlı’dan günümüze kadar Türkiye’de kamu diplomasisinin gelişim süreci ise çalışmanın ikinci bölümünü oluşturmaktadır. Üçüncü bölümde kamu diplomasisinin bel kemiği olan medya kavramı incelenerek Türk medyasının tarihsel gelişim çizgisi

anlatılmıştır. Dördüncü bölümde, Türk siyasal yaşamı ve objektif bilginin yayılmasındaki önemi dolayısıyla Anadolu Ajansı'nın kurumsal niteliğine değinilmiştir. Beşinci bölümde ise AA'nın kamu diplomasisi çalışmalarına katkıları farklı başlıklar altında incelenmiştir.

AMAÇ

Kamu diplomasisi, son yıllarda sıkça ifade edilen *yumuşak güç* tabirinin karşılığı olarak uluslararası ilişkilerde, geleneksel diplomasi yöntemleriyle aşılmaya çalışılan sorunlar ile amaçların yerine alternatif olmasa da etkin güç olarak kullanılmaya başlamıştır. Ülkeler kimi zaman STK'lar, kimi zaman devlete ait kurum ve kuruluşlar aracılığıyla kamu diplomasi uygulamalarını gerçekleştirmektedir. Bu yönü dolayısıyla yüksek lisans tez çalışmamızda, bir devlet kurumu olarak Anadolu Ajansı'nın, Türkiye'nin uluslararası ilişkilerinde kamu diplomasisi örneği teşkil edecek uygulamalarının neler olduğunun ortaya konulması amaçlanmıştır.

Çalışmamız, bulgularda da belirtileceği gibi AA'nın özellikle Osmanlı hinterlandında yer alan ülkelerdeki tarihsel uzantılardan, kültürel veya 'dini' birlikteliklerden istifade ederek yaptığı haber örneklerini tespit etmeye yöneliktir.

YÖNTEM

Çalışmamızda kamu diplomasisinin kuramsal dayanakları incelenmiş; bu incelemeler ışığında AA'nın haberlerinden kamu diplomasisi uygulaması oluşturduğu düşünülenlerin haber, etki ve sonuç açısından yorumlanması amaçlanmıştır.

Çalışmamızın sınırlılıkları arasında da belirttiğimiz üzere, 2012-2014 yılları arasında ajansın yayımladığı 912.451 haber incelenerek, kamu diplomasisi örneği oluşturacak haberler seçilmiştir. İncelenen haberler arasından AA'nın kamu diplomasisi uygulamasına örnek oluşturacak şekilde haberler başlıklandırılmış, bu başlıklara uyan haber metinleri tablolar halinde çalışmada verilmiştir. Haberlerin derlenip toparlanmasına ve yayına verilmesine ilişkin ekran görüntüsü de çalışmamızın ekler kısmına konulmuştur. Ayrıca Başbakanlık Kamu Diplomasi Koordinatörü ve Anadolu Ajansı Ge-

nel Müdürü ile söyleşiler yapılarak konunun, AA ve hükümet açısından hangi açılardan ele alındığına ilişkin ilk elden bilgiler verilmiştir.

BULGULAR

Medya, ulusal ve uluslararası ölçekte devletler ve toplumlar arasındaki ilişkileri etkileme/ yönlendirme gücüne sahiptir.

Kamu diplomasisi tek kanallı ve tek yönlü faaliyet alanı olmayıp, çok yönlü ve çok kanallıdır. Medya bu kanalların en önemlilerinden biridir.

Ülkeler geleneksel diplomasi yöntemleri dışında ilişkiler kurmakta ve geliştirmektedir. Kamu diplomasisi yoluyla bunu gerçekleştirebilmek için medya büyük öneme sahiptir. Anadolu Ajansı, Türkiye'nin bölgesel ve küresel aktör olması yönünde yaptığı haberlerle kamu diplomasisi uygulamaktadır.

SINIRLILIKLAR

Çalışmamız 2012-2014 yılları arasında kamu diplomasisi uygulaması örneği oluşturacak haberlerle sınırlandırılmıştır.

Anadolu Ajansı'nın binler ve yüzbinlerle ifade edilen günlük, aylık ve yıllık görüntü, fotoğraf ve haber akışının tamamı düşünüldüğünde çalışmanın sınırlandırılması tercih değil, bir zorunluluk olmuştur.

BÖLÜM I:

KAMU DİPLOMASİSİ ÇALIŞMALARINA KAVRAMSAL YAKLAŞIM

Kamu sözcüğü etimolojik olarak Latince'deki “publicus” sözcüğünden türetilerek İngilizcede “public” sözcüğüyle ifade edilmiştir. TDK tarafından “halk hizmeti gören devlet organlarının tümü” şeklinde tanımlanan “kamu”, “bir ülkede yaşayanların tümü”³ şeklinde de kullanılmaktadır.

Uluslararası ilişkiler ve siyaset bilimi alanında diplomasinin birçok tanımı yapılmıştır. Büyük Larousse’de “diplomasi”, “bir ülkeyi yabancı bir ülkede ve görüşmelerde temsil etme eylemi ve biçimi”⁴ şeklinde tarif edilirken, TDK “güç bir görüşme sırasında gösterilen ustalık ve beceriklilik”⁵ olarak tanımlamaktadır.

Tuncer’e göre diplomasi, anlaşmayı ifade eden müzakere sanatıdır, dış politikanın uygulama biçimidir. Tuncer diplomasiyi diplomatın mesleğini icra etme yeteneği olarak belirtirken, aynı zamanda diplomasi teşkilatlarının uluslararası ilişkileri tesis edip yönlendirme süreci olarak tarif etmiştir.⁶

Diplomasi alanında önemli çalışmalara sahip Sir Ernest Satow, “Diplomasi, bağımsız devletlerin hükümetleri arasındaki resmi münasebetlerin icrasında tatbik edilen zeka ve incelik” der.⁷ Türkiye’de uluslararası ilişkiler alanının duayen isimlerinden Tayyar Arı da benzer şekilde diplomasiyi, “Bir hükümetin belli konulardaki kanı ve görüşlerin doğrudan doğruya öteki devletlerin karar vericilerine iletmesidir” şeklinde tanımlamıştır.⁸

³ Akalın Haluk Şükrü; **Türkçe Sözlük**, 11. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011, s.1290.

⁴ **Büyük Larousse**, İstanbul: Milliyet, 6. cilt, 1986, s. 30202.

⁵ Akalın Haluk Şükrü; s.674.

⁶ Hüner Tuncer, **Diplomasinin Evrimi, Gizli Diplomasiden Küresel Diplomasiye**, İstanbul: Kaynak Yayınları, 2009, s.15.

⁷ Davison Roderic, “Osmanlı Diplomasisi ve Bıraktığı Miras”, Carl Brown (ed.), **İmparatorluk Mirası**, Gül Çağalı Güven (çev.), İstanbul İletişim Yayınları, 2000, s. 246-262.

⁸ Arı Tayyar; **Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika**, İstanbul: MKM Yayıncılık, 2009, s.340.

1.1 Diplomasinin Tarihsel Gelişimi

Geçmişte sadece hükümetler arasında yürütülen klasik anlamdaki diplomasi süreci günümüzde, ülkelerin resmi kurumlarının yanı sıra sivil toplum kuruluşları ve ticari birlikleri tarafından da gerçekleştirilmektedir. Günümüz diplomasisinde ise artık devletlerin muhatabı ve hedef kitlesi ülkedeki tüm kesimlerdir. Devletler arasındaki askeri, ekonomik ve siyasi alandaki devlet politikaları, diğer ülkelerdeki algılama biçiminden etkilendiği için iletişim alanı genişletilerek mesaj farklı kitlelere gönderilmektedir. Ülkeler, sadece diplomatlara ve resmi yetkililere hitap etmek yerine sivil toplum kuruluşlarını da muhatap almakta, demokrasi ve insan hakları gibi evrensel değerlere sahip olduğunu göstermeye çalışıp, uluslararası alanda benimsenme çabasına girmektedir.

Günümüzde genel olarak uluslararası ilişkilerin, büyükelçi ve elçiler tarafından müzakereler yoluyla yürütülmesi süreci anlamında kullanılan diplomasi kavramının, Eski Yunan'da '*ikiye katlamak, el yazısıyla yazılmış*' manasına gelen '*diploma*' kelimesinden türetildiği belirtilmektedir. Eski Yunan ve Roma dönemlerinde devlete ait resmi belgelerin yanı sıra yabancı toplumlarla ilişkileri belirlemek üzere alınan kararların belge olarak yazılıp katlanması nedeniyle *diploma* olarak adlandırıldığı ifade edilmektedir. Diplomatik girişimlerin ardından yapılan anlaşmaların metin haline getirilerek vesika biçimine dönüştürüldüğü göz önüne alındığında, bu kavram anlamı daha iyi anlaşılabilir.

18. yüzyıla kadar diplomasi, resmi belgelerin bulunduğu arşivlerin korunması, uluslararası alanda varılan anlaşma ve sözleşmelerin değerlendirilmesi ve belgelerin incelenmesi anlamında kullanılmaktaydı.⁹

İngiliz yazar ve devlet adamı Burke, ilk kez 1786 yılında günümüzdeki anlamıyla diplomasiyi uluslararası ilişkileri ve görüşmeleri yürütme sürecinde uygulanan taktik ve beceri sanatı şeklinde kullandı. Dünya, bu tarihten itibaren diplomasiye Burke'nin kullandığı anlamı yükledi.¹⁰

⁹ Bostancı Meltem; **Kamu Diplomasisinde Medyanın Rolü ve Önemi**, İstanbul: Anahtar Kitaplar Yayınevi, 2012, s.22.

¹⁰ Namık Sinan Turan, **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Edirne, Sayı. 2, Cilt. 5, 2004, s. 57-86, "Osmanlı Diplomasisinde Batı İmgesinin Değişimi ve Elçilerin Yetkisi"

20. yüzyıla gelindiğinde diplomasi, Avrupa ile özdeşleşmişti. Bu dönemde Avrupa dışında hiçbir kıta ülkesi uluslararası arenada söz söyleyebilecek durumda değildi. Dolayısıyla diplomasi, Avrupa diplomasisi olarak algılanmaya başlandı. Zira dünya üzerinde uluslararası alanda alınabilecek önemli tüm kararları sadece Avrupa devletleri alıyor, savaşı ve barışı onlar kararlaştırıyordu.

Birinci Dünya Savaşı'na değin diplomasi yöntemleri gizlice diplomatlar tarafından yürütülüyordu. Görüşmeler sonucu alınan kararlara yöneticilerin dışında hiç kimse müdahale edemiyordu. Ülkeyi yönetenler, dış politikaya ilişkin önemli kararları günümüzde olduğu gibi parlamentonun onayına sürmemekte veya referanduma götürmemektedir. Hatta yöneticiler, halktan habersiz, onların talep ve arzularını önemsemekten tek başlarına karar alıp, alınan kararları kendi istek ve hedefleri doğrultusunda kullanabilmekteydi.¹¹

Bu dönemde karar alıcılar, yürüttükleri diplomasiyi kendi kanaatlerine göre yorumlayarak, girişimlerini milli güvenliği artırmaya yönelik ittifak ve müzakereler şeklinde sunmaktaydılar. Bu sebeple devletler arasında yapılan gizli ittifak ve anlaşmaların Birinci Dünya Savaşı'na giden süreçte önemli rol oynadığı düşünülmektedir.

1.2 Diplomasi Türleri

Uluslararası ilişkilerin şekillendiği 15. Yüzyıldan itibaren üzerinde durulan diplomasi kavramı, devletlerarası ilişkilerden doğmuştur. Devletler, insanlık tarihi boyunca birbirleriyle çeşitli biçimlerde ilişki kurmuş, siyasi ve ticari alanlarda işbirliği yapmak, sorunların çözümü ya da karşılıklı çıkarlar çerçevesinde diyalog kurabilmek için çeşitli iletişim yolları geliştirmişlerdir.

Sorunların elçiler yoluyla giderilmesi yöntemi olan Ad Hoc diplomasi, bilinen en eski diplomasi yöntemidir. Daha sonra dışa açık, sonuçları halka duyurulan çok taraflı diplomasi yöntemi izlenmiştir.

¹¹ Tuncer Hüner; **Eski ve Yeni Diplomasi**, Ankara: Ümit Yayıncılık, 2002, s. 13.

Rönesans döneminde Sürekli Diplomasi biçimiyle temeli atılan modern diplomasi gelişerek, günümüzde parlamenter ve doruk diplomasisi şeklinde uygulanmaktadır.

1.2.1 Ad Hoc Diplomasi:

Tarihte uygulanan ilk diplomasi yöntemi olan Ad Hoc diplomasi, tek taraflı ve geçici olarak uygulanmaktadır. Bu diplomasi türünde diplomatlar, belirli maksatla ve muayyen bir süre geçici olarak yurt dışına gönderilirlerdi. Belirli misyonlarla farklı devletlere gönderilen diplomatlar, görevlerini tamamladıktan sonra ülkelerine geri dönerlerdi. Bir ülkede sürekli olarak diplomatik temsilcilik açılması söz konusu değildi.¹²

Her ne kadar M.Ö. 1280 yılında tarihteki ilk yazılı anlaşma olarak bilinen Kadeş Anlaşması, diplomasinin ilk örneği olarak kabul edilse de bu tarihten önce de diplomatik faaliyetler elçiler aracılığıyla yürütülmüş, ülkeler arasında iletişim kurulmuştur.¹³ Bu dönemlerde bile müzakerelerde bulunmak üzere görevlendirilen elçilere, vazifelerini yerine getirebilmeleri ve zarar görmemeleri için dokunulmazlıklar tanınmıştır. Bu dönemde Roma ve Bizans imparatorları Ad Hoc diplomasi yöntemini benimsemiş olsalar da Eski Yunanlılar kadar diplomasi tarihinde etkili olamamışlardır. Roma İmparatorluğu sadece hukuk alanında etkin olurken Bizans yönetimi, diplomasiyi kullanmada önemli başarı göstermiş, ülkenin çıkarlarını korumak için savaş yerine daha çok diplomasi yöntemine başvurmuştur.¹⁴

1.2.2 Çok Taraflı Diplomasi

Ülkeler arasındaki sorunları güce başvurmaksızın barışçıl yollarla çözmeyi amaçlayan, genel hukuk kuralları çerçevesinde daha çok toplantılar aracılığıyla yürütülen diplomasi çeşididir.

Site devletleri ve Eski Yunan şehir devletlerini temsil eden heyetlerin sorunların çözümüne yönelik düzenledikleri toplantılar, çok taraflı diplomasi yönteminin ilk

¹² Temel İskit, **Diplomasi Tarihi, Teorisi, Kuramları ev Uygulaması**, 3. Baskı. İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2011, s.11.

¹³ Batmaz Şakir, Şahin Hasan Ali (Ed.), **Mısır-Hitit Ebedi Barış Antlaşması**, E.Ü. Kapadokya Araştırmalar Merkezi, Nevşehir Belediyesi, s.8.

¹⁴ Cecil Crabb, **Nations in a Multipolar World**, Harper and Row Publishers, Newyork, 1968, s. 76.

örnekleri olarak kabul edilir. M.S. 432 yılında düzenlenen Isparta Kongresi’nde Eski Yunan şehir devletleri arasında başlayan çok taraflı diplomasi, açık diplomasi niteliği taşımaktadır. Çok taraflı diplomasi yönteminde, diplomatik görüşmelerin tümü açık yapılmakta ve müzakerelerin sonucu mutlaka halka duyurulmaktadır. Ayrıca M.Ö. 13. yüzyılın başında meydana gelen Kadeş Savaşı’nın neticesinde Mısır Firavunu II. Ramses ve Hitit Kralı III. Hattuşili barış anlaşması imzalamış, varılan antlaşma bu diplomasi türünün ortaya çıkışına önemli katkıda bulunmuştur.

Her ne kadar çok taraflı diplomasi yönteminin kaynağı milattan önceye dayandırılrsa da modern anlamda ilk geçici çok taraflı diplomasi deneyimi, 1648’de toplanan Westphalia Kongresi ile gerçekleştirilmiştir. Bu anlaşmayla bir takım yeni prensipler tespit edilmiş, yeni kurumlar tesis edilmiştir. Avrupa devletlerinin büyük çoğunluğunun katıldığı 1618 ile 1648 yılları arasındaki savaşları bitiren bir dizi antlaşma, Westphalia Barışı olarak bilinir. Antlaşma Roma imparatorluğu, Alman prensleri, İspanya, Fransa, İsveç ve Hollanda Cumhuriyeti temsilcileri arasında 1648’de imzalanmıştır.¹⁵

Uluslararası ilişkilerin tarihi incelendiği zaman her dönemde küresel güce egemen olan farklı aktörden söz etmek mümkündür. Bu aktörler, o dönemlerin uluslararası siyasetine damgasını vuran ve diplomatik ilişkilerini düzenleyen güçler olagelmışlerdir. Örnek olarak 15. ve 16. yüzyılların uluslararası siyasetini belirleyen ve diplomasi haritasını çizen güç İtalyanlar olurken, 17. ve 18. yüzyılda bu üstünlük Fransa’ya geçmiştir. Özellikle Avrupa diplomasisinin oluşumunda, sonrasında da bu yapının tüm dünyaya aktarılmasında Fransa, önemli ölçüde etkide bulunmuştur. Fransa’nın diplomasi anlayışı, 1789 Fransız İhtilali’ne kadar Avrupa’nın tümüne hakim olmuştur. Ancak Fransızların diplomasi anlayışının Avrupa’ya egemen olmasından önce söz konusu diplomasi faaliyetleri daha çok kıta içinde sınırlı kalmıştır. İhtilal sonrasında Avrupa kıtasının dünyanın diğer bölgeleriyle etkileşime geçmesinde Fransız tesiriyle şekillenen diplomatik yapı büyük öneme sahiptir.¹⁶

Çok taraflı diplomasi, özellikle 19. yüzyılda ortaya çıkan uluslararası uyumsuzlukların çözümü için en sık başvurulanan yöntemlerden biri haline gelmiştir. Bu kapsamda

¹⁵ Ortaylı İlber; **Anayasa Yargısı 24 Dergisi**, Yıl:2007, s.367-371. “Evrensel Barış Projeleri”

¹⁶ Oral Sander, **Siyasi Tarih: İlkçağlardan 1918’e**, Ankara: İmge, 1999, s.90.

gerçekleştirilen 1814 Viyana Kongresi önemli örnek teşkil etmektedir. Zira ilk kez Viyana Kongresi'nde, diplomasinin belirli usul ve statüsü bulunan meslek olarak kabul edilmesi katılan devletlerce sağlanmıştır. Günümüz diplomasi faaliyetleri ve diplomatlık mesleğinde geçerliliği bulunan kuralların önemli bir kısmı bu kongrede kabul edilmiş kurallardan oluşmaktadır.

1.2.3 Parlamenter Diplomasi

Parlamenter diplomasinin en önemli özelliği kamuoyuna açık olmasıdır. Uygulamasında ise sistem içerisinde bulunan iki ya da daha çok parlamentonun bir araya gelerek ortak yapıyla aldığı kararlar hayata geçirilmektedir. Birden çok parlamento tarafından oluşturulan bu diplomasi, kurumsal olabileceği gibi belli bir durum ve olay üzerine oluşturulan Ad Hoc organizasyonlar ile de ortak çalışmalar yapabilmektedir.

Genelgeçer bir tanımı yapılamayan parlamenter diplomasinin literatürde ilk kullanımı Milletler Cemiyeti'nin kurulmasıyla olmuştur. Bu dönemde Milletler Cemiyeti'nin genel kurulunda yapılan diplomatik faaliyetler parlamenter diplomasi olarak anılmıştır. Daha sonrasında ise parlamenter diplomasi teriminin öteki hükümetler arası kuruluşların genel kurulları veya çeşitli uluslararası konuların görüşüldüğü, uluslararası toplantılar için de kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Özellikle uluslararası sisteme damgasını vuran Avrupa Birliği (AB), Dünya Çalışma Teşkilatı (ILO) gibi kurumlarda yürütülen müzakereler tanımlanırken bu terimden faydalanılmıştır.

Parlamenter diplomasinin Türkiye siyasal hayatındaki örneği olarak TBMM başkanı ve diğer bazı milletvekillerinin belirli konulardaki çalışmaları sürdürmek üzere yurtdışına yaptığı seyahatlerde gerçekleştirdikleri temaslar verilebilir.

1.2.4 Doruk Diplomasisi

Devletlerarası siyasetin işleyişinin diğer bir aracı olan doruk diplomasisinde diplomatik faaliyetler üst düzey temsilciler tarafından yürütülmektedir. Bölgesel ve uluslararası sistemi derinden etkileme kapasitesi bulunan durum ve olaylara karşı oluşturulan bu toplantılara katılım, genellikle hükümet ve devlet başkanları tarafından gerçekleştirilmektedir. Doruk diplomasisinin uygulanması çok eski tarihlere dayanmakta-

dır. 15. yüzyılda uluslararası sorunlara çözüm bulmak için bir araya gelen hükümdarlar dışarıdan gelebilecek tehditleri önlemek adına aralarına bir perde konmak suretiyle ikiye bölünen bir köprü üzerinde müzakereleri sürdürürlerdi. Ancak o dönemde hükümdarlar tarafından yürütülen bu diplomatik faaliyetlerin genelde yazılı bir anlaşma ile tamamlanmadan sözlü olarak kalması kararların uygulanmasını negatif yönde etkilemekteydi. Bu da sorunların çözümüne işlevsel bir yaklaşımı önlemekteydi ve genelde keyfi uygulamaları beraberinde getirirdi. Ancak günümüzde daha çok diplomatik görüşmelerin açık olması, bunların teknoloji ve medya ile bireylere anında ulaşması, doruk diplomasisini yürüten siyasi liderlere önemli bir bağlayıcılık sağlamaktadır.

Günümüz diplomatik yaşamında küresel sorunlara çözüm aranırken ve yeni stratejiler oluşturulurken doruk diplomasisine sıkça başvurulmaktadır. Ancak bu diplomatik toplantılara katılımın bazı durumlarda alt düzey temsilciler tarafından olması, yetki sınırlılığı açısından bazı aksaklıkları da beraberinde getirmektedir.

Öte yandan, hükümet ya da devlet başkanlarının katılımının sağlandığı toplantılar daha işlevsel olabilmektedir. Özellikle bölgesel kalkınma, sorunların çözümü ve uluslararası birliktelikler kapsamında devlet başkanları tarafından yapılan görüşmeler, uluslararası siyaset açısından büyük öneme sahiptir. Buna en yakın örnek Türkiye, Azerbaycan ve Gürcistan arasında imzalanan Trabzon Deklarasyonu ve sonrasında sistematik bir şekilde tekrarlanan liderler zirvesi gösterilebilir. Türkiye, Azerbaycan ve Gürcistan hükümetleri bu organizasyonlar ile siyasi, ekonomik ve toplumsal alanda aralarındaki işbirliği potansiyelini artırarak bölgesel barışın ve istikrarın tesis edilmesini amaçlamaktadır.

1.3 Güç Tanımları

Uluslararası ilişkilerde kesin ve bağlayıcı bir güç tanımı yapılamamaktadır. Joseph Nye'a göre uluslararası ilişkilerde gücü hava durumuna benzetmektedir. Yani; pek çok kişi ondan bahsedebilir ancak bunların çok azı yapısı ve işleyişi hakkında bilgiye sahiptir.¹⁷ Güç kavramı üzerinde çalışan önemli isimlerden Hans Morgenthau, bir tür

¹⁷ Bkz. Nye Joseph; **Political Science Quarterly**, 1990, s.177, "The Changing Nature of World Power"

psikolojik ilişki saydığı siyasi gücü, ‘insanın diğer insanların düşünce ve davranışları üzerindeki kontrolü’ şeklinde tanımlamaktadır.¹⁸

Türk Dil Kurumu “Gücü”, “Fizik, düşünce ve ahlak yönünden etki yapabilme veya etkiye direnebilme yeteneği, kuvvet. Bir olaya yol açan her türlü hareket, kuvvet, takat. Sınırsız, mutlak nitelik. Büyük etkinliği ve önemi olan nitelik. Bir cihazın, bir mekanizmanın iş yapabilme niteliği. Siyasi, ekonomik, askeri vb. bakımlardan etki ve önemi büyük olan devlet, devletler topluluğu. Bir ulus, bir ordu ve benzerlerinin ekonomik, endüstriyel ve askeri potansiyeli”¹⁹ biçimlerinde tanımlamaktadır.

Uluslararası ilişkiler alanında başat tartışmalardan biri olan Realizm ve Liberalizm tartışmasına, çeşitli düşünür ve akademisyenlerin güç ve güç dengesi çalışmaları damgasını vurmuştur. Realizm temel aktör olarak devleti almakla birlikte, devlet aygıtının rasyonel davrandığı, böylece çıkarların maksimize edilmesi esasına dayanan politikaların hiyerarşik ilişkiler içindeki güç dengelerinin ortaya çıkmasına neden olduğu varsayımına dayanır. Bu bakış açısına göre devletler var olan düzeni sürdürmek ya da yıkarak güç kazanmayı hedefledikleri için uluslararası sistemde güç dengesi kendiliğinden oluşmaktadır.²⁰

Liberaller devleti, temel aktör olarak gören ve savaşı uluslararası sistemin doğal sonucu olarak değerlendiren realistlere karşı çıkmalarına rağmen, askeri güce onlar gibi önem vermektedir. Ancak bir kıyaslama yapılacak olursa liberaller askeri gücü realistler kadar ön plana koymaz, onu ekonomik ve toplumsal güçle tamamlarlar. Ayrıca liberalizm temsilcileri, uluslararası sistemin artık tek aktörünün devletler olmadığını, bunun yanında çokuluslu şirketler ve ulusal aktörleri de saymaktadırlar. Liberaller, uluslararası ilişkileri yalnızca güç dengelerine değil, global interaktif yönetim düzenlemeleri ile üzerinde konsensüs sağlanmış hukuk normları, politik rejimler ve kurumsal teatmüllere de bağlarlar.

¹⁸ Morgenthau Hans; **Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace**, Thompson Kenneth tarafından gözden geçirilmiş Altıncı Baskı, New York, 1985, s 35.

¹⁹ Akalın Haluk Şükrü; **Türkçe Sözlük**, 11. Baskı, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2011, s 994.

²⁰ Bkz. Arı Tayyar; **“Uluslararası İlişkiler”**, 2. Baskı, İstanbul: ALFA Yayınları, 1997, s.255.

1.3.1 Sert Güç (Hard power)

Uluslararası ilişkilerde *güç* denildiğinde ise daha çok askeri güç anlaşılmaktadır. Fiziki ve askeri potansiyel güç, uluslararası ilişkiler literatüründe “sert güç” (hard power) olarak karşılık bulmaktadır. Ancak akademisyen ve siyasi elitler güç kavramını tartışırken, askeri potansiyelin yanında ekonomik gelişmişlik, teknoloji, kültür ve eğitimi de tartışmaya başlamıştır. Ayrıca uluslararası kamuoyunda savaşın artan maliyetlerinin şiddetle hissedilmesi, dış politika uygulamalarında sert güç unsurunun eleştirilmesine yol açmıştır. Bu durum, sert güç karşıtı olarak tanımlanan yumuşak güce verilen önemi artırmıştır. Dünyada değişen konjonktür dolayısıyla sert gücün arzu edilen sonucu tam olarak veremediğini düşünen devletler, artık daha çok yumuşak güçlerini kullanmayı tercih etmektedir. Bu da devletlerarasında yeni bir diplomasi yapılanmasını gerektirmektedir.

1.3.2 Yumuşak Güç (Soft Power)

Yumuşak güç (soft power); ekonomik, siyasi ve eylemsel müdahale içeren, insanları bir şeyler yapmaya zorlayan sert gücün aksine işbirliği yaparak ve toplumları cezbederek istediğini elde etme metodudur. Yumuşak güç, etkileyerek kişi ya da topluluk üzerinde söz sahibi olmak ve rıza unsuruyla istediğini, dediğini yaptırma kabiliyetidir.

Yumuşak güç kavramını, ABD eski Başkanı Bill Clinton hükümetinde Savunma Bakan Yardımcılığı görevini yürüten Harvard Üniversitesi "*Kennedy School of Government*"'ın Dekanı Prof. Dr. Joseph S. Nye'nin ilk kez kullandığı görülmektedir. Nye'ye göre yumuşak güç, “bir ülkenin dünya siyasetinde isteği sonuçlara, onun değerlerine hayran olan, onu örnek alan, refah seviyesine ve fırsatlarına özenen ülkelerin istediği şeyi arzu etmesini sağlamaktır.”²¹ Bu bağlamda yumuşak güç, hedeflenen sonucu almak için başkalarını yönlendirmenin ötesinde, onları cezbederek istediğini yaptırma yeteneğidir. Yumuşak güç, insanları bir şeyler yapmaya zorlamadan onların rızasını alarak hatta işbirliği ile hareket edilmesini sağlar.

²¹ Nye Joseph; **Yumuşak Güç**, Ankara: Elips Kitap, 2005, s. 14.

Yumuşak güç kullanırken daha çok manevi ve psikolojik değerler üzerinde politikalar oluşturulmaya çalışılır.

1.3.2.1 Yumuşak Gücün Hedefi

Yumuşak güç, bir siyasi otoritenin kararları ve faaliyetlerine meşruluk kazandırılması ve toplumda rıza ortamının oluşmasını hedeflemektedir. Bu kapsamda hükümetler, politikalarını toplumlara benimsetirken STK'lar, akademik kuruluşlar, basın ve iş dünyası gibi aktörlerden istifade etmektedir.

Tüm diplomatik temasların ana hedefi, muhatabın düşünce ve tutumlarını kendi çıkarları kapsamında yönlendirerek, politik yaklaşımlarına destek sağlamaktır. Bu ikna faaliyetleri, genel olarak karşı tarafa kendilerini desteklemeleri durumunda sağlayacağı kazançlar ile muhalif olunması durumunda kaybedileceklerini anlatmak üzerine kuruludur. Bu amaç doğrultusunda karar vericiler birçok siyasi taktikten yararlanmaktadır.²²

Elli yıldan kısa bir süre içinde iki dünya savaşının yaşanması ve ardından uluslararası kaos ortamının var olması, dünya devletlerine savaşın, askeri gücün ve fiili müdahalenin maliyetlerini tartışmayı gerektirmiştir. Bu durumda, özellikle Sovyetler Birliği'nin yıkılmasıyla iki kutuplu düzenin ortadan kalkması ve buna bağlı olarak doğan güç boşluğu ortamında bölgesel çatışmaların şiddetlenmesi, diplomatik faaliyetler ile güç kullanmadan barış ortamının sağlanmasının önemini artırmıştır. Burada özellikle bölgesel ve uluslararası güvenliğin sağlanmasında toplumların, hükümetlerin ve örgütlerin sempatisini kazanmak, olası muhalif durumları önlemek, barış ve istikrar ortamının sağlanması açısından hayati öneme sahiptir. Bu noktada toplumların ve diğer uluslararası aktörlerin ikna süreçlerinde zor kullanılmadan, politika yapıcılarının kararlarının kendiliğinden desteklenmesi amacı öne çıkmaktadır.

Yumuşak güç, askeri güce ayrılan büyük bütçelerin toplumsal refahı sağlamak adına diğer alanlara aktarılmasına olanak sağlar. Dolayısıyla özellikle süper güç olma

²² Nye, s. 14.

hedefi güden ve endüstriyel gelişimi gözeten ülkeler uluslararası arenada kendilerine olumlu imaj sağlayıp, küresel itibar kazanmak için çalışmalar yürütmektedir.²³

1.3.2.2 Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi İlişkisi

Kamu diplomasisi, Soğuk Savaşın ardından “bir ülkenin dünya siyasetinde istediği sonuçlara, onun değerlerine hayran olan, onu örnek alan, refah seviyesine ve fırsatlarına özenen ülkelerin kendisini izlemesiyle, ulaşması”²⁴ şeklinde tanımlanan *yumuşak gücün* başat unsurları arasında sayılmaktadır. Politik desteğe sahip olmayı amaçlayan yönetimlerin, bireyler ve toplumsal grupları etkileyerek istediğini yaptırma şeklinde de tanımlanan yumuşak güç, kamu diplomasi faaliyetlerinin uygulanmasına katkı sağlamaktadır. Kamu diplomasisi, devletlerin dış politikaları nezdinde uluslararası meşruiyet kazanma süreçlerine yeni bir boyut getirmekte ve onların *sert güç* yerine *yumuşak güç* kullanmasına zemin oluşturmaktadır. Hükümetler uluslararası arenada, ekonomi politikaları, enerji programları, stratejik yatırımlar gibi gündem yaratabilecek önemli konularda kamuoyunun kendilerini desteklemelerini amaçlar. Kamu diplomasisi bu noktada uluslararası arenada gündemlerin ve algıların yönetilmesini ve karar vericilerin lehine süreci yürütmektedir. Soğuk Savaş sonrası dönemde değişen uluslararası sistemin yapısıyla beraber demokrasi, insan hakları ve özgürlük kavramları kamu diplomasisinin yürütülmesi süreçlerinde temel değerler olmuştur. Bu durumun halkla ilişkiler çalışmalarında marka yönetimi çalışmalarıyla örneklenmesi mümkündür. Dolayısıyla halkla ilişkiler ve kamu diplomasisi, onu uygulayanların meşruiyetlerini yönetmektedir. Halkla ilişkiler aracılığıyla uluslararası kamuoyunun yönetilmesi bu anlamda kamu diplomasisinde de kullanılan önemli bir meşruiyet sağlama yöntemidir.²⁵

Yumuşak güç kavramı bu kerte de kamu diplomasisinin bel kemiğini oluşturmaktadır. Bu kavram bir ülkenin askeri ve ekonomik gücünden ziyade, kültürel ve siyasi cazibesi dolayısıyla etkileyerek istediğini alabilme kabiliyetini anlatmaktadır. Yumuşak güç, *etkileyerek birey ya da toplum üzerinde söz sahibi olma ve istediklerini yaptı-*

²³ Demir Vedat; **Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç**, İstanbul: Beta Yayınları, 2012, s.39.

²⁴ Nye Joseph; **Yumuşak Güç**, Ankara: Elips Kitap, 2009, s. 39

²⁵ Evan Potter, “Canada and the New Public Diplomacy”, **Netherlands Institute of International Relations**, 2002, s.3

rabılme şeklinde bilinmekte, kamu diplomasisinin faaliyetlerinin uygulanmasında kolaylık sağlamaktadır.

Yumuşak güç aynı zamanda, diğer insanların önceliklerini değiştirerek gündem oluşturma kabiliyetine dayanır. Antonio Gramsci gibi yazarların yanı sıra deneyimli siyasetçiler de gündemi oluşturmak ve müzakerenin sınırlarını tespit etmekle temin edilen gücün uzun zamandır farkındaydılar.²⁶ Yumuşak güç, tercihleri yönetme yeteneği, ilgi çekici bir kültür, ideoloji ve değerler gibi fiziki olmayan kuvvet kaynaklarıyla irtibatlıdır.

	Davranış	Asıl Geçerli Olanlar	Devlet Politikası
Askeri Güç	Engellemek/ Gözdağı vermek Himaye etmek	Tehdit etmek Gözdağı vermek Baskı uygulamak	Zorlayıcı tutum Savaş İttifak oluşturmak
Ekonomik Güç	İkna etmek Baskı uygulamak	Harcamalar Yaptırımlar uygulamak	Destek Rüşvet Yaptırımlar uygulamak
Yumuşak Güç	Cazibe/Çekim oluşturmak Gündemi şekillendirmek	Değer vermek Kültür faaliyetleri Politika oluşturmak Kurumların önem ve etkisi	Kamu diplomasisi Çift taraflı ve Çok disiplinli demokrasi

Tablo1. Güç kaynakları ve etkileri (Nye, 2004:31 Aktaran: Meltem Ünal Erzen, **Kamu Diplomasisi**, İstanbul: Derin Yayınları, 2012, s.154)

Güç kaynaklarını üçe ayıran Nye, söz konusu güçlerin etkilerini ele almıştır. İnceleme sonucuna göre, askeri ve ekonomik gücün avantajları, yumuşak gücün etkisini artırması dolayısıyla avantaj dengelerinin değişmesine neden olmuştur.

Askeri gücün maliyetinin gittikçe arttığı, ekonomik yaptırımların ise her durumda arzu edilen neticeleri, hedeflenen sürede veremediği günümüzde, yumuşak güce başvurmak daha avantajlı olabilmektedir. Bunun yanı sıra askeri ve ekonomik güç uygulamaları, milletlerin hayat standartlarını düşürmektedir. Her ne kadar ekonomik güç *sert* görüntü vermese de bu güçte *sopa* vardır. Ekonomik gücün diğer güçlerden farkı sadece sopanın ucunda *havucun* bulunmasıdır. Yukarıda bahsedilen teknolojik, eğitim, kültürel ve sosyal değerlerin pazarlanması ise yumuşak gücü meydana getirmektedir.

²⁶ Boggs Carl; **The Two Revolutions: Gramsci and the Dilemmas of Western Marxism**. London: South End Press, 1984, s.37

Nye “sert güç” ve “yumuşak güç” ayrımında, istenilen sonucu elde etmek için bir anlamda amaca ulaşırken benimsenen yolu tarif etmektedir.

Stratejist ve uzmanlar, “Barışı kazanmanın, savaşı kazanmaktan daha zor olduğu” düşüncesinden yola çıkarak yumuşak gücün çatışmaların önlenmesi ve barışın garantisinin sağlanması konusunda önemli işleve sahip olduğunu ifade etmektedir.²⁷ Kimi devletler, askeri ve ekonomik güçlerinden ziyade daha çok *siyasi nüfuzlarını* tercih etme yoluna gitmektedir. Özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde artan bölgesel çatışmalar çerçevesinde yükselen güç olan arabuluculuk faaliyetleri ile kamu diplomasisi, ülke menfaatine uygun politikalar yürütme eğilimini göstermektedir. Örneğin bu doğrultuda Türkiye, Afganistan ve Pakistan arasında yıllardır süre gelen sorunun çözümü görüşmelerine arabulucu sıfatıyla ev sahipliği yapmıştır. Ayrıca İran’ın nükleer tehdit kapsamında uluslararası kamuoyu ile karşı karşıya gelmesi durumu ile Hırvatistan, Bosna-Hersek ve Sırbistan’ın barış görüşmelerinde arabulucu olması Türkiye’ye dünyada yükselen güç sıfatı kazandırmıştır.²⁸

Hükümetlerin politika yapım süreçleri hem ülke içinde hem de ülke dışında algı ve imaj oluşumu kapsamında önemli etkindir. Özellikle enformatik devrim sonrasında internetin yaygınlaşması ve medyanın toplumdaki yayılımının genişlemesiyle bireyler dünyanın her yerindeki gelişmelerden anında haberdar olabilmektedir. Bu durumda gelişmeler ve beraberinde getirdiği siyasi yapılanma süreci ile bireylerin hükümetler hakkında olumlu ya da olumsuz kanaat geliştirmesine olanak sağlanmaktadır.

1.4 Akıllı Güç (Smart Power)

Akıllı güç kavramı dış politika uygulamalarında ne yumuşak ne de sert güce bağlı kalmadan, ikisini de kapsayacak şekilde güçlü bir biçimde askeri gücün yanında aynı zamanda ülkeler arası ittifaklar ve işbirliği ile meşruluk sağlanmasını amaçlar. Akıllı güç, Soğuk Savaş sonrası düzende ABD’nin müdahaleci dış politikasına teorik zemin oluşturulması açısından Ernest Willson ve J. Nye gibi siyaset bilimciler tarafından uluslararası ilişkiler literatüründe sıkça kullanılmıştır. Devletler, çözmek zorunda

²⁷ Nye Joseph; **The Powers to Lead**. New York, London: Oxford University Press, 2008, s. 29.

²⁸ Aras Bülent; “**Arabulucu Değil, Oyun Kurucu Dış Politika**”, <http://setav.org.tr/arabulucu-degil-oyun-kurucu-dis-politika/yorum/640> (30.Temmuz.2014)

oldukları problemleri dikkate alarak sert ve yumuşak gücün birlikteliğinden oluşan çözüm yollarını izlemektedir. Bu nedenle "Akıllı Güç", yeterli gücü elinde bulunduran devletlerin uygun sorunlar karşısında kullanabilecekleri formüldür.

1.5 Kamu Diplomasisi: Tanımı, Nitelikleri ve Tarihsel Gelişimi

İnsanlık, yıkıcı savaşların verdiği tahribatların etkisinin ardından günümüzde askeri güç yerine yeni bir diplomatik sistem arayışına girmiştir. Yarım yüzyıldan daha kısa bir süre içerisinde iki büyük dünya savaşı yaşanmasının ardından uluslararası ilişkilerde girilen yeni arayışlarda Batılı ülkelerin öncülüğünde askeri gücün yerini nelerin alabileceği araştırılmıştır. Bu çerçevede geçmişte birbiriyle savaşan Almanya ve Fransa arasındaki sorunların ekonomik ortaklıkla çözülebileceği fikri ortaya konulmuş ve böylece ekonomik dev olarak nitelenen Avrupa Birliği'nin ilk adımı atılmıştır.²⁹ Öyle ki kurulan bu birlikle, kimi Batılı siyasetçi ve siyaset bilimcilere göre, gelecek yıllarda harplerin muhtemel yıkıcı etkisi önlenecek, ayrıca maliyeti çok daha ucuz diplomatik metotların uygulanması sağlanacaktır. Böylece maliyeti ve sonuçları bir hayli fazla olan savaşlar yerine, askeri yatırımlar kısılarak ekonomik ve sosyal alanlardaki yatırımlar artırılacak, yeni bir diplomatik güç kazanımı mümkün kılınabilecektir.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından tüm dünyada beliren savaş karşıtlığı ve diplomatik alandaki yeni yöntemlerin doğuşu, ülkelerin dış politika amaç ve araçlarında da değişiklikler yaratmıştır. Bu noktada teknolojik gelişmelerin de etkisiyle yaşanan informatik devrim, uluslararası alandaki yeni diplomatik atağı destekleyen bir unsur olmuştur. Sonuç olarak uluslararası politikada sivil toplum, kamu diplomasisi ve yumuşak güç kavramları daha ağırlıklı olarak yer almaya başlamıştır.

Sivil toplum kavramı konusunda uzun yıllar boyunca farklı tartışmalar yapılsa da günümüzde sivil toplum kavramı gönüllü olarak tesis edilen, kendi desteğini yaratan, devletten özerk bir aktördür. Siyasi yaşamda politika yapımcılarını etkiler, sınırlandırır, ancak iktidarı ele geçirmek gibi bir amacı yoktur.³⁰ Bu noktada sivil toplum, iç ve dış

²⁹ Bkz. “*Traité instituant la Communauté européenne du charbon et de l’acier, traité CECA*”, URL: http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecsc_fr.htm Erişim Tarihi: 30.07.2014

³⁰ Liberal Düşünce Topluluğu, **Beyaz Rapor**, Ankara, 2001, s.1. “Türkiye Cumhuriyeti Dernekler Mevzuatının Avrupa Birliği Standartlarına Uyumu Raporu”,

politika yapıcılarının karar verme süreçlerinde göz önünde bulundurması gereken önemli bir unsurdur.³¹

Uluslararası siyasal sisteminde artık sivil toplum kuruluşları önemli birer aktör konumuna gelerek bölgesel ve küresel siyasete yön vermektedir. Teknoloji vasıtasıyla bilginin hızlı ve önü alınamaz bir şekilde dolaşabildiği hususu göz önüne alındığı zaman, günümüzde sivil toplum kuruluşlarının etkisinde medyanın da ne denli önemli faktör olduğu sonucuna varılmaktadır.

Yeni küresel düzende bireyler ve kamuoylarının önemi de her geçen gün artmaktadır. Buna bağlı olarak daha önce devletlerin birbiri aralarındaki ilişkileri ve kullandıkları yöntemlerin tümü olarak tanımlanan diplomasi kavramında da değişiklik meydana gelmiştir. Bilgi, kültür ve iletişim uluslararası siyasette etken faktörler olmaya başlamış, diplomasi de bu unsurları kullanarak kamuoylarını etkilemeyi amaç edinmiştir. Bu noktada diplomasi sözlüklerinde '*kamu diplomasisi*' kavramı büyük harflerle yazılmıştır. İlk kez 1965 yılında Edmund Gullian tarafından kullanılan kamu diplomasisinin birçok tanımı yapılmakla beraber en genel geçer olanı hükümetlerin başka bir devletin halkını, aydınlarını ve politikalarını kendi avantajına döndürmek için etkilemeye çalışmasıdır.³²

Kamu diplomasisinin ilk uygulamaları on yedinci yüzyıldan daha eskilere dayansa da modern anlamda bu kavram, kimilerine göre ilk kez 1963 yılında Kennedy hükümeti sırasında Amerikan Enformasyon Kurumu (US Information Agency-USIA) Müdürü ve aynı zamanda popüler bir radyo sunucusu olan Edward Murrow tarafından kullanılmıştır. Kimilerine göreyse 1965'te Tufts Üniversitesi'nde Fletcher School of Law and Diplomacy'nin dekanı Edmund Gullion bu kavramı ortaya atan kişidir.

Özellikle Soğuk Savaş döneminde büyük önem kazanan kamu diplomasisi, belirgin ve etkin biçimde 2. Dünya Savaşı sonrası NATO ve Varşova Paktı'nın kurulmasıyla uygulandı. Bu dönemlerde, medya yoluyla ve özellikle filmlerle Batılı değer yargı-

³¹ Yılmaz AYTEKİN; **Yeni Türkiye**: Sivil Toplum Özel Sayısı, Yıl:3, Sayı: 18, 1997, s.86, "Sivil Toplum Demokrasi ve Türkiye"

³² Bkz Evan POTTER, **Canada and the New Public Diplomacy**, Netherlands Institute of International Relations, s.3.

larının ve kurallarının daha insani olduğu yönünde etkileme çabalarına girişilerek, bu değerlerin Doğu Avrupa ülkelerine yayılmasına yönelik faaliyetlerde bulunuldu. Sovyetler Birliği de aynı dönemde adeta misillemede bulunarak, yabancı kamuoylarını etkilemeye çalıştı.³³

Eski tarihlerden günümüze kadar siyasi yöneticileri farklı ülkelerle dostluk kurmak ve işbirliği içerisine girmek, anlaşmazlıkları çözebilmek, savaşlar sona erdirebilmek için farklı diplomasi metotlarını kullanmışlardır. Yöneticilerin evlilik ve akrabalık bağları kurarak muhatap aldığı toplum üzerinde olası muhalif durumları engellemeye çalıştığı sıkça görülmüştür.³⁴ Hun İmparatorluğu zamanında özellikle Metehan'ın ölümü sonrasında Türklerin Çinli soylu kadınlarla evlenmesi, Türk-Çin ilişkilerini etkilemiştir.³⁵ Mekke Savaşı sonrası Hz. Muhammed'in Hz. Safiyye b. Huyey ile evlenmesi de bu duruma örnek olarak gösterilebilir. Hz. Muhammed yaptığı bu evlilikle Yahudi kavminin önemli bir bölümüyle akrabalık bağıyla bağlanmıştır.³⁶

Osmanlı sultanları ise çağları aşan yöntemleri daha çok tercih ederek, işgal edilen devletlere askeri, ekonomik kriz içerisindeki ülkelere de mali yardım yapmıştır. Osmanlılar ayrıca, kıtlık dolayısıyla açlık sorunu yaşayan ülkelere gıda göndermiş, toplu biçimde sürgüne gönderilen aynı etnik kökene sahip milletleri dil, din ve ırk ayrımı yapmaksızın ülkesine kabul etmiştir. Osmanlılar, hakimiyeti altındaki milletleri farklılıklarıyla kabul ederek, adaletli ve hoşgörülü biçimde yönetmiştir. Fethettiği ülkeleri de *tabi ülke* olarak tanımlayarak onlar için barış ve istikrar ortamı oluşturmuştur. İki milyona yakın İrlandalının evlerini terk etmesine yaşamını yitirmesine sebep olan açlık ve kıtlık günlerinde Sultan Abdülmecid'in bu ülkeye 1847 yılında tahıl yüklü üç gemi göndermesi, bu konulardaki örneklerden sadece biridir. Aynı tarihte Osmanlı maddi problemler yaşarken, yanı başlarındaki İngiltere ve Avrupa müreffeh ve zengin bir yaşam sürüyordu.³⁷

³³ Hoffman David; **Beyond public diplomacy**, Foreign Affairs, 2002, 83-95.

³⁴ Özkan Abdullah; Tuğçe Ersoy Öztürk, **Kamu diplomasisi**, İstanbul: Tasam Yayınları, 2012, s.127

³⁵ Ayhan Balaban, **İskit, Hun ve Göktürklerde Sosyal ve Ekonomik Hayat**. T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Çağ Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 2006

³⁶ Amira Sonbol, **Rise of Islam: 6th to 9th century**, *Encyclopedia of Women and Islamic Cultures*

³⁷ Özkan Abdullah; Tuğçe Ersoy Öztürk, **Kamu diplomasisi**, İstanbul: Tasam Yayınları, 2012, s.130

Drogheda Belediyesi de bu yardımlar dolayısıyla Türk gemicilerin ağırlandığı eski belediye sarayının duvarına 150 yıl sonra *Şükran Plaketi* çakmıştır.³⁸ Bu ve benzeri yardımlar dolayısıyla günümüzde çok sayıda devlet, Türkiye'ye karşı şükran duymaktadır. Bu tip insani duygu ve hislerle oluşan hafıza, söz konusu milletlerin Türkiye'ye yönelik düşüncelerinde müspet etki eden ikna faktörlerinden biridir.³⁹

1.5.1. Kamu Diplomasisinin Hedefleri:

Günümüzde teknoloji dünyasındaki gelişmeler ve insanların politik konulardaki algılarında yaşanan değişimlerle kamu diplomasisinin işlevleri büyük önem kazanmıştır. Uluslararası kurumlar, hükümetler, STK'lar, yabancı grup, kişi ve halklar ile medya gibi unsurlardan oluşan dış kamuoyunu etkilemeyi hedefleyen kamu diplomasisi, zamanla dış politikanın etkin ve vazgeçilmez stratejik iletişim aracı olmuştur.

Uluslararası sistemdeki her devlet küresel siyasette daha fazla söz sahibi olabilmek ve dünya kamuoyunu etkileyebilmenin çeşitli yollarını aramaktadır. Bu kapsamda etkin bir kamu diplomasisine sahip olmak devletlerin elini güçlendirmektedir. Genel olarak bakıldığında zaman zaman kamu diplomasisi çok farklı alanlarda bireysel, toplumsal ve kurumsal bazlarda etkilere sahip olmayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede devletlerin kamu diplomasisi uygulamalarıyla ulaşmaya çalıştıkları temel amaç, bireylerin söz konusu ülke hakkında daha ayrıntılı bilgilerle olumlu imaja sahip olmasıdır. Dahası ise devletlerin kendi halkı ile yabancı halklar arasında iletişim kanalı kurarak onların sempatisini kazanmasıdır. Çoğu zaman bu durum insani yardım ve toplumsal gelişim kapsamında yapılan çalışmalarla devletlerin yabancı halkların minnetine haiz olması, diğer bir amaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum doğal afetler, çatışma ve savaşlarda olabileceği gibi toplumsal gelişimi desteklemek amacıyla eğitim, sağlık, altyapı, teknoloji ve kültürel alanlarda gerçekleştirilen projelerle de bir temele oturtulabilmektedir. Bu noktada özellikle son yıllarda popülerliği ve etkisi artan kalkınma ajansları, kamu diplomasisinin önemli birer aracı konumundadır. Devletlerin yabancı milletler üzerinde sempati ve cazibe oluşturmaya amaçlaması, dış politika manevralarını kolaylaştıran önemli bir un-

³⁸ <http://www.turkishnews.com/tr/content/2009/07/31/osmanlinin-5-gemiyle-irlandada-biraktigi-iz-2/> (6 Nisan 2014)

³⁹ **Kıtlıkla Gelen Kardeşlik**, <http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-35161-173-kitlikla-gelen-kardeslik.html>, (25 Mart 2013)

surdur. Bu nedenle özellikle yabancı yatırımcıların ülkeye çekilmesi, dış politika kararlarının desteklenmesi açısından kamu diplomasisi, devletlerin üzerinde ayrıntılı olarak çalışması gereken bir konudur.

1.5.2 Kamu Diplomasisi Özellikleri ve Uygulama Alanları

Soğuk Savaş döneminde dış politika genellikle ulusal güvenlik, askeri önlemler, ekonomik kalkınma, enerji kaynaklarına ulaşma, çatışma ve ideolojik rekabet konularından oluştuğu için karar vericiler, sadece yabancı ülke temsilcilerini etkilemeye ve ikna etmeye çaba gösteriyor, devlet dışı aktörlere önem vermiyordu. Soğuk Savaş'ın ardından küreselleşmeyle birlikte şekillenen *Yeni Dünya Düzeninde* ülkeler, ulusal kamuoyunun olduğu kadar uluslararası kamuoyunun fikir ve tercihlerini de önemsemekte, uyguladıkları politikaların kabul görmesi için halkların bilgilendirilmesi, yönlendirilmesi ve yönetilmesine, olumlu algı ve görünüm oluşturulmasına çaba göstermektedir. Bu nedenle günümüzde kamu diplomasisi, ülkeler açısından en önemli stratejik güç olarak görülmektedir.

Kamu diplomasisi, her ne kadar diplomatlar ve toplumlar arasındaki iletişim faaliyetleri olarak görülse de diplomatik iletişimin ötesinde anlam taşımaktadır. Bürokratik yapı yerine, sosyal ve sivil yapıya sahip olan ve bu kapsamda akıllara ve kalplere hitap eden, karşılıklı iletişim ve etkileşimi öngören, diğer kitlenin dinlenmesini ve önceliklerin tespitini hedefleyen, doğru bilgiyi yayarak, paylaşım, ikna ve etkilemeyi amaçlayan kamu diplomasisinin öne çıkan diğer özellikleri şu şekillerde ifade edilmektedir:⁴⁰

1. **Kamu Diplomasisi Köklü İlişkiler İnşa Eder.** “Diğer ülkelerin ihtiyaçlarını, kültürlerini, insanlarını anlamak; bakış açılarını paylaşmak, yanlış algılamaları düzeltmek, ortak paydalar bulmak, kamu diplomasisinin başlıca hedefidir. Kamu diplomasisi, bir ülkenin imajının ve bilinirliğinin, bireysel etkileşim için uygun ortam yaratabilecek bir güç olduğu varsayımına dayalıdır.”⁴¹

⁴⁰ <http://www.kamudiplomasisi.org/component/content/article/39/59-kamu-diplomasisi-nedir.html>, Erişim (3 Şubat 2013)

⁴¹ Mark Leonard, **Public Diplomacy**, London, Foreign Policy Center, 2002, s. 8-9

2. **Ulusal Çıkarların Tanıtımıdır.** “Kamu Diplomasisi; yabancı ülkelerin kamuoylarına yönelik enformasyon, çekicilik ve nüfuz ile ulusal çıkarların tanıtımının yapılmasıdır...”⁴²

3. **Hükümetlerin İletişim Politikasıdır.** “Kamu Diplomasisi; kendi ulusunun düşüncelerini ve ideallerini, kendi kurumlarını ve kültürünü aynı zamanda ulusal hedeflerini ve güncel politikalarını yabancı halklara anlatma amacı taşıyan bir hükümetin iletişim politikası ve sürecidir.”⁴³

4. **Dış Politikanın Yönlendirilmesidir.** “Kamu Diplomasisi; medyanın uluslararası ilişkilerdeki rolünü, hükümetlerin kamuoyuna dayanarak kendini geliştirmesini, bir ülkenin özel kuruluşlarının diğer ülkelerin kuruluşlarıyla hükümet dışı etkileşimde bulunmasını ve tüm bu uluslararası sürecin, politika geliştirme ve dış ilişkilerin yönlendirilmesi üzerindeki etkisini kapsamaktadır...”⁴⁴

5. **Geleneksel Diplomasinin Dışındadır.** “Kamu Diplomasisi; halkların tutumunun, dış politikanın oluşumu ve yürütülmesine yaptığı etki ile ilişkilidir. Kamu diplomasisi, uluslararası ilişkilerin geleneksel diplomasi dışındaki alanlarını kapsamaktadır; hükümetler tarafından yabancı ülkelerde kamuoyu oluşturulması, özel kuruluşlarının diğer ülkelerin kuruluşlarıyla etkileşimde bulunması, diplomatlar arasında iletişim sağlanması ve kültürler arası iletişim sürecinin geliştirilmesidir...”

6. **Kültürel Diyalogun Kapısını Aralar.** “Kamu Diplomasisi; toplum içinde etkiye sahip olanlara - sadece hükümet içindekilere değil- tutarlı ve etkileyici biçimde seslenmektir. Kamu diplomasisi, dış politikadaki amaçlara ulaşmada da büyük önem taşır; ülkeler arasında karşılıklı kültürel diyalogun oluşmasına imkan tanır...”⁴⁵

7. **Ülkelerin İmajını Şekillendirir.** “Kamu Diplomasisi, diğer ülkelerin halklarına ve karar alıcılarına ulaşarak onların düşüncelerini ve onların gözündeki imajınızı şekillendirmektir.”⁴⁶

⁴² **Advisory Group on Public Diplomacy for the Arab and Muslim World, Changing Minds Winning Peace: A New Strategic Direction for U.S. Public Diplomacy in the Arab & Muslim World**, Edward P. Djerejian, Chairman, Washington, D.C., October 1, 2003, s 13.

⁴³ Hans N. Tunch, **Communicating With the World: U.S. Public Diplomacy Overseas**, New York: St. Martin's Press, 1990, s. 3.

⁴⁴ **Age, Changing Minds Winning Peace: A New Strategic Direction for U.S. Public Diplomacy in the Arab & Muslim World**, Edward P. Djerejian, Chairman, Washington, D.C., October 1, 2003, s 13.

⁴⁵ What is Public Diplomacy?, The Edward R. Morrow Center of Public Diplomacy, Bkz. fletcher.tufts.edu/murrow/public-diplomacy.html

⁴⁶ *Committee Hansard, 14 March 2007, s 4*

8. **Algılama Yönetimi Sanatıdır.** “Kamu Diplomasisi; algılamaları yönetebilme ve yabancı kamu sektörlerini hedefleriniz doğrultusunda yönlendirebilme sanatıdır.”⁴⁷

9. **Uluslararası Ortamı Yönetir.** “Kamu Diplomasisi; uluslararası bir aktörün, yabancı bir halk ile yakaladığı bağlantı yoluyla uluslararası ortamı yönetme girişimidir.”⁴⁸

10. **Fikirlerin Dolaşımını Sağlar.** “Kamu Diplomasisi; yabancı halkları olumlu yönde etkilemeye yönelik bir politik aksiyondur. Direkt olarak kamuoyunu hedefler, fikirlerin ve düşüncelerin uluslararası dolaşımını sağlar. Aynı zamanda özel gruplar arasında bir etkileşim oluşturur.”⁴⁹

11. **Doğru Bilgiyi Yayar.** “Kamu Diplomasisi; ülkelerin uluslararası kamuoyu oluşturma yoluyla ulusal hedeflerine, çıkarlarına ve amaçlarına ulaşmak için yapılandırılmış doğru bilgiyi yayma girişimidir.”⁵⁰

Özelliklerine değinildikten sonra yapısı ve uygulama alanlarına bakıldığında kamu diplomasisi, hükümetlerin politik amaçlarını ve uygulama süreçlerini hükümetler arası klasik diplomasi yapısını aşarak doğrudan bireylere anlatmasına ve onların desteğini sağlamasına olanak tanımaktadır.

Devletler kısa dönemli stratejiler kurmak yerine toplumlar üzerinde uzun yıllar sürecek etkiler ve hayranlıklar yaratmayı tercih etmektedirler. Bu kapsamda tıpkı markalaşma yönetiminde olduğu gibi uluslararası ilişkilerde stratejik iletişim yönetimi, algı, imaj ve itibar gibi kavramlar, kamu diplomasisi yürütücüleri tarafından ciddi anlamda önemsenmiştir.⁵¹

Kamu diplomasisinde kültür, sanat, etnik unsurlar, eğitim, tarih, coğrafya, siyasi sistem gibi değerler ile hedef alınan kitle üzerinde olumlu bir algı ve sempati kazanılmaya çalışılmaktadır. Milletlerarası münasebetler, siyaset bilimi, iletişim, halkla iliş-

⁴⁷ Manheim Jarol; “Talking Pointsfor Meeting with Staff of Senate Foreign Relations Committee”, 18 december 2001, in Christopher Ross, « Public Diplomacy Comes of Age », The Washington Quarterly, printemps, 2002, s.75.

⁴⁸ Cull Nicholas; **Public Diplomacy: Lessonsfrom the Past**, University of Southern California, s. 12.

⁴⁹ François Bernard Huyghe, **Diplomatie publique**, 8 novembre 2006, Bkz. www.huyghe.fr/actu_296.htm.

⁵⁰ Riggins Jimm; **A Strategic Assessment of Public Diplomacy**, USAF, 1998, s. 4.

⁵¹ Demir, s.36

kiler gibi pek çok disiplinin birlikte çalıştığı bir saha olan kamu diplomasisinin uygulanacak etkili iletişim stratejileriyle pratiğe aktarımı, bir ülkenin kalıcı imaja ve itibara sahip olmasında önemli rol oynar.

Değişen uluslararası sistem ile zamanımızda artık dünya gündemini ve uluslararası kamuoyunu etkileme kabiliyeti önem kazanmış olan kamu diplomasisi, hükümetlerin odak noktalarından biri olmuştur. Ekonomik, politik ve kültürel bakımdan yabancı halkları kamu diplomasisi yoluyla etkileyebilmesi için uygulayıcı ülkenin, farklı toplumlar üzerinde olumlu imaj ve hayranlık yaratacağı bir unsura sahip olması da önemlidir. Bu noktada ABD ve Batılı büyük devletlerin uluslararası alanda ülke değerlerine ve kültürlerine yönelik hayranlıkları arttıracak çalışmalar yapması, kültürel çalışmalara önemli bütçe ayırması örnek gösterilebilir.

Kamu diplomasisinde ‘*monolog, diyalog ve işbirliği*’ şeklinde üç ayrı yöntem uygulanmaktadır. Bu yöntemler ayrı ayrı kullanılabilceği gibi farklı farklı biçimlerde ve farklı durumlarda uygulanabilmekte, bazen de üç yöntem birlikte kullanılabilmektedir. Monoloğun farklı şekilleri bulunmaktadır. Başmakale, basın açıklamaları ve söylevler ile kültürel çalışmalar monolog olarak değerlendirmektedir. Diyaloğun çok çeşitli biçimleri vardır. Fikirlerin, bilginin ve iletişimin çeşitli şekillerde mübadele edilmesi şeklinde tezahür eden diyalog, resmi toplantı, akademik forum ve konferansların yanı sıra talk show programlarında ve çeşitli kültür, sanat ve spor aktivitelerinde gerçekleştirilmektedir. Diyalogta karşı tarafı dinlemek esastır. Söz konusu her iki yöntem, iç ve dış politikada karşılıklı anlayış ve hoş görünün oluşmasına katkı sağlayıp ilişkileri kuvvetlendiren araçlardır.

Öte yandan güçlü ve başarılı kamu diplomasisi uygulayabilmenin bir diğer yolu da işbirliği yapmaktır. Halkları bir araya getiren yöntemlerin başında işbirliği gelmektedir. Bu nedenle, kamu diplomasisinin en etkili aracının işbirliği olduğunu söylemek mümkündür.⁵²

⁵² Ersoy Öztürk Tuğçe; <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/tugceersoyozturk.pdf>, s.8-9, (10Kasım,2013)

1.5.3 Kamu Diplomasisi ve Dış Politika İlişkisi

Son yıllarda diplomasi çalışmalarında meydana gelen gelişmeler, başarılı bir kamu diplomasisine haiz olma kapsamında ülkelere küresel imajını olumlu biçimde değiştirecek stratejik yapılanmaları elzem kılmaktadır. Demokratik değerlere sahip, hukuk sistemini kurumsallaştıran ve insanların temel ve hak ve hürriyetlerini gözetten barışçıl yönetimler, uluslararası camiada, birey ve toplumların tercihlerinde etkili olabilmektedir. Yani politik karar vericiler, oluşturdukları stratejilerle toplumları kendilerine bağlayabilir ya da uzaklaştırabilir.

Günümüzde uluslararası sistemin meşruiyet sorunlarının önde geleni, birçok politika ve yöntemlerin dünya kamuoyu tarafından destek görmemesidir. Bunun nedeni de meşruiyet unsurunu sağlayacak toplumların refahı, adil dağılım gibi faktörlerin göz ardı edilmesi dış politika sürecinde önemli krizler yaratmaktadır. Bu sorunun aşılması için demokrasinin tesis edilerek kaynakların eşit şekilde paylaşarak insan haklarının garanti altına alınması gerekliliği üzerinde durulmaktadır.

Hükümetlerin başarılı bir kamu diplomasisi yürütebilmesi için öncelikle yönetimlerinin meşruiyet unsurlarına vakıf olması ve izledikleri politikaların akla yatkın ve muhalif unsurları doğurmaktan uzak olması gerekmektedir. Öyleyse uluslararası hukuka aykırı, demokratik unsurlar, insan hakları ve adalet kavramlarını hiçe sayan zorbalık ve yolsuzluk üzerine temellendirilen politikaların yerel ve uluslararası kamuoyu tarafından desteklenmesi imkansızdır. Bu kapsamda İsrail'in Filistin topraklarını işgal etmesi, Doğu Türkistan ve Myanmar'da Müslüman halka yapılan zulüm ya da birçok Afrika devletinde siyasi liderler arasında kol gezen yolsuzluk, ABD'nin sözde demokrasi temini adıyla yaptığı işgaller ve insan hakları ihlalleri söz konusu ülkelerin kamu diplomasisi uygulamalarının önünde büyük engeldir.

Türkiye'nin de uzun yıllar boyunca kamu diplomasisini uygulamasının önünde birçok engel olmuştur. Öncelikle Türkiye dış politika karar sürecinde kamu diplomasisinin kurumsallaşmasında çok geç kalmıştır. Çok geç kurulan bir kamu diplomasisi departmanı olmasına rağmen bu kurumun faaliyet alanı oldukça kısıtlı kalmıştır. Bunun yanında uzun yıllar boyunca Türk siyasal yaşamında lider olan kişilerin söylem analizi yetisinden mahrum olması da kamu diplomasisinin etkin olarak kullanılmasının önünde

engel olmuştur. Ayrıca Türkiye’de medya unsurlarının çoğu zaman iktidar ve muhalif güçler arasında birbirlerini karaladıkları birer platform olmasından dolayı, toplum nezdinde etkili bir dezenformasyon (bilgi çarpıtması) yaşanmıştır. Yukarıda sayılan iç etkenlerin yanında Türk kamu diplomasisini olumsuz etkileyen dış unsurlar da olmuştur. Özellikle yabancı medyanın uyguladığı büyük karalama kampanyaları uluslararası toplum nezdinde Türkiye karşıtı imaj oluşumunda etkili olmuştur. Ayrıca Türkiye’nin mevcut potansiyeli ve imajını yurtdışına birebir yansıtamamak, yabancı halkların ülke hakkındaki yanlış bilgileri de çoğu zaman Türk dış politikası için dezavantaj oluşturmuştur.

1.5.4 Kamu Diplomasisi ve Yeni Kamu Diplomasisi Ayrımı

Klasik (eski) Kamu Diplomasisi genel olarak Soğuk Savaş döneminde Doğu-Batı blokları arasındaki güç mücadelesi sürecinde ABD ve SSCB merkezli üretilen politikaları belirtmede kullanılan bir kavramdır. Ancak 1990’lı yılların başında Sovyetler Birliği dağılıp iki kutuplu sistemin ortadan kalkması, teknoloji devrimi, uluslararası toplumda meydana gelen sosyoekonomik ve siyasal değişimlerin etkisiyle kamu diplomasisi yapısında da birtakım değişiklikler yapılması elzem olmuştur. Bu noktada özellikle uluslararası sistemin temel aktörlerinin devletler olmasının sorgulanması ile internetin yaygın olarak kullanılması ve medyanın artan rolünün büyük önemi vardır.

Szondi klasik kamu diplomasisi ve yeni kamu diplomasisi ayrımı konusunda yaptığı çalışmalarda özellikle çatışma ve barış halleri üzerinde durmuştur. Ona göre klasik kamu diplomasiye güç mücadeleleri, çatışma ve krizler hakimken, yeni kamu diplomasisinde daha çok uzlaşma ve barış haline rastlanmaktadır. Bunun yanında klasik kamu diplomasisinde politikalar, ideoloji ve çıkarlar çerçevesinde şekillenirken, yeni kamu diplomasisinde sivil toplumun etkisi ile uzun süreli sosyoekonomik ve kültürel bağlar ön plandadır.⁵³

Benzer şekilde Cull’un 2009’da eski ve klasik kamu diplomasisi ayrımı yaparken bağlı kaldığı değişkenler de uluslararası aktörlerdeki farklılaşma, medya ve teknolo-

⁵³ Szondi Gyorgy; “Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences”. **Discussion Papers in Diplomacy**, Netherlands Institute of International Relations Clingendael, No:112, Netherlands, 2008. s. 8.

ji dünyasındaki değişimler ile ülkeler arasındaki diyalogların şekil değiştirmesidir. Aşağıdaki tabloda Cull, klasik ve yeni kamu diplomasisi arasındaki temel farkları özetlemiştir.⁵⁴

Baskın Özellikler	Klasik (Eski) Kamu Diplomasisi	Yeni Kamu Diplomasisi
Uluslararası Aktörler	Devlet	Devlet ve devlet harici unsurlar
Yayın organları	Radyo, yazılı basın, sabit hatlı telefon	Uydu, internet, anında yayınlanan haberler
Medya vasatı	Ulusal ve uluslararası haber çevreleri arasında belirgin çizgi	Ulusal ve uluslararası haber çevrelerinin belirsizliği
Yaklaşım kaynağı	Politik tarafgirlik ve propaganda teorisi	Şirket markalaşması ve ağ teorisi
Terminoloji	Uluslararası imaj ve itibar	Yumuşak Güç ve milli markalaşma
Rolün yapısı	Yukarıdan aşağıya- yabancı ülkelere halkları	Yatay-
Rolün özelliğı	Hedeflenen mesajlaşma	İlişki tesis etmek
Nihai amaç	Uluslararası alanın yönetimi	Uluslararası alanın yönetimi

Tablo 2. Klasik ve yeni kamu diplomasisi arasındaki temel farklar Kaynak: (N.j.Cull, Public Diplomacy: Lessons from the Past. Los Angeles: Figueroa Press, 2009, s.14)

1.6 Psikolojik Savaş, Propaganda Ve Algı Yönetimi

Diplomatik ilişkileri kesen devletlerin bir şeyleri ortadan kaldırmak için giriştikleri silahlı mücadeleye savaş⁵⁵ ülke ya da ülkelerin başka devlet ya da devletleri kendi çıkarları doğrultusunda tutum izlemeye zorlamak amacıyla uyguladığı iktisadi, siyasi, askeri ve kültürel faaliyetlerin tümüne ise psikolojik savaş denir.⁵⁶

Psikolojik savaş, hedef kitlenin ruh ve beyninin etki altına alarak, bireylerin davranış ve düşüncelerini değiştirmek amacıyla yapılmaktadır.

⁵⁴ Cull Nicholas; **Public Diplomacy: Lessons from the Past**. Los Angeles: Figueroa Press, 2009, s.14

⁵⁵ Vurucu İkbāl; **2023 dergisi**-15 Mayıs 2014, sayı 157, Ankara, s. 5.

⁵⁶ Çakır Mikdat; **Savaş Sosyolojisi**, Ankara: Nadir Kitap, 2004, s.47.

Bu nedenle “Psikolojik savaş, hem savaşta hem barışta insanların duygu, düşünce ve davranışlarını değiştirmek maksadıyla bilginin kullanılması” olarak da tanımlanır.⁵⁷

Psikolojik savaşta, sorunların çözülmesi için hile ve aldatma yöntemleri de kullanılır. İnsanların ruhunu ve psikolojisini etkileyerek sonuç almaya çalışılır. Bu yönüyle psikolojik savaş, “zihinlere, hasım gücün iradesine yönelik savaş” olarak da nitelendirilmektedir.⁵⁸

Psikolojik hareket ise psikolojik savaşın en önemli aracıdır. Psikolojik hareket; bir milletin kendi milli menfaati doğrultusunda çıkar ve düşüncesini kabul ettirmek için tüm güç unsurlarını kullandığı tekniktir.⁵⁹

Psikolojik harekatta çeşitli metotlar kullanılmaktadır. Bunlardan en çok kullanılanları ise; toplumda ya da toplumlarda güven ve güvensizlik oluşturma, kitleleri aldatıp kışkırtmak, paniğe ve korkuya sevk etmek, bireyleri sosyal gelişmelere karşı ilgisizleştirmek, toplum önderlerini itibarsızlaştırmak ve söylenti yaymak, ülkedeki anlaşmazlıkları körüklemek ve direnç kırmaktır.

Her ne kadar psikolojik savaş, “propaganda ve algı yönetimi farklı kavramlar olarak tanımlansalar da birbirleriyle kesişen aynı yöndeki eylem biçimidir. Psikolojik savaşta propaganda ve algı aynı yönde şekillendirilmektedir. Bu yönelimin dil, tarih, kültür ve benzeri içsel, kitle iletişim araçları gibi dışsal kaynağı da bulunmaktadır.⁶⁰

1.7. Kamu Diplomasisi Çalışmalarında Halkla İlişkiler ve Propaganda

Kamuoyu dünyada her geçen gün büyük bir güç ve önem kazanmakta, uygulanan politikaların sürdürülebilmesi için halkın benimsemesi ve desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla hükümetler, dış politikanın yanı sıra nükleer santral ve askeri yatırım gibi konularda alınacak sıra dışı kararlar ile uluslararası ticari anlaşmalarda da

⁵⁷ Tarhan Nevzat; **Psikolojik Savaş**, İstanbul: Timaş Yayınları, 2002, s.21.

⁵⁸ Özdağ Ümit;(Ed.), **Psikolojik Savaş ve Propaganda, 21. Yüzyılda Prens: Devlet ve Siyaset Yönetimi**, Ankara: Kripto Yayınları, 2012, s.345.

⁵⁹ Özönder Cihat; **Kara Harp Okulu Bilim Dergisi**, Ankara, Sayı 1, “Atatürk’ün Uyguladığı Psikolojik Harekat Tarzı Ve Günümüz Savaş Sosyolojisine Duyulan İhtiyaç”, 1999,s. 3.

⁶⁰ Vurucu İkbâl; **2023 dergisi**, 15 Mayıs 2014, sayı 157, Ankara, s.5.

kamuoyunun onayını almak zarureti hissederler. Zira toplumun kabullendiği ve desteklediği kararlar, devletin çıkarına olan kararların sürdürülebilmesinde önemli rol oynamakta, yumuşak güç avantajının muhafazasında etkili olmaktadır. Bu nedenle halkla ilişkiler yoluyla kamuoyunun yönetilmesi kamu diplomasisinde kullanılan önemli meşruiyet sağlama yöntemi olarak değerlendirilmektedir.⁶¹

Soğuk Savaş döneminin ortalarında ‘kamu diplomasi’ terimi, ‘propaganda’ kelimesinin kötü ünü nedeni ile ABD’nin uluslararası bilgi, kültürel ilişkiler ve medya faaliyetlerini tanımlamak için ortaya atılmıştır. Propaganda, bir ideoloji ya da doktrinin savunucuları tarafından çeşitli enformasyon metotlarıyla sistematik biçimde başkalarına empoze edilmesi olarak tanımlanmaktadır.⁶² Propaganda, bazı değerleri ortadan kaldırmak, bireyleri ya da toplumları etkileyerek, onların tutum ve davranışlarına hükmetme girişimidir. Propaganda aktarılan bilgi doğru olmayabilmektedir. Kamu diplomasisinde ise propagandanın aksine sunulan bilgi kesin ve doğru bilgidir.

Kamu diplomasisi ayrıca halkla ilişkilerden de farklıdır. Zira halkla ilişkiler , kişi, kurum ya da kuruluşların maksadının topluma iletilmesidir. İlişkileri düzenleyici, etkileşimdeki çelişki ve uyumsuzlukları ortadan kaldıracı işlevi bulunan halkla ilişkilerin amacı beklentileri karşılamak için gerekli etkileşim alanlarını hazırlamaktır. Çünkü uzlaşımı sağlayabilmek, kitleleri ikna ederek yönlendirebilmek için beklentilerin bilinmesi ve o doğrultuda yöntem belirlenmesi gerekmektedir. İnsanoğlunun yaşamdan ve gelecekte beklenenleri onun ideolojisinin önemli bir bölümünü oluşturur.

Kamu diplomasisi ile halkla ilişkiler arasında sıkı bir bağlantı ve işbirliği bulunmaktadır. Ancak burada kamu diplomasisi, ülke ve toplum bazında ulaşılması gereken amaçların neler olduğunu bize gösterirken, halkla ilişkiler bunlara ulaşılmasında bir araç ya da anahtar konumundadır. Bu noktada kamu diplomasisinin etkin biçimde uygulanıp uygulanmaması sorunu; halkla ilişkilerin etkin biçimde kullanılıp kullanılmamasına bağlıdır.

⁶¹ Aslı Sancar Gaye; **Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler**, İstanbul: Beta Yayınları, 2012, s.1.

⁶² Bkz. Lasswell Harold; **Propaganda Technique in World War I**. London 1927. (Yeni baskı: Cambridge, Mass: M.I.T. Press, s.27.

Kamu diplomasisi ve halkla ilişkilerin 20. yüzyıldaki propaganda uygulamaları ile kesiştiği noktalar bulunmaktadır ve günümüz propagandası iknaya dayalı ve rızanın üretimini temel alan bir iletişim biçimi üzerine kurulmuştur. Ancak kamu diplomasisi, halkla ilişkiler ve propaganda ile aynı manayı taşımaz. Bu kavram salt propaganda ya da halkla ilişkiler olarak tanımlanamaz. Her ne kadar propaganda ve halkla ilişkiler kamu diplomasisi ile bağlantılı olsa da onu açıklamaz. Kamu diplomasisi, nesnel donelere ve hakikatlere dayanan stratejik diyalog dili inşa etmeyi ve onu diğerlerinin hizmetine sunmayı amaçlamaktadır. Leonard, kamu diplomasisini “propagandaya takılan kibarca ad olarak”⁶³ olarak nitelese de devletlerin bilgiyi kontrol etmesi artık çok zor hale geldi. Dolayısıyla hakikati gizlemeye ya da değiştirmeye yönelik çabaların başarılı olması, bazı ülkelere yönelik şüpheciliği iyice artıracak için zorlaştı.

Bu arada zaten insanlarda kanaat oluşumuna etki eden kitap, film ve tv programlarının artık devletler kontrol edememektedir. Dolayısıyla devletlerin toplumun belirli kesiminin kanaatini etkileyecek mesajları iletmeye dönük çabaları sınırlı olacaktır.

Yabancı ülkelerde kamuoyu oluştururken ve ulusal çıkarlar ile hedeflere ulaşırken doğru bilgiyi yayma faaliyeti olan kamu diplomasisi, bu yönüyle de propaganda-dan farklılık arzeder çünkü propagandada bilginin kaynağı belli olmayabilir, gerçek dışı iddia ve söylentiler yayılabilir. ABD ve İsrail istihbarat teşkilatlarının en önemli özelliklerinden biri de propaganda faaliyetlerindeki ustalıktır. CIA ve MOSSAD, başkaları hakkında yalan iddia ve haberler ortaya atarak şüphe ve kaos çıkarmakta, kendileri için ise efsaneler üreterek halk arasında yayılmasını kolaylıkla sağlamaktadır.⁶⁴

1.8 Dezenformasyon (Bilgi Çarpıtması) ve Kara Propaganda

Örgütlü ve sistemli biçimde yalan söyleme faaliyeti olan dezenformasyon, hedef kitleyi gerçekler karşısında yanıltan kara propaganda biçimidir.⁶⁵ Kamu diplomasisi

⁶³ Demir Vedat; **Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler**, İstanbul: Beta Yayınları, 2012, s. 17.

⁶⁴ Frances Stonor Saunders, **The Cultural Cold War: The CIA and the World of Arts and Letters**, New Press, 1999, s.60-68.

⁶⁵ Gündoğdu Ayhan Hadi; Ali Cemil Celebi, **Gizli Harp Misyonu ve Dezenformasyon**, İstanbul: IQ Kültür Sanat yayınları, 2005, s.12-20.

faaliyetleri yanıltma, istismar ve manipüle etmeye dönüştüğünde propaganda ve kara propaganda faaliyetleri şeklini alır.

Psikolojik savaş metotlarından dezenformasyon, başka toplumların yanı sıra kendi toplumuna da uygulanmaktadır. Her ülke, *Kürt açılımı ya da barış süreci* olarak adlandırılan konu ya da savaş gibi kritik ve tenkitlere açık stratejik karar alması gerektiğinde veya kabullenmesinin zor olduğu durumda toplumu, propaganda yöntemleriyle isteklerine hazırlarken medyayı kullanır.

Örneğin Batılı ülkelerde özellikle savaşla ilgili bütçe ya da asker gönderme gibi kararlar alınacağı sırasında medyada ulusal ve uluslararası kamuoyuna terör korkusu yayan haberlerin sıkça yer alması dikkat çekicidir. Mesela dünya medyasında 24 Nisan 2009'da "Beyaz Saray'da 11 Eylül paniği" başlıklı haberler çokça yayınlanmıştı. Haberlerde "ABD'nin başkenti Washington'da, yasaklı Capitol hava sahasına giren tek motorlu Cessna tipi uçak nedeniyle Beyaz Saray, Senato ve Temsilciler Meclisinin kimi bölümleri kısa süreliğine boşaltıldı" ifadeleri kullanılmıştı.⁶⁶ Bu ve benzeri haberlerden bir süre sonra 8 Mayıs 2009'da ABD Temsilciler Meclisinde savaş bütçesi oylandı. Oylamada, eylül ayı sonuna kadarki sürede kullanılmak üzere 96,7 milyar dolarlık savaş bütçesine onay verildi.⁶⁷ Kongrenin alt kanadı olan Temsilciler Meclisinin Bütçe Tahsisat Komisyonu, Irak ve Afganistan'daki savaş masrafları için kullanılmak üzere önerilen bütçe ile ilgili yasaı onayladı.

1.9 Propaganda ve Toplum

Propaganda, uzun vadeli, prestij sağlamaya yönelik bir çalışma gerektiren, klasik, örgütsel politikalar dönemi ve kısa sürede sonuç almaya yönelik bir çalışmayı içeren, seçim zamanı yoğunlaşan, ticari reklam benzeri faaliyetler dönemi olarak iki evreye sahiptir. Propaganda da esas amaç, örgütlü faaliyet olmak üzere bireysel şekilde de uygulanma yolu da tercih edilebilmektedir.⁶⁸ Bir hareketin, bir eylemin siyasal propaganda sayılabilmesi diğer bir deyişle propaganda tiplerinden ayrılabilmesi için merkezinde

⁶⁶ <http://www.haberturk.com/dunya/haber/142768-washingtonda-11-eylul-panigi>, (07. Mayıs 2014)

⁶⁷ <http://www.yenisafak.com.tr/dunya/abdnin-savas-butcesi-967-milyar-dolar-185175>, (07. Mayıs 2014)

⁶⁸ Koç Rezal; **Siyasi İletişimde Propagandanın Önemi; Bir Örnek Olay Araştırması Nazi Propagandası**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2000, s.80

siyasi amaç taşıması gerekmektedir. Yönetim biçimlerine bağlı olmakla birlikte demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları olan siyasi partilerin iktidarı ele geçirebilmek için yaptıkları tüm eylemler, hareketler ve fiiller özünde siyasi amaç güttüğü için siyasal propaganda kavramıyla bağdaştırılabilir.

Propaganda, 20. yüzyılın başından itibaren, çok büyük önem kazanmıştır. Bu yüzyıl içerisinde var olan ve en önemli ideolojik hareketlerin başında gelen, Komünizm ve Faşizm; toplumlar üzerinde etkili olabilmek ve toplumları harekete geçirebilmek için siyasal propagandadan yararlanmışlardır. 20. Yüzyılı farklı biçimlerde bile olsa derinden etkileyen bu iki ideolojik akımın başında bulunan Lenin ve Hitler, bütün kazanımlarını siyasal propaganda sayesinde elde etmişlerdir. Her ikisi de tarihe, birer devlet adamı olmanın dışında, birer propaganda dehası olarak geçmişlerdir.⁶⁹

Washington yönetimi, tanınmış radyocu Norman Pattiz ile 11 Eylül sonrası oluşan kötü imajını düzeltebilmek için Arap asıllı programcılarının ABD adına konuştuğu bir yayın başlatmıştı.⁷⁰ Daha sonra ABD, Arapça yayın yapan Amerika'nın Sesi Radyosu'nun yanı sıra Ortadoğu'da ve ülkesinde yaşayan gençler için müzik kanalı Radio Sawa ile El-Hurra (Özgür) adlı bir TV kanalı kurdu.⁷¹ Ancak Radio Sawa ve El-Hurra'nın ABD propagandası olduğu kısa sürede anlaşıldı. Bunun üzerine her iki medya organına ilgi gösterilmedi. Sonuçta ABD'nin özellikle Ortadoğu'daki imajını düzeltmek amacıyla 21. Yüzyılın ilk on yılı boyunca sürdürdüğü girişimleri etkisiz olmuştur.

⁶⁹ Tuba KALÇIK, **Televizyonda Siyasal Propaganda ve AKP**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007, s.50-51.

⁷⁰ <http://www.bbg.gov/pressroom/press-releases/BBG-PressRelease-132.html>

⁷¹ http://www.radiosawa.com/info/radio_sawa/108.html

BÖLÜM II:

TÜRKİYE’DE KAMU DİPLOMASİSİNİN GELİŞİMİ VE BAŞLICA KURUMLAR

Osmanlı döneminde ilk daimi büyükelçilik 1793 yılında İngiltere’de açılmıştır. III. Selim döneminde açılan sefarete ilk daimi sefir olarak Yusuf Agah Efendi’nin atanmasıyla Avrupa’da olduğu gibi Osmanlı’da ilk defa sürekli diplomasi başlamıştır. II. Mahmut’un tercüme odası kurdurmasıyla Avrupa’daki gelişmeler takip edilmiş, toplumlar arası etkileşim artmıştır. 19. yüzyıla gelindiğinde Osmanlı, diplomasiye daha fazla önem vermeye başlamış, 1836’dan sonra Avrupai tarzda teşkilatlanmıştır.⁷²

2.1. Osmanlı Devletinde Kamu Diplomasisi Uygulamaları

Osmanlı’da modern kamu diplomasisi ve yumuşak güç unsurlarının en yoğun uygulamaları özellikle II. Abdülhamit döneminde olmuştur. Devletin uluslararası kamuoyunda imajına ve itibarına yönelik düşünceler doğrultusunda Tanzimat fermanları imzalanmış, basın kullanılarak diğer ülke halkları etkilenmeye çalışılmıştır. Büyükelçileri bilgilendirmek için düzenli bülten basmak amacıyla da matbaa kurulmuştur.

1867’de Paris Fuarını ziyaret eden Abdülaziz de barışçıl amaçlarla yurt dışına çıkan ilk padişah olmuştur. Padişahın fuarlara katılım amaçları arasında, İslam dünyasının lideri olarak ülkeyi Batı’da temsil ettiğini göstermesi ve devletin itibarının korunması yer alıyordu.⁷³

Osmanlı İmparatorluğu’nun bir diğer kamu diplomasisi uygulaması başka ülkelere *yardım yapma* şeklinde olmuştur.⁷⁴ Abdülmecid’in İrlanda’daki kıtlık esnasında yaptığı ayni ve nakdi yardım, 1889’da ABD’deki sel felaketinde ve 1894’teki yangın faciasındaki yardımları ile 1905 yılında Rusya ve Japonya arasındaki savaşta her 2 ülkeye yaptığı tıbbi yardımlar, Osmanlı’daki kamu diplomasi uygulamaları örnekleridir.

Türkiye’de kamu diplomasisi çalışmaları yakın dönemde başlamış olsa da yumuşak güç uygulamaları, çok eski dönemlere kadar uzanmaktadır. Selçuklular ve Os-

⁷² Demir, s.199.

⁷³ Demir, ss..201-204.

⁷⁴ Demir, s.205.

manlı İmparatorluğu yumuşak güç unsurlarını çok yönlü olarak kullanarak istifade etmişlerdir.

Anadolu'nun fethi ve İslamlaştırılması sürecinde Selçuklular, din ve inanç konularında baskı yapmadıkları için egemen oldukları bölge halkları nezdinde politikaları kolaylıkla meşruluk kazanmıştır. Aynı şekilde Osmanlı İmparatorluğu da sahip olduğu yumuşak güç unsurlarıyla politikalarına meşruiyet sağlamıştır. Dolayısıyla Osmanlı, hoşgörü ve adalet temelleri üzerinde yükselen siyasi sistemiyle, yönetimi altındaki farklı dil, din ve ırklara mensup halkları bir arada asırlarca tutabilmiştir. Sadece Anadolu ve Rumeli'de yaşayan Hristiyan tebaasını eşit tutmamış, hakimiyeti altında bulunan diğer milletleri de adil biçimde yönetmiştir. Dünyanın çeşitli bölgelerinde diğer din mensuplarının katledildiği, engizisyon mahkemelerinin terör estirdiği dönemde Osmanlı, adaletli olmanın yanı sıra gayrimüslimlere karşı toleranslı tutum izliyor, müsamaha gösteriyordu. Kuruluşunda dini özgürlüklerini temel taşı yapan ilk devlet olan Osmanlı'da gayrimüslimler, dinlerinin gereklerini yerine getirebilmekte, ana dillerini konuşabilmekte, eğitim kurumlarında ve sosyal alanlarda kültürlerini sürdürebilmekte ve koruyabilmekteydi.

Örneğin İstanbul'u 1453 yılında fetheden Fatih Sultan Mehmet, yayınladığı fermanla Ortodokslara geniş haklar tanımış, dinlerini serbestçe yaşayabileceklerini, patrik seçerek patrikhaneyi faaliyete geçirebileceklerini belirtmiştir. Ermeni Patriği ve Yahudi hahambaşını İstanbul'a getiren Fatih Sultan Mehmet, Rum Ortodoks Patrikhanesinin yeniden ihya edilmesine de olanak tanımıştır.⁷⁵ Gayrimüslimlere vergilendirme ve askerlik gibi sosyoekonomik alanlarda sağlanan haklar da Osmanlı'nın hoşgörü ve tolerans politikaları kapsamında değerlendirilebilmektedir.

Günümüz STK'ları ve kamu diplomasi arasında kurulan bağ, Osmanlı döneminde tasavvuf ve meslek kuruluşları yoluyla sağlanmıştır. Örnek olarak, Gazian-ı Rum (Anadolu Gazileri) Ahıyan-ı Rum (Anadolu Ahileri), Abdalan-ı Rum (Anadolu Abdalları), Bacıyan-ı Rum (Anadolu Bacıları) gibi cemiyetler, merkezi hükümetin politikalarının kamu nezdinde benimsetilmesinde önemli rol oynamıştır.⁷⁶

⁷⁵ Demir, s.186.

⁷⁶ Bayram Mikail; "Anadolu Bacıları ve Fatma Bacı Gerçeği" http://www.ahilik.net/index.php?view=article&id=113%3Aahilik-makale-20&option=com_content&Itemid=41, (7 Mayıs 2014)

Osmanlılar ayrıca kendi dönemlerinde mültecilere de kucak açmıştır. Katliamlardan kaçan İspanya Yahudilerinin ülke topraklarına sığınmasına izin veren Osmanlılar, aynı şekilde Rusya'dan kaçan Kafkas milletlerini, Avusturya'dan kaçan Macar siyasilere ve Balkanlardan gelen Rumelili mültecileri de kabul etmiştir. Osmanlının bu tutumu, diğer ülke halkları nezdinde de itibarını arttırmıştır.

2.2 Türkiye Cumhuriyeti'nde Kamu Diplomasisi Gelişimi ve İlgili Kurumlar

Kendi algı ve itibarını yönetmemesi durumunda, bu algıyı başkalarının yöneteceği gerçeğini yıllarca göz ardı eden Türk hükümetleri, uluslararası politikada savaşları azaltabilecek ve sert güce oranla daha az maliyetli kamu diplomasisini son yıllarda dikkate almanın ötesinde önemle üzerinde durmaya başlamış, olumlu imaj oluşturma çabalarına girişmiştir.

Türkiye'de çok partili hayata geçilen 1950'li yıllara kadar tek partili dönemde dış politika kararları kapalı kapılar ardında ve kamuoyunu tamamen dışlayarak alınırdı. Bu dönemde basın ancak hükümetin izin verdiği ve hatta yönlendirdiği şekilde siyasal süreçleri halkla paylaşırdı. Ancak gelişen teknoloji ve bilinç düzeyinin artmasıyla vatandaşlar da dış dünyaya ilgi göstermeye başlamıştır. Bu dönemde özellikle günlük gazetelerde uluslararası gündemlerle alakalı haberlerin niteliği ve niceliğinde de bir artış gözlenmektedir. Türkiye'de 1970'ler ve 1980'lerde dış politikanın yavaş yavaş halka mal olmasının sonucu olarak Dışişleri Bakanlığı "Enformasyon Dairesini" kurmuştur.

Çok partili hayata geçişte dış politika süreci halkla daha çok paylaşılmasına rağmen bu mekanizma, yine de çok küçük bir bürokrat elit sınıfın elinde bulunmaktaydı. Ancak liberalist akımın güçlenmesi ve siyasi mekanizmalarda devlet dışı aktörlerin de artan etkisiyle TOBB, TUSİAD ve DEİK gibi kurumlar Türk dış politikasının bileşenleri olarak karşımıza çıkmıştır.

1990'lı yıllarda dış politika yapıcılarını sadece Batılı müttefiklerle uluslararası sistemde herhangi bir ilerleme sağlanamayacağını anlamıştır. Bu yüzden Türk dış politikasında çok eksenlilik olgusu amaç edinilmiştir. Özellikle Sovyetlerin yıkılmasından

sonra Türkiye'nin stratejik önemini kaybedeceği söylemleri üzerine Ankara hükümeti yakın coğrafyasında daha aktif politikalar izleme yoluna gitmiştir.

Türkiye, tarihi, kültürel ya da siyasi birlikteliklerden doğan potansiyeli harekete geçirmek için çeşitli girişimlerde bulundu. Öncelikle artan olanakları çerçevesinde Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından 1991 yılı sonrasında bağımsızlığını ilan eden Orta Asya ve Kafkasya cumhuriyetlerinde yaşayan halka ilgi gösteren Türkiye, öncelikle eğitim projesini hayata geçirdi. Bu çerçevede söz konusu bölgelerden binlerce gencin Türkiye'de öğrenim görmesine olanak tanınmıştır.

Ancak birkaç politika değişikliği girişimine rağmen Türk dış politikasında istenilen aşamaya 2000'li yıllara kadar gelinememiştir. 1990'lardaki koalisyon hükümetleri ve ülkenin içinde bulunduğu siyasi ve sosyo-ekonomik buhran dolayısıyla dış politika-nın hareket kapasitesi oldukça sınırlı kalmıştır. AK Parti'nin 2002 seçimlerini kazanıp uzun yıllar sonra Türk siyasal yaşamında tek başına iktidar olması ve sonrasında gelişen ekonomi ve aşılın bazı sosyolojik ve siyasi krizlerin de avantajlarıyla dış politikada yeni bir dönem başlamıştır. Bu dönemde özellikle akademisyen kökenli Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu'nun "Stratejik Derinlik" kitabında da geniş yer bulan yeni Türk dış politikası paradigmaları, Türkiye'nin hem iç hem de dış siyasetinde birçok gelişmenin kaynağını oluşturmuştur. Davutoğlu, *Yeni Türk Dış Politikasının temel özelliklerinden ilki, uluslararası ilişkilerde güvenlik ve özgürlük arasında denge kurmak* şeklinde özetlemektedir. Özellikle yakın coğrafyasındaki çatışmaların önemli tehdit unsuru olması sebebiyle Türk dış politikası kararlarında söz konusu iki unsura büyük vurgu yapılmaktadır. Bunun yanında komşularla sıfır sorun ve proaktif barış politikaları yeni Türk dış politikasının parlayan yıldızları olmuştur. Bu kavramsal yeniliklerin yanında AK Parti döneminde savunma bütçelerine ayrılan büyük payın hesaplaması da yapılarak, yumuşak güç kavramı ve avantajları sorgulanmaya başlanmıştır. Bu çerçevede sert güç (hard power) kapsamında şekillenen eski tip dış politika yapılanması yerine yumuşak güce ve kamu diplomasisinden ivme kazanan yeni bir dış politika yapısı benimsenmiştir.

2012 yılı itibariyle üç dönemdir iktidarda olan AK Parti dış politikasına dört farklı dışişleri bakanı liderlik etmiştir. Bu dört dışişleri bakanı sırasıyla; Yaşar Yakış, Abdullah Gül, Ali Babacan ve Ahmet Davutoğlu'dur. Ancak AK Parti dış politikasında

akademik kimliği olan Davutoğlu'nun etkisinin daha baskın olduğunu söylemek mümkündür. 1 Mayıs 2009 tarihinde Dışışleri Bakanlığına getirilen Ahmet Davutoğlu, daha önceki dönemlerde AK Parti hükümetinde Başbakanlık Baş müşavirliği ve Büyükelçilik görevlerini yürütmüştür.⁷⁷

Davutoğlu'nun dış politika anlayışı ve uygulamasıyla Türkiye'nin sesi daha önceki hükümet dönemlerine kıyasla uluslararası arenada daha fazla duyulur olmuştur. Tabii ki Türkiye'nin bu yeni imajının tek nedeni Davutoğlu politikası değildir, bunun yanında birçok unsur da mevcuttur. Örneğın 11 Eylül sonrası dönemde tüm dünyadaki teröre karşı işbirliği kapsamında Batılı ülkelerin Müslüman Türkiye'ye ihtiyacının artması da AK Parti hükümeti için bir avantaj niteliğindedir. Türkiye'ye kültürel ve coğrafi olarak yakın olan Orta Doğı ve Orta Asya ülkelerindeki sorunların çözümü ve bölgenin Batı ile iletişimi için Türkiye stratejik öneme sahiptir. Bu kapsamda ABD Devlet Başkanı Barak Obama da iktidara gelmesinin ardından Türkiye ile mevcut ilişkilerinin önemine değinen konuşmalar yapmıştır.

Son yıllarda Türkiye'nin dış politikasında göze çarpan bu değışiklikler incelendiğı zaman bazı temel dinamiklerin varlığından söz etmek mümkündür. Bu konuda Tarık Oğuzlu'nun yaptığı Türk Dış Politikasında Davutoğlu isimli çalışmada, en temel dinamiğın '*stratejik derinlik*' olduğı belirtilmiştir. Stratejik derinlik kavramına göre Türkiye bulunduğı coğrafya ve sahip olduğı tarihsel-kültürel değerler nedeniyle tek boyutlu bir politika izleyemez ve çıkarlarını tanımlarken kendisini merkeze yerleştirmek zorundadır. Aksi halde Türkiye, dış politik alanda tek başına hareket edemez ve başka aktörlerin çıkarlarının elde edilmesinde araç olmaktan öteye gidemez. Türkiye yüzyıllarca geniş bir alanda hüküm süren ve birçok milleti bünyesinde barındıran Osmanlı Devletinin mirasçısıdır. Bu nedenle geniş Osmanlı coğrafyasında oluşturulan dış politikalarda Türkiye'nin tarihsel sorumluluğı vardır.⁷⁸ Dolayısıyla AB, Rusya ve ABD gibi

⁷⁷ Bkz. Yıldırım Huriye; "**Geçmişten Günümüze Değışen Türk Dış Politikası Kapsamında Türkiye-Gürcistan İlişkileri**", Yayınlanmış yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü, Antalya, 2012, s.35-39

⁷⁸ Bkz. Davutoğlu Ahmet; **Stratejik Derinlik**, İstanbul: Küre Yayınları, 2011, s.65-71.

küresel güçlerden biriyle dış politika ekseninin sınırlandırılması stratejik hata olacaktır.

79

AK Parti dış politikasının diğer önemli bir dinamiği ise *komşularla sıfır sorun ilkesidir*. Bu ilke Atatürk'ün “Yurtta Sulh, Cihanda Sulh” politikasının devamı olarak da yorumlanmaktadır. Orta Doğu, Kafkasya, Orta Asya, Akdeniz ve Balkanlar gibi uluslararası politikalar açısından önemli bölgelerin kesişiminde bulunan Türkiye'nin ülkesel, bölgesel ve hatta küresel istikrarı sağlama yolunda önce komşularıyla barışı tesis etmesi zaruridir.

Yeni Türk Dış Politikasının üçüncü önemli dinamiği ise *proaktif dış politika* anlayışıdır. Türkiye, tarihsel ve kültürel bağlarda göz önüne alındığı zaman çevre ülkelerde meydana gelen gelişmelerden kolay etkilenebilecek yapıya sahiptir. Bu nedenle, iç ve dış istikrarın sağlanması amacıyla bu bölgede meydana gelmiş ya da gelebilecek olan her soruna müdahale etmelidir. Bu müdahale esnasında sorunun taraflarını bir araya getirerek kalıcı çözümler bulunmaya çalışılmalıdır.⁸⁰

AK Parti dış politikasının diğer bir önemli özelliği ise kullanılan metottur. Önceki dönemlerde askeri güvenlik konusu ağır basıp, savunma yatırımlarına önem verilmiştir. Ancak AK Parti döneminde, dış politikada askeri birlikler kurulup savunma amaçlı oluşumlara gidilmesi fikri terk edilmeye başlanmıştır. Artık bu dönemde karşılıklı bağımlılık esasıyla, dış politika aktörlerinin birbirine barışçıl politikalarla bağlanması esas kabul edilmiştir. Böylece geleneksel rakibin kaybetmesi, ülkenin kazancınadır mantığında olan kazan-kaybet politikasının yerini kazan-kazan mantığı almıştır. Bu mantığa göre birbirine karşılıklı bağımlılık esasına göre bağlanan devletlerden birinin kazancı diğerine de olumlu etki yapacaktır. AB'nin de kurulmasında etkili olan, Fransa ve Almanya arasındaki ezeli düşmanlığı yok etmede kullanılan bu düşüncenin Türk Dış Politikasına yerleştirilmesi amaç edinilmiştir.

AK Parti dış politikasına bakıldığı zaman uluslararası aktörlerle ilişkilerde de bazı değişiklikler olduğu görülebilmektedir. Bu duruma en somut örnek olarak “model

⁷⁹ Krş. Oğuzlu Tarık; **Türk Dış Politikasında Davutoğlu Dönemi**, Ortadoğu Analiz, Eylül 2009, Cilt:1, Sayı:9, s.44.

⁸⁰ Krş. Oğuzlu, s. 45.

yada stratejik ortak” olarak adlandırılan ABD ile mevcut diyaloglar verilebilir. Daha önce dış politika konularında Washington yönetimine endeksli kararlar alınırken, artık Amerikan yönetimine karşı rahatsızlıklar daha kolay dile getirilmeye başlanmıştır. Örneğin 11 Eylül sonrasında ABD terörle mücadele kapsamında Afganistan ve Irak’a müdahale etmiştir. Irak’ta bulunan Amerikan yönetici Paul Bremer, bu dönemde Türk yetkililerin uyarılarına rağmen bölgedeki terör sorunuyla ilgili etkin çözüm yoluna gitmemiştir. Dahası Türk yetkililerin görüşme taleplerine sürekli olumsuz yanıt vermiştir. Türk diplomatlar bu durumu Washington’a şikayet ettiklerinde şöyle bir cevap almışlardır:

“Sıkıntınızı anlıyorum ama Paul orada çok yoğun. Masasına her gün Bağdat’tan, Musul’dan bombalı saldırı ve intihar eylemi haberleri geliyor, Kuzey Irak ise nispeten sakin. O bölgenin önceliği yok.”

Amerikan yönetiminin, Türkiye’nin terörle ilgili uyarı ve taleplerine son derece duyarsız kalmasının ardından Türk yetkililer tarafından gayet sert olarak algılanabilecek bir cevap verilmiştir:

“Bakın, eğer Irak’ta gündeme gelmek için fiilen müdahil olmak gerekiyorsa onu da yapmaktan çekinmeyiz. Yani biz de Irak gündeminin bu şekilde bir parçası olmayı biliriz. Türkiye’nin bunu temin edecek gücü olduğundan emin olabilirsiniz!”⁸¹

Dış politikada yaşanan bu değişimler Türkiye’nin yumuşak gücüne ve dolayısıyla imajına birtakım yansımaları da beraberinde getirmiştir. Öncelikle ABD’ye göbeğinden bağlı olmakla eleştirilen Türk siyaseti, Irak’a asker gönderimi konusunda TBMM’de yapılan tezkere oylamasına verilen ret oyu ile büyük değişimin ilk göstergesini kamuoyuna sunmuştur. Ardından İsrail ile yaşanan olaylar sonrasında Recep Tayyip Erdoğan’ın söylemleri ve Filistin sorununa yaklaşımı, tüm dünyada Türkiye’ye karşı sempati oluşmasına neden olmuştur.

⁸¹ Bkz. Gürkan Zengin, “Hoca- Türk Dış Politikasında Davutoğlu Etkisi”, İstanbul: İnkılâp Yayınları, 2010, s.312.

2.3 Türkiye’de Kamu Diplomasi Çalışmalarıyla İlgili Kurumlar

Türkiye’deki bu algı değişiminin ardından kamu diplomasisi faaliyetlerinde bulunmak üzere çeşitli çatı kurumlar oluşturulmuştur. Dış kamuoyuna yönelik gerçekleştirilecek kamu diplomasisi etkinliklerinde birçok kurum ortak çaba göstermektedir. Türkiye’de, Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık, Dışişleri Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Avrupa Birliği Bakanlığı, Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, Başbakanlık Tanıtma Fonu, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA), Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Başbakanlık Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD), Yunus Emre Enstitüleri, Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY), Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM) gibi kamu kurumları, kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmektedir.

Kamu diplomasisinin önemi Türkiye’de son yıllarda fark edilmiş ancak 2010 yılında Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü kurulabilmiştir. Bu gecikmeye karşılık Türkiye’nin daha çok Osmanlı hinterlandında yer alan ülkelerde, Orta Asya, Kafkaslar, Orta Doğu, Balkanlar ve Afrika’ya açılımına paralel olarak TİKA, Başbakanlık Tanıtma Fonu, YTB, Yunus Emre Enstitüleri, TÜRKSOY, AFAD, Kızılay gibi devlet kurumlarının yanı sıra kamu diplomasisinin etkin araçlarından TRT ve Anadolu Ajansı’na hükümet tarafından daha fazla önem verildiği görülmektedir.

2.3.1 Başbakanlık Kamu Diplomasi Koordinatörlüğü (KDK)

Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, 30 Ocak 2010 tarihli Başbakanlık Genelgesi ile kuruldu.

Resmi diplomasinin yanı sıra "Kamu Diplomasisi"nin uluslararası kamuoyunu etkileme ve yönlendirme konusunda önemli rol oynadığı vurgulanan söz konusu genelgede, kamu diplomasisi alanında yapılacak faaliyetler ile stratejik iletişim ve tanıtım çalışmaları hususunda kamu kurum ve kuruluşları ile STK’lar arasında işbirliği ve eşgüdümü gerçekleştirmek için Kamu Diplomasi Koordinatörlüğünün kurulmasının uygun görüldüğü belirtilmiştir. Koordinatörlüğün, sekreteryaya hizmetleri Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilmektedir.

Kurumun sitesinde Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'nün, Türkiye'nin geçmişten gelen güçlü birikimini ve bu birikimiyle harmanladığı modern tecrübesini bölgede ve uluslararası arenada artan siyasi etkisinden hareketle Yeni Türkiye'nin ne olduğunu etkili olarak anlatmayı, hemen hemen bütün kesimlerle diyaloga geçmeyi ve çok yönlü bir iletişim ekseninde aktif olarak bulunmayı amaçladığı ifade edilmektedir.

Türkiye'nin uluslararası kamuoyunda görünürlüğünü ve etkinliğini arttırmayı hedefleyen Koordinatörlük'ün, ülkenin tanıtımında kamu kurumları ile STK'lar arasında koordinasyonu sağlamakla görevli olduğu vurgulanmaktadır.

Esas hedefin, "Türkiye'nin uluslararası alanda bilinirliğini ve saygınlığını artırmak ve hedefleri istikametinde bütün müesseseleri, zenginlikleri ve köklü geçmişinden gelen birikimleriyle STK'lar arasında koordinasyon ve işbirliğini gerçekleştirmek" olduğunu açıklayan Koordinatörlük,

- Medya Çalışmaları Birimi
- Siyasal İletişim Birimi
- Kültürel Çalışmalar Birimi
- Kurumsal Çalışmalar Birimi
- Proje Geliştirme Birimi gibi birimlerden oluşmaktadır.

Koordinatörlük, üniversite programları, siyasal iletişim faaliyetleri, medya tanıtım faaliyetleri düzenlemektedir. Söz konusu faaliyetler çerçevesinde kamu diplomasisi panelleri, dış politika tanıtım ve gençlik programları, yurtdışında Türkiye konusunda çalışan araştırmacılar ve uzmanları, Türkiye'den araştırmacı ve uzmanlarla bir araya getiren toplantılar, akil insanlar konferansları, gazeteci heyetleri programı, yabancı basını bilgilendirme, kültür ve tanıtım gibi faaliyetler düzenlenmektedir.⁸²

⁸² Kuruma ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. http://www.kdk.gov.tr/kurumsal/vizyon-misyon/8_ (12 Kasım 2013)

2.3.1.1 Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY)

Eski ismi “Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi” olan Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY), Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan tarafından 12.7.1993 tarihinde Almatı’da kuruldu.

Daha sonra TÜRKSOY’a gözlemci üye ülke statüsüyle Rusya’ya bağlı Tataristan Cumhuriyeti, Hakas Cumhuriyeti, Saha (Yakut) Cumhuriyeti, Tıva Cumhuriyeti, Altay Cumhuriyeti, Başkurdistan Cumhuriyeti ile Moldova’ya bağlı Gagavuz Yeri Özerk Bölgesi ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti katıldı.

Kurumun sitesinde “Türk kökenli ve Türk Dili konuşan Türk devletleri ve halklarının birbirlerini daha iyi anlamalarını sağlamak ve Türk Dili konuşan devlet ve halkların kültür ve sanatının korunması, yeniden canlandırılması ve gelişmesi yönünde faaliyette” bulunduğu belirtilerek, Teşkilat’ın, uluslararası ilişkileri sadece Türk dilinin konuşulduğu coğrafyayla sınırlı tutulmadığı vurgulanmıştır. TÜRKSOY’un “kendi coğrafi alanında UNESCO işlevini yürütmektedir. Bu durumun Türk dili konuşan ülkelerin milli dirilişine, devlet yapılanmasına ve demokratikleşme sürecine imkan tanıdığı” ifade edilmektedir.

“Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi” olan Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı’nın (TÜRKSOY), resmi dili Türkçe ve yönetim merkezi Ankara’dır.⁸³

2.3.1.2 Başbakanlık Afet Ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD)

Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, afetlerle ilgili olarak görev yapan Bayındırlık ve İskan Bakanlığı’na bağlı Afet İşleri Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı’na bağlı Sivil Savunma Genel Müdürlüğü ile Başbakanlık’a bağlı Türkiye Acil Durum Yönetimi Genel Müdürlüğü’nün kapatılmasının ardından 2009 yılında çıkarılan 5902 sayılı yasa ile Başbakanlık’a bağlı olarak kuruldu.

Resmi sitesinde yer alana bilgilere göre AFAD, “afetlerin önlenmesi ve zararlarının azaltılması, afetlere müdahale edilmesi ve afet sonrasındaki iyileştirme çalışmaları

⁸³ Kuruma ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. http://www.mfa.gov.tr/turk-kultur-ve-sanatlari-ortak-yonetimi-_turksoy_.tr.mfa (13 Kasım 2014)

larının süratle tamamlanması amacıyla gereken faaliyetlerin planlanması, yönlendirilmesi, desteklenmesi, koordine edilmesi ve etkin uygulanması için ülkenin tüm kurum ve kuruluşları arasında işbirliğini sağlayan, çok yönlü, çok aktörlü, bu alanda kaynakların rasyonel kullanılmasını gözeten, faaliyetlerinde disiplinler arası çalışmayı esas alan iş odaklı, esnek ve dinamik yapıda teşkil edilmiş bir kurumdur.”

Kurulduğu günden bu yana ülkemizde meydana gelen afet bölgelerinde çalışmalar yürüten Başkanlık, uzaklığa bakılmaksızın dünyanın herhangi bir ülkesinde yaşanan afet ve acil durumlara müdahale ederek yardımda bulunmaktadır. Haiti, Japonya, Şili, Myanmar’a söz konusu durumda yardım eden AFAD, Suriye, Mısır, Libya ve Tunus’ta yaşanan toplumsal olaylarda tahliye işlemi gerçekleştirdi. AFAD en son olarak Balkanlarda meydana gelen sel felaketinde bölge halkına yardım elini uzattı.⁸⁴

2.3.1.3 Yurtdışı Türkler Ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB)

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Başbakanlık’a bağlı kamu kurumudur. Müsteşarlık düzeyindeki TYB, ile yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının yanı sıra ortak kültür ve tarihe sahip olunan soydaş ve akraba topluluklarla sürdürülen ilişkiler kurumsal hüviyete büründü.

Resmi internet sitesinde, 5978 sayılı kanun ile YTB’nin çalışma alanıyla ilgili üzerine almış olduğu koordinasyon görevinin, “yurtdışında yaşayan vatandaşlarımıza ve soydaş ve akraba topluluklarımıza yönelik ilgili, yetkili kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak çalışmaların koordinasyonunun bir plan dâhilinde yapılmasını sağlamak, bu alanlara yönelik belirlenmiş hedeflere hangi stratejilerle ulaşılabileceğini tespit etmek ve başarıya ulaşmasını sağlamak” olduğu belirtilmektedir.

Çalışmalarını dört temel alanda yürüttüğü ifade edilen Başkanlığın “çalışma alanlarından ilkinin yurtdışında yaşayan Türk vatandaşları oluşturduğu ve yıllar boyunca çeşitli sebeplerle yurtdışına göç etmiş Türk vatandaşlarına yönelik stratejilerin geliştirilmesi ve yurtiçinde veya yurtdışında yapılan çalışmaları koordine” ettiği kaydedilmektedir.

⁸⁴ Kuruma ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. <https://www.afad.gov.tr/TR/IcerikDetay.aspx?ID=1> (10 Ocak 2014)

Başkanlığın ikinci çalışma alanının soydaş ve akrabalar olduğu vurgulanarak, “Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı, bu temel amaç doğrultusunda, soydaş ve akraba topluluklarımıza yönelik bugüne kadar farklı kurumlar eliyle farklı şekillerde sunulan hizmetleri koordine etme ve sunulan hizmetleri etkin ve verimli kılma görevini üstlenmiştir” denilmektedir.

Başkanlığın belirtilen bir diğer çalışma alanı, Türkiye’de burslu eğitim görmesi uygun görülen yabancı öğrencilerin eğitim süreçlerinin başarılı şekilde yürütülmesiyle ilgili esasları belirlemektir.

Son çalışma alanı olarak, diğer üç alanı destekleyici ve bütünleştirici nitelikteki sivil toplum kuruluşlarını destekleyen Başkanlık, “çalışmalarında etkinlik ve verimliliği sağlayabilmek amacıyla, her çalışma alanına yönelik kurul oluşturmuş ve muhatapları çalışmalarına ortak etmeye çalışmaktadır. Bu kurullar, Yurtdışı Vatandaşlar Danışma Kurulu, Kültürel ve Sosyal İlişkiler Eşgüdüm Değerlendirme Kurulu ve Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Kurulu’dur. Bu kurul üyelerinin danışmanlığında hazırlanacak strateji planları, ilgili daire başkanlıklarının çalışma, analiz ve değerlendirmelerinde esas alınmaktadır.”⁸⁵

2.3.1.4.Basın Yayın Ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM)

Matbuat idaresi adıyla 1862 yılında kurulan Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü (BYEGM), 1913’e kadar müdürlük olarak faaliyet göstermiştir. 1920’de ise Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti Umumiyesi adı altında, İçişleri ve Dışişleri bakanlıklarına bağlı olarak, matbuatın yanı sıra neşriyat, irşadat ve istihbarat işlerini de yürütmüş, İstanbul, Zonguldak, İzmit ve Antalya’daki istihbarat müdürlüklerinden aldığı haberleri ve Avrupa askeri telsiz istasyonu vasıtasıyla elde ettiği dış haberlere ait yayınları telgrafla gerekli yerlere bildirerek bastırılmasını ve dağıtımını sağlamıştır. Ayrıca günlük gazetelerin, kitap ve diğer neşriyatların yayılmasında öncü olmuştur.

1984 yılında Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü adını alan BYEGM, günümüzde Türkiye’de yaşanan gelişmelerin dünya basınındaki yansımalarını

⁸⁵ Kuruma ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. <http://www.ytb.gov.tr/tr/kurumsal-kategori/841-hakkimizda> (10 Ocak 2014)

takip etmekte, ayrıca üretilen politikalara katkı sağlamak ve ülkemizin tanıtımında etkin rol oynamaktadır.

Bu çerçevede BYEGM bünyesinde bulunan Medya İzleme Merkezi tarafından yabancı medya 24 saat ve 25 dilde takip edilmekte ve çevirileri yapılmaktadır.

Devlet Enformasyon Sistemi (DES) tarafından ise yerli ve yabancı medyadan 24 saat derlemelerin takibi yapılmakta, haberlerin Türkçeye çevrilmiş halini ve orjinallerini arşivlemekte, yerli ve yabancı, yazılı ve görsel basında yer alan haberler konusunda devletin üst makamlarını bilgilendirmektedir. Yıllık yaklaşık 40 bin haberin devletin üst makamlarına sunulduğu belirtilmektedir.

BYEGM bünyesinde ayrıca, “Dış Basında Türkiye” adlı derlenen haberlerden oluşan günlük bülten hazırlanarak, kurumun web sitesinde yayınlanmaktadır. Etkinlikler alanında ise BYEGM, yabancı basına yönelik çeşitli medya forumları, sempozyum ve kongreler düzenlemektedir. Yerli ve yabancı basına yönelik çalışmalarda da bulunan BYEGM, akreditasyon ve bilgilendirme işlemlerinin yanı sıra kriz durumlarında geçici basın merkezleri de oluşturmaktadır.

Türk dış politikasının oluşturulmasında katkı sağlayan BYEGM’nin görevlerinin şu şekilde olduğu kurumun web sitesinde belirtilmiştir:

“ *Devletin tanıtma siyasetinin ve tanıtma ile ilgili alanlarda Hükümetçe uygulanacak stratejilerin tespitine yardımcı olmak,

- Kamuoyunun ve ilgili makamların zamanında ve doğru bilgilerle aydınlatılmasını ve bu faaliyetler için gerekli aydınlatıcı ve tanıtıcı bilgi akımını sağlamak,
- Hükümet faaliyetlerinin ve yapılan hizmetlerin iç ve dış kamuoyuna etkin bir biçimde yansıtılmasına ve bunların kamuoyu üzerindeki etkisinin belirlenmesine ait hizmetler yapmak,
- Basınla ilgili münasebetlerin düzenlenmesi ve basının güçlendirilmesi için gerekli faaliyetlerde bulunmak,
- Yerli ve yabancı basın-yayın organlarının ve mensuplarının çalışmalarını kolaylaştırmaya yönelik tedbirleri almak, bu hususta gerekli düzenlemeleri yapmak,

- Türkiye aleyhindeki propaganda faaliyetlerini takip etmek değerlendirmek ve sorumlu kamu kuruluşları ile işbirliği yapmak, gerekli karşı tedbirleri almak, Türkiye'nin dış tanıtma faaliyetlerini yönlendirmek ve bu amaçla kamu kurum ve kuruluşları, özel sektör kuruluşları, meslek kuruluşları, amaca yönelik vakıflar, dernekler gibi teşekküllerle işbirliği yapmak,
- Yabancı ülkelerde Türkiye'nin menfaatleri doğrultusunda yapılan aydınlatma faaliyetlerine katılmak,
- Enformasyon ve aydınlatma faaliyetlerini Türkiye'nin dış politikasını destekleyecek şekilde düzenlemek ve Dışişleri Bakanlığı ile işbirliği suretiyle yürütmek.”

86

2.3.1.5 Türk İşbirliği Ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı (TİKA)

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nın (TİKA), Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Türk Cumhuriyetleri'nin yeniden yapılanma, uyum ve kalkınma ihtiyaçlarına cevap vermek amacıyla Bakanlar Kurulu'nun 24 Ocak 1992 tarihli kararıyla kuruldu.

1999 yılında doğrudan Başbakanlığa bağlanan TİKA, çok sayıda bölge ve ülkede Türk dış politikasının uygulayan aktörlerden bir oldu. TİKA, 2000'li yıllardan itibaren dış politikadaki değişimle birlikte faaliyet alanını genişletti. TİKA, 2002 yılında 12 olan Program Koordinasyon Ofisi sayısını 2011 yılında 25'e, 2012 yılında ise 33'e yükseltti.

Orta Doğu, Orta Asya, Kafkasya Doğu Avrupa, Balkanlar ve Afrika başta olmak üzere birçok ülkede koordinatörlükleri bulunan TİKA'nın çalışmalarının temelinde *barış kuşağı oluşturma* çabasında olduğu ifade edilmektedir. Web sitesinde yer alan bilgilere göre TİKA, “kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör arasında işbirliği mekanizması görevini yürütmekte, tüm bu aktörleri ortak paydalarda buluşturmakta ve Türkiye'nin kalkınma yardımlarını kayıt altına almaktadır.”

⁸⁶ Kuruma ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. <http://www.byegm.gov.tr/turkce/byegm-hakkinda> (10 Ocak 2014)

2002 yılında ülkenin kalkınma yardımları 85 Milyon ABD doları iken bu rakam 2011 yılında 1 milyar 273 milyon ABD dolarına yükselmiştir. TİKA, Türkiye'nin bugün aynı dili konuştuğu ülkelerle en çok teknik işbirliği yapan kuruluşları arasında yer almaktadır.

Ofislerinin bulunduğu ülkelerin yanı sıra yaklaşık 100 ülkede kalkınma merkezli işbirliği çalışmaları yapan TİKA'nın Pasifik'ten Orta Asya'ya, Ortadoğu ve Afrika'dan Balkanlara, Kafkasya'dan Latin Amerika'ya kadar birçok ülkeyle bilgi ve tecrübesini paylaştığı kaydedilmektedir.

TİKA'nın ana çalışma alanları, kurumun resmi web sayfasında şöyle ifade edilmektedir:

“Proje/program yardımları, teknik İşbirliği, eğitim, sağlık, su ve sanitasyon, idari ve sivil altyapıların iyileştirilmesi, kültürel işbirliği, sempozyum, festival, seminer, konferans, sergi vb. faaliyetlerin desteklenmesi, restorasyon faaliyetleri, barınma ve konut, tarımdır.”⁸⁷

2.3.1.6 Milli Eğitim Bakanlığı (MEB)

Kamu diplomasi alanında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde, Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Ülkeleri Grup Başkanlığı, Yurt Dışı Teşkilatı ve Eğitim Öğretim Grup Başkanlığı“ ve Uluslararası Kuruluşlar Grup Başkanlığı faaliyet göstermektedir.

Kurumun sitesinde yer alan bilgilerde, Türk Cumhuriyetleri ve Balkan Ülkeleri Grup Başkanlığı'nın, burslarla ilgili işlemler, Türkçe ve Türk kültürünün yaygınlaştırma ile eğitim-öğretim faaliyetlerini yürüttüğü, kültürel yayınlar, öğretim materyalleri ve ders kitabı desteğini sağladığı, sosyal ve kültürel faaliyetleri desteklediği belirtilmektedir.

Yurt Dışı Teşkilatı ve Eğitim Öğretim Grup Başkanlığı'nın görevleri arasında şu maddeler yer almaktadır:

“ • Yurtdışı öğretmen ve okutman görevlendirme işlemlerini yapmak,

⁸⁷ Kuruma ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. <http://www.tika.gov.tr/faaliyet-alanlari/2> (12 Ocak 2014)

- Yurtdışı eğitim kurumları ile ilgili iş ve işlemleri yapmak,
- Türkçe ve Türk kültürünü yaygınlaştırma faaliyetlerini yürütmek,
- Eğitim materyalleri ve kültürel yayınları hazırlamak ve kullanıcılara ulaştırmak,”

Uluslararası Kuruluşlar Grup Başkanlığı’nın görevinin, “Uluslararası kuruluşların eğitim, öğretim faaliyetlerini izlemek, Türk Eğitim Öğretim sisteminde gerçekleştirilen yenilikleri uluslararası kuruluşlar nezdinde tanıtmak, Uluslararası kuruluşların çalışmaları hakkında eğitim kamuoyunu bilgilendirmek, Ülke raporları hazırlamak, Genel Müdür tarafından verilen diğer görevleri yapmak” olduğu ifade edilmektedir.

MEB’in yabancı öğrencilere verdiği burslar ile Türkiye’de eğitim gören gelecek vadeden yabancı öğrencilerin ülkelerine döndükten sonra Türk imajına olumlu katkılar yapması beklenmektedir. Böylece gelecekte bu öğrenciler ülkelerinde mevki sahibi olduklarında Türkiye politikalarını destekleyen birer kanaat önderi olma ihtimali oldukça yüksektir. Bu duruma geçmişte SSCB’nin 1960’larda Afrika kıtasında uyanan milli bilinç ile beraber Afrika topluluklarının self determinasyon hakları kapsamında yeni devlet oluşumları gösterilebilmektedir. Özellikle Stalin sonrası dönemde Kruşçev Afrikalı gelecek vadeden öğrenciler ve liderlere SSCB’de eğitim bursları vererek Sovyet politikalarına benimseyecek yeni bir Afrika eliti oluşturmayı hedeflemiştir. Neticede SSCB’de eğitim gören bu öğrencilerin bir kısmı yeni kurulan devletlerin yönetim kadrolarına yerleştirilerek Afrika’da sosyalizmin yayılmasına büyük katkı sağlamıştır.⁸⁸

2.3.1.7 Yunus Emre Enstitüsü

Yunus Emre Vakfı, “Türkiye’yi, Türk dilini, tarihini, kültürünü ve sanatını tanıtmak; bununla ilgili bilgi ve belgeleri dünyanın istifadesine sunmak, Türk dili, kültürü ve sanatı alanlarında eğitim almak isteyenlere yurt dışında hizmet vermek ve Türkiye’nin diğer ülkeler ile kültürel alışverişini artırıp dostluğunu geliştirmek amacıyla 05.05.2007 tarihli ve 5653 sayılı Kanun’la kurulmuş bir kamu” vakfıdır.

⁸⁸ Kuruma ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. <http://abdigm.meb.gov.tr/www/turk-cumhuriyetleri-ve-balkan-ulkeleri-daire-baskanligi/icerik/22> (13 Ocak 2014)

Yurt dışındaki merkezlerinde eğitim ve öğretim çalışmalarının yanında vakfa bağlı olarak kültürel ve sanatsal faaliyetler yürüten Enstitü, Türk kültürü, dili ve edebiyatının daha iyi tanıtılması ve öğretilmesi için yapılan bilimsel araştırmalara da destek vermektedir. 2009 yılında faaliyetlerine başlayan Enstitünün, Yunus Emre Türk Kültür Merkezleri (YETKM) adı altında yurt dışında kültür merkezleri bulunmaktadır.

Bilimsel projeler, kültürel etkinlikler ve Türkçe Dil Kursu başta olmak üzere çeşitli kurslar aracılığıyla Türkiye'nin tanıtımına katkı sağlayan Enstitü'nün dünyanın çeşitli ülkelerinde sayısı 36'ya ulaşan YETKM'leri aracılığıyla bugüne kadar yaklaşık 15 bin öğrencinin Türkçe öğrendiği ifade edilmektedir. Bugün dünyanın birçok bölgesinde Yunus Emre Kültür Merkezleri önemli çalışmalar yapmaktadır.⁸⁹

2.3.1.8 Kızılay

Savaş alanında yaralanan ve hastalara hiçbir ayırım gözetmeksizin yardım etmek arzusundan doğduğu belirtilen Kızılay, 11 Haziran 1868 tarihinde "Osmanlı Yaralı ve Hasta Askerlere Yardım Cemiyeti" adıyla kuruldu. Daha sonra sırasıyla 1877'de "Osmanlı Hilali Ahmer Cemiyeti", 1923'de "Türkiye Hilaliahmer Cemiyeti", 1935'te "Türkiye Kızılay Cemiyeti" ve 1947'de "Türkiye Kızılay Derneği" adını aldı.

Web sitesinde yer alan bilgilere göre Kızılay, "Tüzel kişiliğe sahip, özel hukuk hükümlerine tabi, kar amacı gütmeyen, yardım ve hizmetleri karşılıksız olan ve kamu yararına çalışan gönüllü sosyal hizmet kuruluşudur. Kızılay teşkilatı, genel merkez ve şubelerden oluşmaktadır. Kızılay'ın Genel Müdürlük teşkilatı dışında kalan bütün kademelerindeki görevler fahridir."

2.3.1.9 Türk Kızılayı'na Bağlı Kuruluşlar

Afet Operasyon Merkezi (AFOM): Türk Kızılayı'nın tüm birimleri ile koordineli hareket ederek daha hızlı, etkili ve doğru bir şekilde afetlere müdahale edebilmek amacıyla 2001 yılında Afet Operasyon Merkezi (AFOM), kurulmuştur.

⁸⁹ Kuruma ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. <http://yee.org.tr/turkiye/tr/kurumsal/vakif-yonetimi>, (13 Ocak 2014)

Kurumun web sitesinde yer alan bilgilere göre Türk Kızılayı, yürütmekte olduğu insani yardım faaliyetlerini, Afet Yönetimi Müdürlüğü ve bağlı 9 Bölge Afet Yönetim Müdürlüğü (BAYM), 23 Yerel Afet Yönetim Şefliği (YAYŞ) ve Ankara’da konuşlu bulunan “Afet Operasyon Merkezi (AFOM)” aracılığıyla yerine getirmektedir.

Türk Kızılayı Kan Hizmetleri Genel Müdürlüğü: Kızılay’ın genel misyonu “uyumlu olarak, gönüllü ve sürekli kan bağıışı anlayışını, toplumun her kesimine yayıcı, eğitsel ve uygulamaya dönük faaliyetlerde bulunarak, toplumun ihtiyacı olan kanı, çağın gerektirdiği teknolojik olanakları kullanarak, nitelikli, güvenli ve uluslararası standartlarda toplayıp, toplum sağlığı açısından test etmekte, bileşenlerine ayırarak saklamakta, gerektiğinde en güvenli koşullarda dağıtımını sağlamaktır.”

Türk Kızılayı Sağlık Grubu: 11 Haziran 1868 yılında “Mecruhin ve Mardayı Askeriyeye İmdat ve Muavenet Cemiyeti” (Osmanlı Hasta ve Yaralı Askerlere İmdat ve Yardım Cemiyeti) adı altında kurulan Türk Kızılayı, kurulduğu günden bu yana insanlara sağlık hizmeti vermektedir. İlk defa 1950 yılında İstiklal Dispanseriyle afet dışında da sağlık hizmeti vermeye başlayan Türk Kızılayı, bu hizmetlerini 2013 yılı itibariyle Türkiye genelinde hastane ve tıp merkezleriyle sürdürmektedir.

Kızılay Gençlik Kurumu: 23 Mayıs 1933 yılında kurulmuştur. Kızılay Gençlik Kurumu, “Sağlık ve yardım işlerini bilen ve kıymetini takdir eden sağlam bünyeli yurttaş yetiştirmek ve böylece sağlık bakımını yaymak” amacı ile çalışmaktaydı. Kurumun bünyesinde, 1973 yılında ilk uluslararası Gençlik Kampı açılmıştır.

Türk Kızılayı bünyesinde Karşılıksız Burs ilk kez 1957 yılında verilmeye başlanmıştır. 1985-2009 yılları arasında Marmara Depreminden etkilenen öğrencilerde dahil olmak üzere 144.488 öğrenciye karşılıksız burs yardımı yapılmıştır. 1931 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile işbirliği içinde okullarda öğrencilerin katılımı ile Kızılay kolları kurulmuş olup, okullarda hem uluslararası Kızılhaç ve Kızılay kavramı işlenmiş, hem de sosyal yardım ve ilk yardım çalışmalarına başlanmıştır.

“81 İl Projesi Kapsamında” Okullarda bulunan Kızılay Kolu öğrencilerini aktif hale getirebilmek amacıyla çalışmalar sürdüren Türk Kızılayı, ayrıca “Şefkat ve dayanışma duygularını geliştirmek amacıyla konferanslar seminerler düzenlemek ve yoksul

öğrencilere yardımda bulunmak” amacıyla 1972 yılında “Şefkat Gönüllüleri Teşkilatını” kurmuştur.⁹⁰

2.3.1.10 Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT)

Devlet adına radyo ve televizyon yayınlarını gerçekleştirmek amacıyla 01 Mayıs 1964’te kurulan Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), özel yasayla özerk, tüzel bir kişiliğine sahip olarak kuruldu. Kurum, 1972’deki anayasa değişiklikleri ile “tarafsız” bir kamu iktisadi kuruluş olarak tanımlandı.

TRT-1, TRT-HABER, TRT-GAP, TRT-DİYANET, TRT-KURDİ, TRT-ÇOCUK , TRT-TÜRK, TRT HD, TRT-MÜZİK, TRT SPOR, TRT OKUL ile İngilizce, Almanca, Fransızca, Rusça ve Türkçe dillerinde dünyaya tanıtan TRT Belgesel Kanalı’nın yanı sıra TRT- AVAZ, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan, Arnavutluk, Bosna Hersek ve Türkiye olmak üzere 8 ülkeden ve bu ülkelere özgü 8 dilde, Uzakdoğu’dan Balkanlara uzanan coğrafyada yaşayan Türk dünyasına yönelik yayın yapmaktadır. Türkiye ile diğer Türk Cumhuriyetleri arasında dil ve düşünce birliği kurma hedefinde olduğu belirtilen TRT-AVAZ, Ortadoğu’dan Kafkaslara 27 ülke ve 13 özerk cumhuriyette yaklaşık 250 milyon nüfuslu coğrafyaya hitap etmektedir.

TRT-Arapça’nın ise “Türkiye ile Arap dünyasının ortak dili, ortak ekranı, ortak hissiyatı olmak amacıyla, her yaşta seyirciye hitap ederek, çocuk, gençlik, kadın, sağlık, ekonomi, drama, belgesel, spor, müzik, haber, kültür-sanat, din-ahlak ve eğlence programlarından oluşan zengin bir içerikle Nisan 2010’da yayına başladı. Arapça konuşan, 22 Arap ülkesi ve Arapça konuşanlara yönelik yayın yapan kanal 350 milyon nüfusa sahip Arap ülkeleri ile Türkiye arasında bağları güçlendirmeyi” hedeflediği belirtilmektedir.

TRT’nin ayrıca Radyo 1, TRT FM, Radyo-3, Radyo-4, TRT Türkü , TRT Nağme, TRT Radyo Haber, TRT AVRUPA FM ile yurtdışındaki vatandaş ve soydaşla-

⁹⁰ Kuruma ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. <http://www.kizilay.org.tr/kurumsal/kurumsal-degerlerimiz> (13 Ocak 2014)

ra yönelik 34 dilde, 24 saat Türkiye'yi tanıtıcı yayınları yapan "Türkiye'nin Sesi Radyosu" (TSR) bulunmaktadır.⁹¹

2.4 Türkiye’de Kamu Diplomasi Çalışmalarıyla İlgili Gayriresmi Organizasyonlar ve Sivil Toplum Kuruluşları

İkinci Dünya Savaşı’nın getirdiği yıkımın ardından devletler, diplomatik alanda yeni yöntemlere yönelerek, sivil toplum kuruluşları, kamu diplomasisi ve yumuşak güç unsurlarını dış politikada ağırlıklı olarak kullanmaya başladı. Bu durumun gerekçesi ise diplomatik faaliyetlerin etki hedefinin devletlerin merkezinden bireylere doğru kaymasıdır.

Gönüllülük esasına dayalı olarak ortak amaçlar doğrultusunda oluşturulan devletten özerk yapıdaki sivil toplum, kendi desteğini sağladığı için de iktidarlar üzerinde etkili olmaktadır. Politika yapıcılar kanun yapma süreçlerinde halkın katılımının en üst seviyede gerçekleştiği STK’ların görüşlerini göz önüne almaktadır. Ancak STK’ların önemi sadece karar alma süreçlerinde değil, aynı zamanda kararların yürütülmesinde, kanun yapıcılarının keyfi uygulamalarının önüne geçilmesinde de görülmektedir.

İktidarda yer alma gibi düşüncesi olmayan sivil toplum kuruluşları, günümüzde bölgesel ve küresel politikaların belirlenmesinde rol oynayarak, uluslararası siyasal sistemin önemli aktörleri arasında bulunmaktadır. Türkiye’de de çok sayıda sivil toplum kuruluşu bu yönde faaliyet göstermektedir.

2.4.1 İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH)

“Bölge, din, dil, ırk ve mezhep ayrımı yapmaksızın dünyanın herhangi bir yerinde sıkıntıya düşmüş, felakete uğramış, zulüm görmüş, aç ve açıkta kalmış; savaş, tabii afet gibi sebeplerle mağdur olmuş, yaralanmış, sakat kalmış; evsiz, yurtsuz, tüm insanlara insani yardım ulaştırmak ve bu insanların temel hak ve hürriyetlerinin ihlal edilmesini önlemek misyonuyla” yola çıktığı açıklanan İnsan Hak ve Hürriyetleri İnsani Yardım Vakfı (İHH); 1995 yılında kurumsal bir yapıya dönüştü. 5 kıtada 120 ülke ve

⁹¹ Kuruma ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/s.aspx?id=tarihce>, <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/s.aspx?id=radyo+tanitim> (15 Ocak 2014)

bölgede faaliyet gösteren İHH, faaliyetlerindeki öncelik sırasını, “Savaş ve savaşın etkisinin sürdüğü bölgelerde, afet bölgelerinde, yoksulluk olan ülke ve bölgelerde” şeklinde açıklamaktadır.

İHH’nın “savaş ve doğal afet gibi kriz durumlarına müdahale ederek mağdurların acil ihtiyaçlarını karşılamakta, arama kurtarma çalışmalarına katılmakta ve prefabrik konutlar, çadır kentler, geçici köyler, seyyar mutfak ve aşevleri, seyyar banyo ve tuvalet gibi acil barınma ve ihtiyaç ünitelerinin kurulmasının yanı sıra gezici sağlık hizmetleri, gıda ve eğitim-kültür yardımları yaptığı” belirtilmektedir.

İHH’nın faaliyetleri arasında “dünyanın farklı bölgelerindeki insani sorunların gündeme getirilmesi, kamuoyunun doğru biçimde bilgilendirilmesi, sosyal sorumluluk hedefi ile harekete geçilmesi, insan hakkı ihlallerinde önleyici rol oynanması gibi amaçlarla bilinçlendirme çalışmaları yürütmektedir. Bu çerçevede panel, sempozyum ve uluslararası konferanslar düzenlemek, yaşanan sorunlara ilişkin raporlar hazırlamak, süreli yayınlar ve internet aracılığı ile kamuoyunu bilgilendirmek, kitaplar yayınlamak, miting ve basın açıklamaları yapmak, radyo ve televizyon programları hazırlamak, yarışmalar ve geceler düzenlemek” sayılmaktadır..

İHH’nın yukarıdaki işlevlerine bazı durumlarda uluslararası sorunların çözüm süreçlerine müdahil olması da eklenebilir. Örneğin Suriye olaylarının başlangıcında Esed muhaliflerinin elinde bulunan 48 İranlı hacının serbest bırakılması görüşmelerine İHH temsilcileri arabuluculuk yapmıştır. Yapılan görüşmeler sonucundan İHH’nın girişimleri olumlu sonuç vererek İranlı hacıların serbest bırakılmasına karşılık Suriye yönetiminin aralarında Türk vatandaşlarının da bulunduğu 2130 sivil serbest bırakması sağlanmıştır. Ayrıca basın özgürlüğü ve insani diplomasi kapsamında da İHH girişimleri gazeteci Adem Özköse ve Hamit Coşkun’un da serbest bırakılmasında olumlu rol oynamıştır.⁹²

⁹² Derneğe ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. <http://www.ihh.org.tr/tr/main/pages/hakkimizda/114>, <http://www.ihh.org.tr/tr/main/pages/calisma-tur-ve-alanlarimiz/136> (15 Ocak 2014)

2.4.2 Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği

Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, “afet, savaş, terör gibi olağanüstü ve olağan zamanlarda yurt içindeki ve yurt dışındaki ihtiyaç sahiplerine gıda, giyim, sağlık, eğitim, yakacak, kira, barınma, evlenme, yuva kurma, iş kurma, konut ve sair bütün hususlarda ayni, nakdi her türlü maddi ve manevi yardımda bulunmak ve insan hak ve özgürlüklerinin ihlal edilmesinin önlenmesi ile hak ve özgürlüklerin geliştirilmesi ve iyileştirilmesi yönünde çalışmalar yapmak amacıyla kurulduğu” ifade edilen dernektir.

Dernek, Yetim Projesi ile Türkiye’ye sığınmış muhacir yetimlerle kaza, hastalık, afet vb. farklı sebeplerle yetim kalanlara maddi manevi destek sağlamakta, Türkiye olmak üzere Suriye, Lübnan ve Ürdün’de bulunan Suriyeli Mültecilerin kaldığı kamplarda da kurbanlar kesip ihtiyaç sahiplerine dağıtmaktadır.

Cansuyu Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği, cami yapımının yanı sıra dünyanın birçok bölgesinde ve ülkemizde yardıma muhtaç vatandaşlara hayırseverlerden gelen gıda bağışlarını ulaştırarak açlık ve yetersiz beslenme ile mücadele etmektedir.⁹³

2.4.3 Yardımelî Uluslar Arası İnsani Yardım Derneği (YARDİMELİ)

2007 yılında kurulan Yardımelî Derneği, başta engelliler olmak üzere kimsesiz, yaşlı, dul, yetim, öksüz, sokak çocukları ve mültecilerin yanı sıra yurt içinde ve dışında eğitim gören, ihtiyaç sahibi Türk ve yabancı uyruklu öğrencilere yardım yapmaktadır.

Afetzedelere de yardım yapan Dernek, yurt içi ve yurt dışında ihtiyaç sahibi, engelli, fakir, yetim, mülteci ve kimsesiz kişi ve ailelere, yapılacak organizasyon kapsamında kardeş aile olmak isteyen kişi ve aileler arasında rehberlik, danışmanlık ve aracılık yapmaktadır. Dernek, çeşitli seminer, toplantı, açıkoturum, sempozyum, panel, konferans ve bilimsel çalışmalar yapmaktadır.⁹⁴

⁹³ Kuruma ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. <http://www.cansuyu.org.tr/k=82?amacimiz> (15 Ocak 2014)

⁹⁴ Derneğe ilişkin detaylı bilgi için bkz. <http://www.yardimeli.org.tr/k=47?hakkimizda> (15 Ocak 2014)

2.4.4 Kimse Yok Mu Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği (KİMSE YOK MU)

2004 yılında kurulan Kimse Yok Mu Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği (Kimse Yok Mu), Endonezya'daki tsunami felaketi sırasında yaptığı çalışmalarla uluslararası dernek olma özelliği kazandı.

Dernek, daha sonra Filistin-Lübnan, Peru, Bangladeş, Sudan-Darfur, Gürcistan-Osetya, Myanmar, Çin, Gazze ve Haiti'ye yardım kampanyaları düzenledi.

Kimse Yok Mu, insani yardım, fakirlikle mücadele, su kuyuları açmak, hastane ve yetimhane kurma faaliyetlerinin yanında sağlık, eğitim ve yetim yardımı faaliyetlerinde bulunmaktadır.⁹⁵

2.4.5 Yeryüzü Doktorları

Bir grup doktorun 2000 yılında bir araya gelerek oluşturduğu Yeryüzü Doktorları (Doctors Worldwide), kamu diplomasi faaliyetlerinde bulunan önemli yardım kuruluşlarımız arasında yer almaktadır.

Yeryüzü Doktorları, temel tıbbi bakım ve sağlık hizmetlerine muhtaç (hasta, sakat, felaketzede, mazlum, mağdur) insanlara, diline, dinine, ırkına, cinsiyetine bakmaksızın tıbbi yardım ulaştırmaya çalışan yardıma muhtaç bölgelere sadece sağlık yardımı ulaştırmaktadır.

Felaketlerin, savaşların ve iç karışıklıkların yaşandığı bölgelerde, tıbbi yardıma ihtiyaç duyan insanlar için çeşitli sağlık projeleri hayata geçiren Yeryüzü Doktorları, bazı ülkelerde de tam donanımlı hastane ve sağlık ve beslenme sağlığı merkezleri kurmaktadır.

Yeryüzü Doktorları yaygın olarak görülen hastalıklara karşı salgınların önlenmesi ve bireylerin sağlıklarını tehdit eden unsurların bertaraf edilmesi amacıyla bilinçlendirme ve aşılama çalışmaları yürütmekte, temel gıdalara ulaşamayan ve bu du-

⁹⁵ Derneğe ilişkin detaylı bilgi için bkz. (<http://www.kimseyokmu.org.tr/?p=content&cl=hakkimizda&i=219#thumb> (15 Ocak 2014))

rumdan olumsuz yönde etkilenen çocuklar ve hamile kadınlara yönelik Anne - Çocuk Sağlığı ve Beslenme Sağlığı merkezleri açarak ağır beslenme bozukluklarını tedavi etmektedir. Yeryüzü Doktorları, HIV/AIDS önleme kapsamında çocukların sünnet edilmesi, yetersiz beslenmenin önüne geçilmesi amacıyla da kurban kesim ve dağıtım faaliyetlerini organize etmektedir. Ayrıca insan ve tabiat kaynaklı tüm afet anları ile savaş ve kriz durumlarında acil müdahale, yardım ve tedavi hizmetleri, ülkelerin veya bölgelerin sağlık sistemlerinin ve yürütülen hizmetlerin iyileştirilmesi amacıyla uzun vadeli ve kalıcı çalışmalar ile hizmet verdiği ülkelerin sağlık çalışanlarının kapasitesinin artırılması amacıyla lisans-lisansüstü, sürekli tıp eğitimi, sertifika programları, halk eğitimi, bilimsel araştırma ve etkinlikler gibi eğitsel organizasyonları koordine etmektedir.⁹⁶

2.4.6 Deniz Feneri Derneği

1996 yılının ramazan ayında "Şehir ve Ramazan" isimli bir televizyon programıyla başlayan hareket, yardım etmek ve yardım almak isteyenlerin talebiyle "Deniz Feneri" kimliğine bürünerek önce haftalık yayınlanan bir programa dönüşmüş, sonrasında ise Deniz Feneri Derneği olmuştur.

Gıda, giyim, nakit para, eğitim, barınma, sağlık, temizlik ve meslek edinme gibi yardım faaliyetlerinde bulunan Dernek, doğal afet gibi durumlarda da ihtiyaç sahiplerine destek vermektedir.⁹⁷

⁹⁶ Kuruma ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. <http://www.yyd.org.tr/tr/hakkimizda/faaliyet-alarimiz.html> (16 Ocak 2014)

⁹⁷ <http://www.denizfeneri.org.tr/icerik.aspx?kod=kurumsal> (16 Ocak 2014)

BÖLÜM III:

KAMUOYU VE MEDYA

Uluslararası alanda güç sahibi olmak için sadece politik ve askeri gücün yeterli olmadığı düşüncesi, doğal olarak diplomasinin zemin değiştirmesi zorunluluğunu da beraberinde getirdi. İletişim sektörleri, katalizör rolü oynayarak diplomaside değişime hız kazandırdı. Bütün bu gelişmeler ve değişimlerin sonucu kamu diplomasisi kavramı ortaya çıktı. Bu anlamdaki yeni diplomasi türünü uygulamaya koymak için toplumları ve dünya gündemini etkileyecek devlet dışı aktörlere ve araçlara sahip olma zarureti doğdu. Bu nedenle ülkeler, tıpkı şirketler gibi kendi reklamlarını yapmak için halkla ilişkiler bölümlerine benzer kuruluşlar oluşturarak, ulusal ve uluslararası ölçekte kamu psikolojisini etkilemeye çalışmaktadır. Kamuoyu, çeşitli biçimlerde kalıba sokulan eğlence ve eğitim gibi farklı farklı yollardan oluşturulmaktadır.⁹⁸

Dış politikada başarılı olmak için ise kamuoyu, medya, sivil toplum kuruluşlarından oluşan yerel aktörler ile uluslararası düzeyde etkisi olan yabancı aktörlerin desteğine ihtiyaç duyulmaktadır. Uluslararası politikaların sağlıklı biçimde ilerleyebilmesinde kendini doğru ifade edebilme büyük önem taşımaktadır. Söz konusu durum, günümüzde kamu diplomasisinin en önemli araçlarından olan medyanın, küreselleşmeyle uluslararası kamuoyunu etkileme ve yönlendirmede etkin rol oynaması sonucunu doğurmaktadır.

Kamu diplomasisi; bir ülkeye yönelik ön yargıların giderilmesinde son derece büyük öneme sahiptir. Aynı şekilde medyanın da kamu diplomasisinde stratejik önemi vardır. Zira medya, uygulanan kamu diplomasisini doğrudan ulusal ve uluslararası camiaya ulaştırmaktadır. Kamu diplomasisine doğrudan katkı sağlayan medya, bu yönüyle diplomasinin iletişim ayağıdır, doğru bilgiyi aktaran, ön yargıları gideren, yanlış bilgileri düzeltme aracıdır.

3.1. Medyanın Siyasal Süreçte Toplum Üzerindeki Etkileri

⁹⁸ Briggs Asa, Burke Peter; Medyanın Toplumsal Tarihi, İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2011,s.238.

İki ya da çok sayıda kişinin birbirlerini anlamasını ya da bireyin kendisini karşı tarafa anlatabilmesi olarak da tanımlanan iletişim, bireylerin ve toplumların tutum ve davranışlarıyla düşüncelerini şekillendiren etkileme aracıdır. İletişimin tarihsel süreç içerisinde oynadığı role bakıldığında dikkati, her iki dünya savaşları dönemi çekse de kamu diplomasisinin dönüm noktalarından biri daha çok İkinci Dünya Savaşı olmuştur. Bu savaşa kadar kamu diplomasisini sadece dönemin önde gelen güçlü devletleri kullanıyordu. Savaşın ardından ise çok sayıda ülkede, uluslararası örgütler ve sivil toplum kuruluşları (STK) faaliyette bulunmaya başladı. Bu örgüt ve STK'lar faaliyetlerinin toplumlara aktarılması için bilgi, görüş ve düşüncelerin paylaşılmasını sağlayan, sosyal örgütlenmeyi güçlendiren, kamuoyu oluşturan iletişim teknolojilerinden faydalaniyor.

Özellikle hükümetler dış politikayı belirlemede ve uygulamada geleneksel diplomasiinin dışına çıkıp, kamu diplomasisinden giderek daha fazla istifade ediyor, bunun için de medyanın gücünü ve tesirini kullanıyor.

Hükümetler ayrıca, savaşla birlikte ortaya çıkan fakirlik ve sosyal çöküntünün önüne geçebilmek için yeni arayışlara yönelmektedir. Ekonomik ve sosyal hayatı canlandırmak için toplumları etkileyebilmek amacıyla medya yoluyla tanıtım çalışmaları yapmaktadır. Bu süreçte kitle iletişim aracı olan gazete, dergi, radyo ve televizyon, mal ve hizmetlerin tanıtımını yapan reklam aracı olarak kullanılmaktadır.

3.1.1. Medya

Latince *ortam*, *araç* anlamına gelen *medium* kelimesinin çoğulundan türetildiği ifade edilen medyanın çeşitli tanımları bulunmaktadır.⁹⁹ 1920'li yıllardan sonra hayatımıza giren medya tanımı, radyo, televizyon, gazete ve dergi gibi yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim araçlarını anlatmak için kullanılmaktaydı. Ancak zamanla bunlara uydu yayınları ve elektronik kitle iletişim aracı olan internet eklendi. Hatta reklam panoları, broşürler, afişler ile reklam ve tanıtıma yönelik kullanılan diğer araçlar da kitle iletişim araçları arasında sayıldı. Günümüzde artık yazılı, görsel, işitsel ve elektronik kitle iletişim araçlarının tümü *medya* olarak adlandırılmaktadır.

⁹⁹ Nalçaoğlu Halil; Medya ve Toplum, İstanbul: Ips İletişim Yayınları, 2003

Haber vermek, bilgilendirmek, eğitmek ve sağladığı haberleri okuyucuya iletmek, yanı sıra gündem oluşturan olayları yorumlayarak aktarmak, kamuoyu oluşturmak ve yönlendirmek medyanın özellikleri arasında sayılmaktadır. Bu özellikleri dolayısıyla medya, sosyal ve kültürel açıdan önemli bir kamuoyu oluşturma ve etkileme aracıdır. Medyanın kapsamlı tarifi yapılacak olursa tanım yalnızca teknoloji, araç, kurum ya da kültürel üründen ibaret kalmamakta, bu kavramların tamamını ve bunlardan istifade eden insan topluluklarını da içeren girift yapıyı içermektedir. Medya araçları, bireylerin ve kitlelerin belirli konulardaki kanaatlerini ve tutumlarını değiştirerek yaşam biçimlerini de şekillenmektedir. Bunun gibi güçlü etkilerinden dolayı medya, bu alanda çalışan uzmanlar tarafından eğitici ve ikna edici araç olarak nitelendirilmektedir. Medyanın bu denli güçlü olması çeşitli fonksiyonlarının var olmasına bağlıdır.¹⁰⁰

1980 yılında UNESCO tarafından modern toplumların iletişim sorunlarına dikkat çekmek amacıyla yayınlanan MacBride Raporunda kitle iletişim araçlarının işlevi genel olarak sekiz kategoride gruplanmıştır:¹⁰¹

“Haber ve bilgi sağlama işlevi; bu işlev bilgi aktarma işlevi olarak da değerlendirilebilir. Gazetelerin sayfalarında, radyoların ve televizyonların haber saatlerinde verdikleri bilgiler bu işlevin bir göstergesidir.

- İletişim araçlarının diğer bir işlevi, bireylerin toplumsal hayatın bir parçası haline gelmesinde üstlendikleri görevi içeren toplumsallaştırmadır. Kitle iletişim araçları, toplumda meydana gelen olayları, ülke sorunlarını hedef kitesine ulaştırarak halkı bilgilendirir. Haber kaynağı olan medya, bireylerin aynı konular hakkında bilgi sahibi olmasını, ülkeyle ilgili olarak benzer duygu ve düşüncelerin paylaşılmasını sağlar. Bu işle, günümüzün heterojen yapılı toplumlarında bireylerin bir arada yaşayabilmesi için toplumsal değerlerin yani kültürün, yayınlar aracılığıyla araçlara iletilmesidir.

- İletişim araçları, gelişmeler hakkında bilgi aktararak hedef kitlelerin ülke veya dünya sorunları hakkında bilgi sahibi olmasını sağlar. Bu işlev toplumun habere, bilgiye ve fikre ulaşmasını, onların derlenmesini ve yayılmasını içerir.

¹⁰⁰ Karakoç Enderhan; **Medya Aracılığıyla Popüler Kültürün Aktarılmasında Toplumsal Değişkenlerin Rolü**, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2007, Aktaran: Erzen, s.34

¹⁰¹ S. MacBride, ‘Ed’, **Many Voices, One World**, Unesco Report, 1980, s.11, Aktaran: Meltem Bostancı, 2012, s.93-94.

- Toplumsal amaçları açıklayarak, özendirerek, bireyin bu amaçlar için çaba harcamasını sağlaması, kitle iletişim araçlarının güdüleme fonksiyonunu oluşturur. Toplumsallaştırma işlevine bağlı olarak kitle iletişim araçları, toplumun amaçlarını belirterek çeşitli değerleri canlı tutar, yüceltir ve motivasyon işlevini gerçekleştirir.

- Kitle iletişim araçlarının dördüncü işlevi tartışma ortamı hazırlamadır. Hazırlayacakları tartışma ortamı ile toplumsal değerlerin ve araçların belirginleşmesine yardımcı olurlar. Tartışmalar sonunda varılan ortak amaç, fertlerin bu amaçlar doğrultusunda çaba harcamalarını sağlar.

- Tartışma diyalog işlevi; kitle iletişim araçlarının gerek ulusal gerekse uluslararası düzeyde toplumun çıkarlarını, bu çıkarlar doğrultusunda hareket edilip edilmediğini gösterir. Diğer bir deyişle, kamuoyu oluşturma işlevi görür. Bu işlevi ile toplumda güçlü kişilere karşı eleştiri rolünü oynar.

- Eğitim işlevi; toplumsallaştırma işlevi ile bağlantılıdır. Topluma yeni üyeler kazandırma, bunları toplumun kültürel değerleri ile eğitme bu işlev içerisindedir. Böylelikle okulların tek bilgi kaynağı olma özelliği de azalır.

- Bir toplum sanatsal ve kültürel yapıtlarını kitle iletişim araçlarıyla yaymak suretiyle korur. Böylelikle kültürel geliştirme işlevi yerine getirilir. Yine kitle iletişim araçlarının hedef kitlesinin bilgi ve eğitim düzeyinin yükseltmesi bu işlev içerisinde düşünülmelidir.

- Kültürün tanımı ve gelişmesinde, kültürel mirasın korunmasında görev üstlenir. Toplumsal hayat içerisinde bulunan bireylerin iyi vakit geçirme, eğlendirme fonksiyonu diğer işlevlerini oluşturur. Kitle iletişim araçlarının bir diğer işlevi ise eğlendirmedir. İnsanları, evlerine yorgun geldiklerinde rahatlatmak ve dinlendirmek için çeşitli yayınlar sunarlar. Bunların içeriği televizyonlarda, spor, eğlence, magazine programları olabileceği gibi radyolarda da şiir, yarışma vb. yayınlar olabilir.

- Kitle iletişim araçlarının başka bir işlevi ise bütünleştirmedir. Kitle iletişim araçlarının bütünleştirme işlevi, toplumsallaştırma, eğitim, kültürel geliştirme işlevleriyle paralellik gösterir. Bu işleviyle birey ve grupların birbirlerini tanımalarına, farklı kültürler arasındaki çatışmaları hafifletmeye yardımcı olur.”¹⁰²

¹⁰² Bkz. MacBride, ‘Ed’, **Many Voices, One World, Unesco Report**, 1980, s.11, Aktaran: Bostancı, s. 93-94.

3.1.2. Medyanın Kamuoyunu Etkileme Gücü

Bugün artık milli sınırları aşan bir dünyada yaşıyoruz. Kimileri bu asrı enformasyon çağı, kimileriye bilgi çağı olarak adlandırmaktadır. Teknolojik gelişmelerin ardından günümüzde artık mesafeler adeta ortadan kalkmış durumdadır. Geçmişe nazaran habere ve bilgiye çok daha kolay biçimde ulaşılmaktadır.

Bu gelişme ve etkileşim, devletlerin iletişim ağlarını, bilgi akış modellerini günün ihtiyaçlarına uyumlu hale getirirken, ülkelerin kültürel kimliklerinde ve dillerinde yozlaşmaya sebep olmaktadır.

Medya toplumun konuştuğu konuların ve tercihlerinin belirlenmesinde, gündem ve imaj oluşumunda çok önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle medya, dördüncü kuvvet olarak nitelendirilmektedir.

Ayrıca medya, kamuoyuna ulaşmanın en etkin aracıdır. Kitlelerde ortak bilincin oluşmasına katkı sunma gücü bulunan medyanın, ülkeler ve halklar arasında iletişim ve diyalog sağlama gücü de vardır.

Akraba topluluklar ya da ortak çıkarlara sahip ülkelerin diasporalarının işbirliğini genişletmek ile ortak tutum, refleks ve hareket edebilmelerini sağlamada da medya çok yönlü etkiye sahiptir. Yine aynı şekilde söz konusu özelliklere sahip ülkelerin geleceğine ilişkin hedeflenen her türlü girişimin güçlendirilmesinde ve başarı sürecinde medya katkı sağlayabilmektedir.

Kamuoyunda ortak bilincin oluşma sürecinde medya, halkların ve diasporanın temasını sağlayabilmektedir. Dolayısıyla medya, entegrasyon ve işbirliği alanında önemli ve büyük araçtır. Ciddi anlamda küçülen dünyanın en ücra köşesindeki olay kısa bir zaman diliminde özellikle sosyal paylaşım siteleri yoluyla hızla yayılmaktadır.

Medya, ülkelerin dış politika süreçlerini kültürel değerlerini kamuoyuna ulaştırıp, bireylerin dikkatini belirli noktalar üzerinde toplayarak yeni gündemler yaratabilmektedir. Özellikle modernizasyon süreciyle beraber enformatik devrim kapsamında ve kamu diplomasisi çerçevesinde medya, geniş halk kesimlerinin gündelik yaşamlarına inerek olaylara ve değerlere yeni anlamlar kazandırabilmektedir. Bu yeni algı yaratma

sürecinde medya, yayınlarında vurgu, arka plan ve bazı ifadeleri sistemli olarak kullanmaktadır.

Medya, uluslararası alanda kamuoyunu bilinçlendirme ve etkileme yetisine de sahiptir. Sosyolojik ve psikolojik açıdan incelendiği zaman medyanın manipüle ettiği değerleri, geniş halk kitleleri ve bireylerin kolaylıkla benimsemektedir.

Günümüzde medyanın, toplumları yönlendirme konusunda son derece etkili araç haline geldiği görülmektedir. Zira bilgi bombardımanı altında kalan toplumlar, dünyayı belli ölçülerde medyanın süzgecinden izlemekte, hangi haberin doğru, hangi haberin yanlış olduğunu ayırt edememekte, böylece halklar medyanın etkisiyle olaylara farklı bakabilmekte ve tabii olarak farkında olmadan kendi gerçeklerinin dışına çıkmaktadır. Bazen de kendi ihtiyaçlarını unutup, medyanın yönlendirmesiyle ve mantığıyla düşünmek zorunda kalmaktadır. Yine medya dünya halklarını devasa propaganda dalgasıyla kutuplara ayırmakta ve kullanıcı devletlerin adaletsiz sistemlerini bu yolla halklar nezdinde meşrulaştırmaktadır.

A. Özkan, “Kamuoyu, iletişim ve toplumsal etkileşim süreci içinde oluştuğu için medya vasıtasıyla alınan mesajlar ve kanaatlerin oluşumunda etkin olmaktadır. Medyadan mesajı alan birey, mesajın içeriğine göre ya sahip olduğu kanaati pekiştirmekte ya da eğer kararsız bir durumda ise karar vermesi kolaylaşmaktadır” diyerek kamuoyunun oluşumunda medyanın rolünü ortaya koymaktadır.

Medya, dilediği haberi küçültmekle önemsizleştirmekte yine dilediği haberi önemseterek büyütme ve böylece oluşturduğu gündemle toplumları etkileyerek yönlendirmektedir.¹⁰³

Bireylerde kanaat oluşumunda kitle iletişim araçlarının yer verdiği bilgi ve haberler de önemli rol oynamaktadır. Öyle ki bireylerin kanaatleri, kamuoyunun sunulan bilgileri algılamasıyla oluşan fikirlerine göre şekillenmektedir.

¹⁰³ Neumann, Elisabeth Noelle, **The Contribution of Spiral of Silence Theory to an Understanding of Mass Media**. New York: Paragon House, 1992, s.75

Öte yandan bireyler, oluşan kanaatin dışında fikir sahibi olunmaları durumunda tepki görme ve dışlanma endişesiyle gerçek düşüncelerini gizlemektedir.¹⁰⁴

Günümüzde medyanın öncelediği ve üzerinde durduğu konular, kamuoyunun gündeminin ilk sırasında yer almakta ve büyük çapta kabul görmektedir. Böylece medya, bireylere herhangi bir düşünceyi dikte etmese de hangi konularda fikir ve kanaat sahibi olmaları gerektiği yönünde etki yapmaktadır.¹⁰⁵

3.2. Türk Medyasının Tarihsel Gelişimi

Osmanlı İmparatorluğunun son yüzyılından bu yana Türk medyasının yayın politikaları tartışılmaktadır. Özellikle yazılı basının büyük çoğunluğu, genellikle hükümetlerin politikalarını olumlayan yayın politikası izlemekte, çoğunlukla hükümeti karşısına almaktan kaçınmaktadır. Büyük sınai ve ticari işletmeye dönüşmüş bulunan medya girişimcisi, taşıdığı insani ve ahlaki değerler veya yüksek düşünceler ne olursa olsun, yayınlarına ekonomik beklenti bağlamıyla yaklaşmaktadır.

Yasama, yürütme ve yargının ardından dördüncü kuvvet olarak nitelendirilen medya, çıkarlarını gözetme adına, yayınlarında evrensel değerleri hiçe saymaktan kaçınmamakta, erkin yanında durmayı tercih etmektedir. Kimi zaman da hukuki eylemlerin hiçe sayıldığı, kurum ve kuruluşların günah keçisi ilan edildiği bilinmektedir.

Bu arada, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de basın ya hükümet yanlısı ya da karşıtı olarak tanımlanmaktadır.

3.2.1 Osmanlı'da Haber Ajansları

İngiltere, Fransa ve Piyemonte-Sardinya, 4 Ekim 1853 ile 30 Mart 1856 yıllarında Rusya ile Osmanlı İmparatorluğu arasında yaşanan Kırım Savaşı'na Osmanlı'nın safında katıldı. Bu nedenle Türkiye özellikle de İstanbul, yabancı basının ilgi odağı oldu. Zira İngiliz ve Fransız askerleri İstanbul üzerinden deniz yoluyla cepheye gitmekte,

¹⁰⁴ Özkan Abdullah; **Siyasal İletişim: Partiler, Seçimler, Stratejiler**. İstanbul: Nesil Yayınları, 2004, s.215

¹⁰⁵ Sezer Duygu; **Kamuoyu ve Dış Politika**, Ankara: Sevinç Matbaası, 1972, s.

cephede yaralananlar da İstanbul'a getirilmekteydi. Bu durum dünya kamuoyunun dikkatini İstanbul üzerine çekmiştir.

Reuter, Havas ve Wolff haber ajansları, Osmanlı'nın son dönemlerinde Türkiye'deki gelişmelerle yakından ilgilendi. Fransa'nın haber ajansı Havas, İstanbul'da bir muhabir görevlendirmesinin ardından Viyana-Karadeniz telgraf hattının açıldığını ve bunun İstanbul'a bağlandığını bildirerek, "İstanbul artık Paris üzerinden Londra'ya bağlanmıştır" şeklinde haber yayımlamıştır.¹⁰⁶

Aynı dönemde İngiliz Reuter Ajansı ve Continental Telgraf Şirketi-Ajansı (Wolff) İstanbul'da birer muhabir görevlendirdi. Daha sonra yüksek maliyet gerekçesiyle 17 Ocak 1870'te Havas, Reuter ve Continental ajansları işbirliği antlaşmaları yaparak dünyadaki faaliyet alanlarını böldüler. Anlaşmaya göre Osmanlı İmparatorluğu ile Mısır, aynı haber bölgesi sayılarak Havas ile Reuter 1870 yılında İstanbul'da ortak büro açtı. Yurt dışına haber göndermeyi ve Türk gazetelerine haber satmayı hedefleyen bu büro, İstanbul'da açılan ilk yabancı ajans bürosu oldu.

1889 yılında yeni bir işbirliğine giden söz konusu haber ajanslarının aralarında vardığı anlaşma uyarınca Reuter, İstanbul'dan çekildi. Böylece Osmanlı İmparatorluğu'ndaki haberler, Havas ile Avusturya Ajansı Corrbureau tarafından dünyaya duyurulmaya başlandı. Corrbureau da İstanbul'da "Constantinople Ajansı" adıyla bir şube açmıştır. Bu gelişmelerden sonra, İstanbul gazetelerine dış haberleri, söz konusu ajanslar vermeye başlamıştır. Aynı dönemlerde Agence Fournier, Agence Nationale, Agence Télégraphique Bordeano et Compagnie, Pangalo's Agency ve Agence Ottomane gibi küçük çaplı ajanslar da İstanbul'da basılan gazetelere haber kaynağı olmuşlardır. Söz konusu uluslararası haber ajanslarının çalışmaları ülke çıkarlarına aykırı gören hükümet, 1911 yılında Meclis-i Mebusan'a, ülkede bazı haberlerin yayımlanmasını sağlamak için bir telgraf ajansını desteklemek amacıyla bir kanun önergesi vermiştir.¹⁰⁷

¹⁰⁶ Topuz Hıfzı; **100 Soruda Türk Basın Tarihi**, İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1973, s. 56.

¹⁰⁷ Girgin Atilla; **Uluslararası İletişim, Haber Ajansları ve A. A.**, İstanbul: DER Yayınları, 2002, s. 129-130.

3.2.1.1 Osmanlı Telgraf Ajansı (1911-1914)

Salih Gürcü tarafından 1914 yılında kurulan Osmanlı Telgraf Ajansı, Türkiye'nin ilk yerli ajansı oldu. Ajansı destekleme kararı alan dönemin hükümeti, yurt içinde 15 büro açmasını ve bu bürolardan çekilecek telgrafların günde 50 kelimesinin ücretsiz olmasını öngören bir tasarı hazırladı.

Havas ve Reuter ajanslarının örtülü örgütü gibi çalıştığı ifade edilen ajansla ilgili tasarı, bazı milletvekilleri karşı çıkmasına rağmen Meclis'ten geçti. Bir süre sonra Ajansın kurucusu Salih Gürcü, Fransa ve Rusya yanlısı yayın yaparak söz konusu iki ülkeden çıkar sağlamakla suçlanıp, görevinden alındı. Ajans, 1914 yılında İngiltere ve Fransa'nın propagandasını yaptığı gerekçesiyle kapatıldı.

3.2.1.2 Osmanlı Milli Telgraf Ajansı (1914-1918)

Osmanlı Telgraf Ajansı'nın kapatılmasının ardından haberleşmeyi kontrol edebilmek ve yurtdışında propaganda yapabilmek amacıyla yeni bir haber ajansının kurulmasını kararlaştıran dönemin hükümeti, 1914 yılında bu kez Osmanlı Milli Telgraf Ajansı'nı kurdu. İttihat ve Terakki'nin himayesinde kurulan Ajans, Alman-Avusturya Haber Ajansları'nın haberlerinin yanı sıra Alman haber alma servislerinden elde edilen bültenleri yayımladı. Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşı'nda yenilmesi ve Mondros Mütarekesi sonrası İstanbul'un işgaliyle bu ajans da kapandı.

3.2.1.3 Türkiye-Havas-Reuter Ajansı

Osmanlı'nın Birinci Dünya Savaşı'nda yenilgisinden sonra 30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Mütarekesinin ardından varılan anlaşma uyarınca İstanbul'a yerleşen yabancılar, Türkiye'de kendi haberlerini yayacak ajans kurmak istedi. Bu amaçla, yabancılara verilen imtiyazla 1920 yılında Türkiye-Havas-Reuter Ajansı (THR) kuruldu. THR'de Türkiye'yi Hariciye Nezareti'nin Matbuat Müdürü, Havas'ı İstanbul Müdürü Mathu, Reuter'i İstanbul temsilcisi Ferguson temsil etse de Türk temsilci toplantılara katılmadığı için ajans Fransız ve İngilizler tarafından yönetiliyordu. THR, yaklaşık iki yıl, Havas ve Reuter ajanslarının haberlerinden oluşan siyasi bülten ile İngiltere'den verilen bilgi ve borsa ile bankalar için hazırlanan mali bültenleri yayımlıyordu. Yayım-

lanan yanlı ve Türkiye'nin çıkarlarına aykırı haberler rahatsızlığa yol açtı.¹⁰⁸ Atatürk rahatsızlığını Nutuk'ta şu ifadelerle anlatmıştır:

“27 Mayıs 1919 tarihinde Türkiye - Havas - Reuter (Royter) adındaki ajansın, toplanan Saltanat Şûrâsı ile ilgili açıklamaları arasında Şûrâyı oluşturan bütün üyelerin düşüncesi, Türkiye'nin büyük devletlerden birinin himâyesini sağlama noktasında birleşiyor haberini yayması üzerine, sadrazama, milletin, millî bağımsızlığını korumaya kararlı olduğunu ve doğabilecek bütün kötü sonuçlara karşı her türlü fedakârlığı göze aldığını ve millî vicdanı temsil etmeyen haberlerin endişe verici tepkiler yarattığını yaymakla birlikte, bütün milleti de bu durumdan nasıl haberdar ettiğimi başka bir açıklama dolayısıyla belirtmiştim.”¹⁰⁹

Bu ajansın 1922 yılındaki tasfiyesi sırasında araç ve gereçlerinin yanı sıra yabancı dil bilen personelinin bir bölümü de Anadolu Ajansı'na devredilmiştir.¹¹⁰

3.3 Anadolu Ajansı

Geniş halk kitlelerine ulaşip tesir edilebilmeleri yönüyle medyanın en önemli öğelerindendir hatta adeta can damarlarından olan uluslararası haber ajansları, 19. yüzyılda kurulmaya başlamıştır.¹¹¹

Günümüzde yaklaşık yüz ülke, haber ajansına sahiptir ancak bunlardan sadece bazıları ülke sınırlarının dışına çıkabilmiş ve “uluslararası haber ajansı” olabilmektedir. Bu ajansların başlıcaları arasında İngiltere'nin Reuters, Fransa'nın Agence France Presse, ABD'nin Associated Press ve United Press International (UPI), Rusya'nın TASS ve Çin'in Xinchua Ajansı'dır. Bu ajanslar, elde ettikleri haberleri çok sayıda dilde yayımla abonelerine sunabilecek kapasiteye sahiptir.¹¹²

¹⁰⁸ Tekeli Safa; **Atatürk ve Anadolu Ajansı**, 2. Baskı, Ankara: Anadolu Ajansı Yayınları, 2005

¹⁰⁹ Atatürk, Mustafa Kemal; **Nutuk**, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları, C.I, 3. basım., 1989, s.33

¹¹⁰ Koloğlu Orhan; **Havas- Reuter'den Anadolu Ajansı'na**, Ankara: Çağdaş Gazeteciler Derneği Yayınları, 1994, s. 62.

¹¹¹ Thompson B. John, **Medya ve Modernite**, İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2008. (Çev: Serdar Öztürk)

¹¹² Arslan Ali; **Türkiye'de Medya-Toplum ilişkisi ve Medyanın Profesyonellik Etiği Üzerine Sosyolojik Bir Değerlendirme** Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, Çukurova Üniversitesi-Türkoloji Araştırmalar Merkezi, 2005, turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/aa_medya/aa_medya.htm (13 Şubat 2014)

2011 yılından itibaren yeni yönetimle yeni atılım başlatan AA ise bu süreçte, 100. Yıl Vizyonu’nu “*Dünyanın en etkili 5 ajansından biri olma*” şeklinde belirledi. Anadolu Ajansı, yurt içi ve yurt dışı hizmet noktalarını yeniden yapılandırdı ve 2020 yılına kadar 11 dilde yayın yapmak üzere projelerini hazırladı.

Anadolu Ajansı, Türkçenin yanı sıra 11 Mart 2012’de Saraybosna’daki Balkanlar Bölge Müdürlüğü’nün açılışını gerçekleştirerek Boşnakça, Hırvatça, Sırpça yayına başladı. Daha sonra Arapça, Rusça, Kürtçe, İngilizce, Fransızca ve Arnavutça yayınlar hizmete girdi.

Yazılı, görsel, işitsel medya kuruluşlarına ve sosyal ağlara sağladığı haberlerle ülkemizin sahip olduğu potansiyel doğrultusunda etkin rol oynayan Anadolu Ajansı, kısa bir süre içinde yayına başladığı 8 dille dünyanın ilk 5 ajansı arasına girme yolunda önemli mesafe kat etmiştir.

3.3.1. Tarihçesi

Anadolu Ajansı, Türkiye Cumhuriyeti kurulmadan 17 gün önce 6 Nisan 1920 yılında kuruldu. Ajans, Milli Mücadelenin ve Kurtuluş Savaşı’nın her aşamasına tanıklık etti.

İstanbul’un 16 Mart 1920’de işgali ve Meclis-i Mebusan’ın kapanması üzerine burada kalmanın mümkün olmadığını gören bazı aydınlar, Milli Mücadele’ye katılmanın yollarını aramaktaydı. İşgal üzerine Ankara’ya doğru yola çıkan iki ayrı kafiyele yer alan sahibi Yunus Nadi (Abalıoğlu) ile gazeteci yazar Halide Edip (Adivar), 31 Mart’ta Geyve’de buluştu. Abalıoğlu ve Adivar, tren istasyonundaki mola sırasında Ankara’ya gider gitmez ilk iş olarak bir ajans teşkilatı kurulmasının gerekliliğini görüştü. Ajansın adını konuşurlarken; "Türk," "Ankara," "Anadolu" seçenekleri arasından "Anadolu Ajansı" isminde karar kıldılar. Bu gelişmeler, Anadolu Ajansı’nın kuruluşunda etkili oldu.

Anadolu Ajansı’nın kurulması Mustafa Kemal Paşa’nın karargahı “Ziraat Mektebi”nde (şimdi Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü) “4 veya 5 Nisan akşamı” gündeme getirildi. Toplantıların ardından Atatürk’ün “Hey’et-i Temsiliye” sıfatıyla ya-

yınladığı genelgeyle, Milli Mücadele'nin gerçeklerini ve Anadolu'daki gelişmeleri ülke içine ve dışına duyurmak amacıyla 6 Nisan 1920 yılında Ankara'da kuruldu.

Güç koşullarda, sınırlı olanaklarla "Anadolu Ajansı, Türkiye'nin sesini bütün dünyaya duyuracaktır" sloganıyla kurulan Ajans, TBMM'nin çıkardığı ilk yasaları duyurdu.

AA, haberleriyle bir yandan elde edilen başarıların cepheye aktararak askerın moral motivasyonunu yükseltiyor, diğer yandan da yeni Türk devletinin kurulmasına zemin hazırlıyordu.

Türk basın ve edebiyatı tarihi için de önemli yere sahip olan AA'da, Yunus Nadi Abalıoğlu, Ruşen Eşref Ünaydın, Falih Rıfkı Atay gibi basının öncü isimleri, Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Ahmet Muhip Dranas, Cahit Sıtkı Tarancı, Arif Nihat Asya gibi Türk edebiyatının önemli yazarları ve araştırmacıları görev yaptı.

Anadolu Ajansı, Türk dış politikasının yanında Türkiye'nin sosyal, ekonomik ve günlük yaşamının da tanığıdır. O yüzden AA'nın haberleri ve fotoğrafları, bütün araştırmacılar için birinci elden kaynak niteliği taşımaktadır.

Kurtuluş Savaşı'nda zor bir görev ifa eden AA içeride, savaşı ve dış dünyadan habersiz kalmış bir halkı ülke ve dünya olaylarından haberdar kılmanın yanı sıra, bazı yabancı ve İstanbul gazetelerinin tutumlarıyla mücadele ediyordu. Dışarıda, ulusal mücadeleyi savunmak, Türkiye'nin haklı istekleri konusunda kamuoyunu aydınlatmaya ve ona karşı bazı çevrelerin yürüttüğü oyunları boşa çıkarmaya çalışıyordu.

Atatürk'ün, yakın bir arkadaş grubunu, Anadolu Ajansı'nı Batılı anlamda bir haber ajansı kimliğine kavuşturmakla görevlendirmesiyle 1 Mart 1925'te "Anadolu Ajansı Türk Anonim Şirketi" kuruldu. O tarihlerde, Batı ülkelerinde bile örneği görülmeıen böyle bir yapılanmayla Anadolu Ajansı, özerk statüye kavuştu.

Ajansın genel durumuna ilişkin bilgiyi çalışmamızın hem hacmi açısından hem de bilginin eksiksiz aktarılması bakımından ek olarak vermeyi uygun bulduk.*

3.3.2 Günümüzde Anadolu Ajansı

Hemen her alanda hızlı değişimin yaşandığı içinde bulunduğumuz enformasyon ve kültür çağında, gelişen iletişim teknolojisi, aktif bir kamu diplomasi uygulamayı zorunlu hale getirmiştir.

Söz konusu zorunluluk çerçevesinde bir çok hükümet gibi Türk hükümeti de hakkında oluşan olumsuz ön yargıların değiştirilmesi için kendini iyi ifade edip, etkin bir kamu diplomasisi yürütmeye karar verdiğini göstermektedir. “Balkanlarda başlayıp, Orta Asya’nın içlerine kadar uzanan Türkiye’nin tarih ve kültür zenginliği” söylemini sık sık dile getiren hükümet, bu doğrultuda “Türkiye’nin artık söyleyecek bir sözü vardır” ifadesiyle şekillenen politika ve strateji üreterek kamu diplomasisi faaliyetleri yürütmeye başlamıştır.

Kitle iletişim araçlarının kamu diplomasisi uygulamaları sürecinde gündem ve kamuoyu oluşturulmasında tek başına bile etkili güç olduğu, AA’nın yayınlarıyla çarpıcı biçimde görülmüştür.

Başbakan Başdanışmanı İbrahim Kalın, “Balkanlardan Ortadoğu’ya ve Asya’nın içlerine uzanan geniş coğrafyada Türklerin, Kürtlerin, Boşnakların, Arnavutların, Çerkezlerin, Abazaların, Arapların, Azerilerin, Kazakların, Kırgızların, Özbeklerin, Türkmenlerin ve diğer etnik grupların ortak paydası, paylaştıkları ve beraber inşa ettikleri Osmanlı tecrübesidir. Bu farklı grupları bir araya getiren, onların ortak bir zaman ve mekân tecrübesini idrak etmelerini sağlayan, bu Osmanlı mirasıdır. Bugün Türkiye bu mirasın merkez coğrafyasını temsil etmektedir. Fakat bu, bazılarının iddia ettiği gibi "yeni-Osmanlıcılık" adı altında ortaya çıkan yeni bir emperyal güç macerası değildir.

* AA’nın tarihçesine ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. çalışmanın sonundaki ekler bölümü ve Oral Süreyya Fuat; Türk Basın Tarihi (1919-1965), c. II, Ankara, 1968, s. 40; Özkaya Yücel; Türk istiklâl Savaşı ve Cumhuriyet Tarihi, Ankara, 1968, s. 163; Adıvar Edip Halide Edip ; Türkün Ateşle İmtihanı, İstanbul, 1983, s. 108; Nadi Yunus, Ankara’nın İlk Günleri, İstanbul, 1959, s. 93-94; Arsan Nimet; Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, c. IV, Ank. 1969, s. 286-287.

Tersine, şu anda tecrübe edilen şey, yukarıda işaret ettiğimiz yeni jeopolitik tasavvurun ve küresel muhayyilenin bölge insanının kendi referanslarıyla barışık hale gelmesine imkân tanınmasıdır. Bu tecrübenin yeniden hatırlanması, bugüne ve yarına ilişkin ince güç alanlarının teşekkülü açısından önemli bir işleve sahiptir”¹¹³ şeklindeki ifadeleriyle Türkiye’nin kamu diplomasisi vizyonunu ortaya koymuştur.

Hükümetin kamu diplomasisi vizyonu çerçevesinde etki ağını genişleterek, 2023 vizyonu kapsamında “Dünyanın ilk 5 ajansı arasında yer almayı” hedeflediğini duyuran Anadolu Ajansı, Türkiye’nin imajının tamamlayıcı unsurlarından olan dış politika vizyonunu, kültürel zenginliklerini, siyasi değeriğini, geliştirdiği enformasyon alt yapısıyla geniş kitlelere ulaştırma konusunda hızla etkili olmaya başlamıştır.

Anadolu Ajansı, iç kamuoyunu yönelik bilgilendirici faaliyetlerin yanı sıra dış kamuoyunda yıllardır oluşan olumsuz algıyı değiştirerek Türkiye’nin imajını düzeltmeye çalışmaktadır. Gerek iç, gerekse dış kamuoyunu bilgilendiren, bilgi paylaşımı sağlayan, ikna eden ve etkileyen yayınlar yapmakta, haberlerinde Türkiye’nin tarihi ve kültürel mirasını ön plana çıkarmaktadır. Aynı şekilde ofislerinin bulunduğu ölkelerin tarihi ve kültürel mirasını da hem Türk kamuoyu hem de dış kamuoyunda yayın yaptığı dilerde paylaşmaktadır.

Anadolu Ajansı, Türkiye’nin daha çok Avrupa Birliği, Afrika, Ortadoğu ve Kafkasya politikaları çerçevesinde şekillenen gelecek vizyonu doğrultusunda etki alanını genişletmekte, söz konusu bölgelerde etkin olma çabası göstermekte, bu ölkelerin kamuoylarında gündem oluşturmaya çalışmaktadır.

Ayrıca AA, Arap Baharı süreci, Libya, Tunus, Suriye ve Mısır’daki gelişmelerde Türkiye’nin üstlendiği uluslararası rol ve misyon doğrultusunda kamu diplomasisi faaliyeti yürütmektedir.

¹¹³ Kalın İbrahim; **Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi**, <http://www.kdk.gov.tr/sag/turk-dis-politikasi-ve-kamu-diplomasisi/20> (10 Haziran 2014)

Türkiye’deki pek çok yayın organının hemen hemen tek haber kaynağı olan AA, uzun yıllar sadece ülkedeki gelişmeleri izleyip duyurmuş, yurt dışında olanı biteni de uluslararası haber ajanslarından çevirip aktarmıştır.¹¹⁴

Günümüzdeyse AA, yayın yaptığı 8 dille, ülkemizde ve yurt dışındaki abonele-
rine iç ve dış haberleri servis etmekte, zaman zamanda gerek ülkede gerekse dünyada
gündem oluşturmaktadır. Anadolu Ajansı, Türkiye’nin yanı sıra Ortadoğu, Balkanlar ve
Kafkaslar’da meydana gelen gelişmeleri takip ederek bölgesel ve uluslararası siyasete
tesir eden haberleri kamuoyuna ulaştırmaktadır.

AA, 2014’ün ilk 6 ayında ortalama, Türkçe olarak günde 585 rutin, 59 özel ha-
ber, bin 690 fotoğraf ve 229 görüntü servis etmiştir. Yayın yapılan tüm dillerde ise bin
189 rutin, 71 özel, 2 bin 894 fotoğraf ve 298 görüntüyü abonelerine ulaştırmıştır.

3.3 AA- Sivil Toplum Kuruluşları (STK) İlişkileri

Kamu kurumlarının dışında sivil toplum kuruluşları da kamu diplomasisinin
etkin aktör ve uygulayıcılarıdır. Kamu diplomasisinde etkin olabilmek için kamu dışın-
da yer alan kurum ve kuruluşların koordineli biçimde hareket etmesi gerekmektedir.
Anadolu Ajansı bu doğrultuda, Türk sivil toplum kuruluşlarının özellikle yurt dışındaki
faaliyetlerini haberleştirmekte, söz konusu haberleri yayın yaptığı dillere çevirerek abo-
nelerine ulaştırmaktadır.

İHH, Yeryüzü Doktorları, Cansuyu Yardımlaşma Derneği, Yardımelî Derneği,
Kimse Yok Mu Derneği ve Yeryüzü Doktorları gibi yardım kuruluşlarının yanı sıra AA,
TİKA, KDK, AFAD, YTB, MEB, BYEGM, TİKA, TRT ve Kızılay’ın faaliyetlerini
duyurmaktadır.

Kamu diplomasisinin en önemli araçlarından olan kültürel faaliyetlerin aktarı-
mı ve etkileşiminde de rol oynayan AA, Türk dilinin yayılması için faaliyet gösteren
Yunus Emre Enstitüsü’nün etkinliklerine ilişkin haberleri de daima servis etmektedir.

¹¹⁴ Korkmaz Alemdar, **İletişim ve Tarih**, İmge Kitabevi, Ankara: 1996, s. 58.

AA aynı zamanda TİKA gibi kurumlarla işbirliği içerisinde faaliyet yürütmektedir. AA ve TİKA işbirliğiyle hazırlanan program kapsamında AA Haber Akademisi'nde çok sayıda yabancı gazeteciye e-yayıcılık ve masaüstü yayıncılık eğitimi verilmiştir.

3.3.4 AA'nın Diplomatik Mesaj İletimi

Diplomatlar, ülkelerini dış kamuoyuna tanıtmak ve destek görebilmek için kamuoyu oluşturulması ve kamu diplomasisi faaliyetlerinde medya araçlarından faydalanmaktadır.

Anadolu Ajansı, Türkiye'ye yönelik oluşan yanlış algıların düzeltilmesi için gerek Türk gerekse yabancı diplomatlardan görüşler almaktadır. Bazen de Türkiye'nin bir krizde oynadığı rolün göz ardı edilmesi durumunda bu konuyu öne çıkaran haberler ve söyleşiler yapmaktadır. Filistinliler ile İsrail arasında 2012 yılında Kahire'de varılan ateşkes anlaşması bunun bir örneğidir. Mısır'da gerçekleşen anlaşmada, Türkiye'nin etkisi olmadığı yönünde yapılan yorumların gerçeği yansıtmadığını ortaya koymak ve Türkiye'nin oynadığı bölgesel rolün farkına varılması için AA muhabirleri, Hamaslı yetkililerle söyleşiler yapmıştır. Hamas Siyasi Büro Şefi Meşal, 23 Kasım 2012'de konuya ilişkin AA muhabirine yaptığı açıklamada, "İsraililer, ateşkes için Türkiye'yi iki kanaldan aradı. Son saate kadar Türk yetkililerle iletişim halindeydik" demiştir. AA böylece Gazze ve Mısır'a yaptığı yardımlara rağmen Türkiye'nin devreden çıkarıldığı yönündeki iddianın doğru olmadığını ortaya koyarak tartışmalara son vermiştir.

AA, Türk diplomatların herhangi bir kriz ya da başka bir gelişmeyle ilgili açıklamalarına da yer vererek, Türkiye'nin kamu diplomasisi faaliyetlerine önemli katkıda bulunmaktadır.

Öte yandan AA, toplumların kanaat önderlerinden ve vatandaşlardan görüşler alarak halkların yakınlaşmasında etkin rol oynamaktadır.

Türk dış temsilciliklerinin sorumluluğunda yürütülen üniversite vb. resmi ve gayriresmi kuruluşlar arasındaki akademik ve kültürel programlar ile karşılıklı saygıyı arttıran iki ve çok taraflı projelerin, değişimlerin ve organizasyonların duyurulmasına da

özen gösteren AA, kamu diplomasisi oluşturulurken kullanılan örnek medya aracı durumundadır.

Türkiye'nin uluslararası kamuoyu nezdinde saygınlığını artırıcı dış tanıtım faaliyetlerini etkin şekilde yürüten AA, yeni stratejiler geliştirilmesi ve farklı yönelimler olması konularında da haberler yapmaktadır.

AA, uluslararası haber ajanslarının görmezden geldiği konulara eğilerek, bunun da ötesinde Türk dışişlerinin dikkatini de çeken, hatta zaman zaman onları harekete geçiren yayınlar yapmaktadır. Örneğin AA, Myanmar'ın Rohingya bölgesinde yaşayan Arakan Müslümanlarına yönelik katliamları ülke ve dünya gündemine taşımıştır. Bu yayınların ardından AA'nın da öncü olduğu yardım kampanyaları düzenlenmiş ve Türkiye'den üst düzey bir heyet bu ülkeye ziyarette bulunarak, yardım götürmüştür. Onlarca yıldır zulüm altında yaşayan Arakan Müslümanlarının durumuna ilişkin yapılan haberlerin ardından ABD Başkanı Barak Obama bile rahatsızlığını dile getirerek Myanmar yönetimini kınayan açıklama yapmıştır. Daha sonra da bazı Batılı ülkeler, Myanmar yönetimini insanlık dışı eylemleri durdurmaya çağırarak, Arakan Müslümanlarının güvenliğini sağlamalarını talep etmiştir. AA'nın yaptığı bu yayınlar Türkiye'nin bulunduğu coğrafyada ve İslam dünyasında saygınlığının daha da artmasını sağlamıştır.

AA, hükümetin izlediği politikaları destekleyen ve içerden ya da dışarıdan gelen eleştirileri karşılar nitelikte haber ve analizlere yer vermekte, geçmişten veya dünyadan örnekler sunmaktadır.

AA, muhabirlerinin hem Doğulu hem de Batılı yetkililerle yaptıkları söyleşilerde Türk dış politikasını destekler nitelikteki beyanatlara dikkati çekmekte, haber ve analizleri diğer yayın dillerine çevirerek yabancı abonelerine de ulaştırmakta ve böylece dış kamuoyunda olumlu kanaat oluşmasına çaba göstermektedir.

Türk hükümetine yönelik iç ve dış eleştiriler arttığında AA, yabancı ülke yetkililerinden, akademisyen ya da temsilcilerinden görüşler alarak veya dünyadaki uygulamalarından örnekler sunarak bu hamleleri savuşturmaya dönük haber ve analizler yapmaktadır.

Bahreyn Temsilciler Meclisi Başkanı Halife bin Ahmed el Dahrani'nin¹¹⁵ “Türkiye'nin Suriyeli kardeşlerimizi kucaklaması gerçekten takdire şayan” şeklindeki ifadelerine benzer görüşlere yer veren AA, hem iç hem de dış kamuoyunu etkilemekte, “Arakan Müslümanlarından Türkiye'ye teşekkür” başlıklı söyleşilerle, dünya Müslümanlarına Türkiye'nin sahip çıktığı yönünde imaj oluşturmaya çalışmaktadır.

Yine AA, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'a yönelik başbakan olduğu dönemde yapılan diktatörlük suçlamasına karşı yurtdışındaki Müslümanların temsilcilerinden görüşler almış, Karadağ İslam Birliği Başkanı Rifat Feyziç'in “Recep Tayyip Erdoğan, yeni Türkiye'nin en büyük demokratıdır”¹¹⁶ şeklindeki ifadelerini öne çıkarmıştır. Aynı bölgeden Türk halkının da büyük sempati duyduğu Boşnakların efsanevi lideri Aliya İzzetbegoviç'in yakın arkadaşlarından dahi görüşler alan AA, özellikle Balkanlardaki karalama kampanyasının önüne geçmek için “Bilge Kral'ın arkadaşlarından Başbakan Erdoğan'a destek” üst başlığıyla yayımladığı haberde, “Aliya hayatta olsaydı, Erdoğan'a destek verirdi” sözlerine şeklindeki ifadelerine dikkati çekerek, “Ben, Türk milletinin iyiliğini istiyorum ve bu iyilik Recep Tayyip Erdoğan önderliğindeki hükümetin görevde kalmasıdır” beyanatına yerel seçimler öncesi yer vermiştir.¹¹⁷

¹¹⁵ 6 Haziran 2014

¹¹⁶ 31 Mart 2014

¹¹⁷ 18 Mart 2014

BÖLÜM IV:

KAMU DİPLOMASİSİ ÇALIŞMALARINDA AA

Türkiye kamu diplomasisi çalışmalarında henüz kurumsallaşma çabalarına girişse de medyanın bu alandaki önemini göz önünde bulundurarak sahip olduğu kitle iletişim araçlarını etkin biçimde kullanmaya çalışmaktadır. Bu konuda etkin rol üstlenen AA, kamu diplomasisinin medya ayağında çok sayıda unsuru uygulamaktadır.

Özellikle kamu diplomasisinin, “gündem oluşturma, imaj ve ikna, ön yargıları değiştirme, yanlış algıları yıkma, dış politikayı etkileme, sempati oluşturma, yabancı medya mensuplarına eğitim, sempozyum düzenlemek, kanaat önderleriyle temas kurarak imaj çalışması yapma, tanıtım faaliyetleri yapmak, kamuoyunu bilgilendirme, insani yardımları aktarma, politikalara destek olma” gibi medya tarafından yürütülen unsurlarına yaptığı haber ve analizlerle önemli oranda katkı yapmaktadır.

AA’nın haber ve analizlerinde zaman zaman “gündem oluşturmak-dış politikayı desteklemek-etkilemek, imaj-bilgilendirme, iç ya da dış kamuoyunu ikna ve etkilemek- gündem oluşturmak” gibi kamu diplomasisinin bir kaç unsuru iç içe de olabilmektedir.

Bu bağlamda çalışmamızda, seçime dayalı örneklerimizdeki haber içerikleri , aşağıdaki gibi tablolarla da gösterilmektedir.

4.1 Gündem Oluşturma

Mc Luhan’ın “Küresel köy” olarak tanımladığı günümüz dünyasında, ulusal ve bölgesel sorunların kapsamı dolayısıyla dış tanıtım faaliyetlerinin etkin biçimde yürütülmesi gerekmektedir. Kamu diplomasi uygulamalarında kitle iletişim araçları, neredeyse tek başına dahi gündem oluşturabilmektedir.

Örneğin AA muhabirinin, Mısır’ın Sina bölgesindeki Kerem Ebu Salim Sınır Kapısı’nda 2012 yılı ramazan ayında 16 Mısır askerinin hayatını kaybettiğine ilişkin İstihbarat Başkanı General Murad Muvafi ile yaptığı söyleşi ülke gündemine oturdu. Zira İstihbarat Başkanı olaya ilişkin yaptığı açıklamada, “Elimizde saldırıya ilişkin ayrıntılı bilgi vardı ancak bir Müslümanın, Müslüman kardeşine iftar saatinde böyle bir şey yapabileceğini düşünemedik” ifadelerini kullanarak, tedbir almama gerekçesini bu

sözlerle ortaya koymuştu. AA'nın yer verdiği söz konusu beyanat, Mısır'ın gündemine oturdu. Yoğun tepkiler üzerine Muvafi, Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi tarafından görevinden alındı.

Yine AA'nın İsrail'in Berşeva kentinde Osmanlılara ait bir camide şarap festivali düzenleyeceğine ilişkin haberleri dünya gündemine oturdu. Bu kez Türk ve İslam ülkelerinden gelen tepkiler üzerine İsrail yönetimi, söz konusu festivali cami dışında yaptı.

Anadolu Ajansı, Mısır'da darbe öncesi krizi, ordunun 3 Temmuz 2013'te yönetime el koymasının ardından başlayan gösterileri ve gerek Mısır gerek Türkiye gerekse tüm dünyadaki tepkileri gündeme taşıdı. AA ayrıca darbe sonrası, Mısır ordusunun katliam yaptığı meydanlardaki gösteriler ile İsrail'in 7 Temmuz'da başlayan ve 26 Ağustos'ta sona eren 2 bin 145 kişinin öldüğü, 11 bin 100 kişinin yaralandığı, 500 bin Filistinlinin evinden olduğu, yaklaşık 15 bin binanın hasar gördüğü Gazze'ye yönelik saldırılarını da canlı yayınlayarak *katliamları ve savaşı* dünya gündeminde tuttu.

Anadolu Ajansı'nın gündem oluşturduğu bir diğer konu da Suriye'deki Esed rejimine ait güçlerin, savaşçı muhalifler ile sivil halka kadın, genç, çocuk ayırt edilmeksizin yaptığı işkencelere ait fotoğrafları yayınlaması oldu. Söz konusu fotoğraflar dünyanın gündemine oturmakla kalmayıp, BM Güvenlik Konseyi'nde düzenlenen bir oturumda da ele alındı.

Öte yandan, Mısır'daki darbenin odağında bulunan Rabiatal Adeviyye Meydanı'nı sembolize eden dört anlamındaki *Rabia* işaretinin, AA'nın ısrarlı yayınları dolaşısıyla tüm dünyaya yayılması da gündem oluşturma'nın çarpıcı örneklerinden biridir.

Tablo-3: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “Gündem oluşturma”

Haberin başlığı	Haberin içeriği	Haberin özeti	Yayın tarihi
Camide içki festivali	İsrail'in Beersheva kentinde Osmanlılar tarafından inşa edilen bir camide içki festivali düzenleyeceği haberi, İslam dünyasında tepkiyle karşılandı. Tepkilerin artması üzerine İsrail festivali cami dışında düzenleme kararı aldı. AA'nın haberi üzerine Türkiye'nin tavrı beğeniyle karşılandı.	İsrail, 5 Eylül'de Beersheba Camisi'nde içki festivali düzenleyeceğini duyurdu. AA muhabirine konuşan 1948 Filistin İslami Hareketi Başkanı Yardımcısı Şeyh Kemal el-Hatib, söz konusu festivalin camide yapılmasını engellemek için sadece yasal yollara başvurmayacaklarını, geniş çaplı protesto gösterileri düzenleyeceklerini belirtti.	19.08.2012

Suriye’deki savaş suçu belgeleri	Suriye’de Esed rejimi tarafından işlenen savaş suçlarını belgeleyen rapor ve fotoğraflar ve haberler tüm dünyada büyük yankı uyandırdı. AA’nın fotoğrafları BM’de delil olarak gösterildi.	AA, Esed rejimi tarafından işlenen savaş suçlarını belgeleyen rapor ve fotoğraflara ulaştı. AA muhabirleri dün gün boyu, dünyadaki liderlere basın toplantılarında belgeler ve fotoğraflarla ilgili sorular yöneltti.	20.01.11.2014
Mısır’da ordunun yönetime el koyması Halka ateş açılması	Mısır’da seçilmiş ilk cumhurbaşkanı Muhammed Mursi yönetimine karşı gerçekleştirilen askeri darbe ve ordunun yönetime el koymasına karşı dünyada oluşan tepkileri an be an duyuran AA, darbe karşıtı gösterileri ayrıca canlı yayınladı. AA’nın özellikle Nahda ve Rabia meydanlarındaki katliamları gözler önüne seren fotoğraf ve görüntüleri dünyada infial uyandırdı.	Mısır Cumhurbaşkanı Muhammed Mursi, Silahlı Kuvvetlerin açıkladığı uygulamaların askeri darbe olduğunu, söz konusu askeri darbeyi kabul etmediğini belirtti.	22.03.2014
İsrail’in Gazze’ye saldırıları	İsrail’in "Koruyucu Hat" adı altında Gazze’ye başlattığı 51 gün süren, 2 bin 156 kişinin hayatını kaybettiği, 11 binden fazla kişi yaralandığı, 17 bin 200 ev, 73 cami ve 24 okulun yıkıldığı saldırılarını canlı yayın başta olmak üzere çok yönlü takip eden AA, yaşanan vahşeti her yönüyle göz önüne serdi. AA’nın yayınları İsrail yönetimini rahatsız etti. Bunun üzerine İsrail ordusu, koordinatları önceden verilmesine rağmen AA’nın Gazze ofisini vurdu.	İsrail ordu sözcüsü Avihai Aderaa, sosyal paylaşım sitesi Twitter hesabından yaptığı açıklamada, "İsrail ordusu, ülkenin güneyine füze atılmaya devam edilmesine karşılık, Hamas Hareketi’nin güçlerine ve çıkarlarına yönelik "Karşı Koyan Uçurum" isimli askeri operasyon başlattı" ifadelerini kullandı.	08.07.2014
Özgürlüğün sembolü "R4BIA işareti"	AA’nın ısrarlı yayınları sonrası Rabia işaretinin ülke sınırlarını aşarak, bazıları için tüm dünyadaki özgürlüklerin sembolü haline geldi.	Mısır’da gerçekleşen askeri darbeye karşı direnişin merkezi haline gelen Rabiatü’l Adeviyye Meydanı’nda ortaya çıkan ve 4 parmakla yapılan "R4BIA işareti", dünyada son yılların en hızlı yaygınlık kazanan sembolü oldu.	27.08.2013

4.2 İç Kamuoyunu İkna ve İç Politikayı Destekleme

Soğuk Savaş sonrası değişen uluslararası sistemde dış politika yapıcılarını hem iç hem de yabancı kamuoyunu etkileyip kendilerine olumlu imaj edinmeyi temel amaç olarak görmüştür. Bu nedenle karar verirken gerek ulusal gerekse uluslararası kamuoyunun düşüncelerini ve eğilimlerini dikkate almakta, devlet dışı aktörlerin görüşlerini etkilemeye çalışmaktadırlar.

Bu konuda da toplumun her alanına etki edebilen medyadan istifade etmektedirler. Örneğin Türkiye’de hükümet ve medya arasında yaşanan sansür tartışmalarına yabancı ülkeler de müdahil olmuştur. Twitter ve YouTube adlı sosyal paylaşım siteleri-ne getirilen yasak dolayısıyla gerek ulusal gerekse uluslararası medyada oluşan “sansür uygulanan ülke Türkiye” görüntüsünü düzeltmek ve söz konusu yasakların gerekçelerini anlatmak amacıyla AA, özgürlük ve demokrasi alanında örnek gösterilen ülkelerdeki kanaat önderleri ya da uzmanlarla söyleşiler gerçekleştirerek, imaj çalışması yapmıştır. Söz konusu sosyal paylaşım sitelerinde ülkenin güvenliğini ilgilendiren Dışişleri Bakanlığı’ndaki toplantı benzeri görüşme kayıtlarının sızdırılmasının ardından alınan yasak kararının dünyada örnekleri olduğunu göstermek amacıyla söyleşi ve analiz yayınlamıştır.

Haber analizlerinde, “İfade özgürlüğünü savunan Batılı ülkeler de ulusal güvenliklerini ilgilendiren konularda hiçbir şekilde taviz vermiyor. Aralarında ABD, İngiltere, Fransa ve İsviçre’nin de bulunduğu ülkeler, devlet sırlarının ifşa edilmesini, bilgi ve belgelerin sızdırılmasını önlemek için çeşitli önlemler alıyor. Ulusal güvenliği tehlikeye sokacak her şeye sert tepki veren ABD, bu konudaki en önemli örneklerden birini oluşturuyor” şeklindeki düşüncüyü savunan AA, bu ülkelerin uygulamalarına ilişkin bilgiler vererek Türk hükümetinin aldığı önlemleri meşrulaştırmaya çalışmıştır.

Aynı şekilde Başbakan Erdoğan’ın ya da hükümetin medyaya talimat vermesi dolayısıyla yapılan eleştiriler üzerine AA, 27 Mart 2013’te yayımladığı özel haberde, “İngiltere hükümeti, ülkesine karşı işlenebilecek en ciddi suçların başında casusluk faaliyetlerini görüyor. ABD ile ortaklaşa yaptığı istihbarat faaliyetlerinin ifşa edilerek basına yansdığı olayları ulusal güvenliğe tehdit olarak değerlendiren İngiltere, bir gazete-

deki bilgisayar disklerinin imhasından, basın kuruluşlarına gizlilik uyarısı yapılmasına kadar bir dizi sıkı tedbir uyguladı” ifadelerini kullandı. Haberde, “Guardian gazetesinde yayınlanan belgelerin ulusal güvenliğe tehdit oluşturduğunu söyleyen İngiltere Başbakanı David Cameron’ın, bu belgeleri imha etmesi için gazeteyle irtibata geçilmesi talimatı verdiği de ortaya çıktı. Bunun üzerine İngiliz hükümet yetkilileri, Guardian’ın Londra ofisine giderek, Snowden’ın belgelerinin bulunduğu bilgisayarların hard disklerini imha etmişti” şeklinde arka plan bilgileri verildi.

Söz konusu haber ve röportajlar AA’nın yayın yaptığı tüm dillerde yayımlanarak abonelerine servis edildi. Bu yolla AA, ulusal ve uluslararası kamuoyuna söz konusu yasağın meşru ve doğal olduğu mesajını vererek, ülkenin imajının karalanmasının önüne geçilmesini hedeflemiştir.

AA, Taksim Gezi Parkı odaklı eylemlerin şiddete dönüşmesi sonrası ülke ekonomisine önemli ölçüde darbe vurduğu, istikrarı zedelediği ve esnafı ağır zarara uğrattığı yönünde haber ve röportajlarla protestolara katılımın ve desteğin sürdürülmemesi yönünde yayınlar yapmıştır.

Yine Anadolu Ajansı, Türkiye’nin en önemli iç problemi olarak görülen *Kürt sorunu* olarak nitelendirilen sorunun çözümüne ilişkin atılan adımları olumlayan haber ve analizler yapmakta, gerek bölge gerekse bölge dışında yaşayan halkların çözüm sürecine verdiği desteği yansıtarak iç kamuoyunu *barışa* iknaya çalışmaktadır.

Türk kamuoyunu, nükleer enerji projelerinin gerekli olduğuna ikna etmek amacıyla da AA, Türkiye’nin akaryakıt harcamasının çok yüksek miktarda olduğu ve Avrupa Birliği ülkelerinin elektriği nükleer enerjiden sağladığı yönünde çok sayıda haber ve analize yer vermektedir.

AA, ülke gündeminde yer alan Osmanlı Türkçesiyle eğitim konusunda da söz konusu eğitimi destekleyen tarafların görüşlerini yayımlamıştır.

Tablo-4: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “İç kamuoyunu ikna ve iç politikaya destek”

Haberin başlığı	Haberin içeriği	Haberin özeti	Yayın tarihi
Çözüm süreci, dünyanın gözü-nü Anadolu'ya çevirdi	AA, Türk hükümetinin çözüm süreci olarak nitelediği girişimlerine ilişkin akademisyen, kanaat önderleri, esnaf, terör mağdurları, halk, öğrenci ve Akil İnsanların olumlu görüşleriyle, Irak ve Suriye'deki Kürtlerin temsilcilerin süreci destekleyen açıklamaları konusunda haberler yapmaktadır. Çözüm sürecinin toplumun her kesim için güzel şeyler getiren girişimler olduğu belirtilmektedir.	Çözüm sürecinin getirdiği olumlu havanın ardından 2007-2013 Turizm Eylem Planı ve 2023 Türkiye Turizm Stratejisi çerçevesinde Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi dahil olmak üzere turizmin çeşitlendirilmesi ve alternatif türlerin geliştirilmesi adına 170'den fazla projenin hayata geçirilmesi hedefleniyor.	11.06. 2013
Taksim esnafı kan ağlıyor	Türkiye'de gezi parkı odaklı eylemlerin ülke ekonomisine darbe vurduğunu ve ülke genelinde esnafın bu eylemler dolayısıyla ağır zarara uğradığını vurgulayan haberde, esnafın şikayetleri dile getiriliyor. Gezi esnafın Parkı eylemleri başladığı günden bu yana siftah yapamayan, dükkanını açamayan, rezervasyonları iptal olan esnafın dertli olduğu anlatılıyor.	Gezi Parkı eylemlerinin başladığı günden bu yana siftah yapamayan, dükkanını açamayan, rezervasyonları iptal olan Taksim esnafı dertli... Borçlarını ödemek için kredi çeken, çalışanlarını işten çıkarmak zorunda kalan esnaf, eylemin bir an önce sona erdirilmesini talep ediyor.	15.06.2013
Öğrenciler Osmanlı Türkçesini avantaj görüyor	Osmanlı eğitimine öğrencilerin karşı çıktığı ve zor olduğu yönündeki iddialar üzerine AA, Osmanlı Türkçesi dersi veren Samsun İbrahim Tanrıverdi Sosyal Bilimler Lisesi öğrencilerinin yanı sıra aydınların destek açıklamalarına geniş yer verdi.	Yıllardır Osmanlıca Türkçesi dersi verilen Samsun İbrahim Tanrıverdi Sosyal Bilimler Lisesi öğrencileri, bu dilin eğitiminin önemli bir eksikliklerini giderdiğini belirtiyor	19.07.2012
AB devlerinin elektriği nükleerden	Hükümetin nükleer santral kurma projelerine halkı ikna etmek için AA, Avrupa ülkelerinin nükleer durumunu ortaya koymuştur. Bu haberde AB üyesi 28 ülkeden 14'ünde nükleer santrallerden aktif enerji üretiminin gerçekleştirildiği, AB'de elektrik ihtiyacının yüzde 30'unun nükleer santrallerce karşılandığı belirtiliyor.	Avrupa İstatistik Ofisi (EUROSTAT) verilerine göre, AB'ye üyesi Belçika, Bulgaristan, Çek Cumhuriyeti, Almanya, İspanya, Fransa, Macaristan, Hollanda, Romanya, Slovenya, Slovakya, Finlandiya, İsveç ve İngiltere'de aktif nükleer reaktör bulunuyor.	03.05.2014

Batı ülkeleri, "Ulusal Güvenlik" ihlaline sert Tepki veriyor	Türk hükümetinin medyaya kısıtlama getirdiği yönündeki haberler üzerine, AA'da yayın yaptığı dillerde Batılı ülkelerin de sosyal güvenlik söz konusu olduğunda çeşitli kısıtlamalara gittiğine dair haberler yapılarak kamuoyuna bu durumun normal olduğu mesajı verilmek istendi.	İfade özgürlüğünü savunan aralarında ABD, İngiltere, Fransa ve İsviçre'nin de bulunduğu Batılı ülkeler, devlet sırlarının ifşa edilmesine bilgi ve belgelerin sızdırılmasına hiçbir şekilde taviz vermiyor.	31.03.2014
---	--	---	------------

4.3 Ön Yargıları Kırmak, Yanlış Algıları Değiştirme ve Bilgilendirme

Türkiye'nin sürekli olarak önüne konulan ve dünya kamuoyunda karşılık bulan sorunların başında Kürt sorunu, laiklik endişeleri, Türkiye'nin Kıbrıs'ta işgalci olduğu ve Ermeni soykırımı iddialarıdır. Çok dilli yayına geçen AA, kamu diplomasisi kapsamında, uluslararası kamuoyunu etkilemenin yanı sıra ulusal kamuoyunu da ikna edebilecek yayınlara ağırlık vermektedir. Bu kapsamda Batılı tanınmış uzmanlarla söyleşiler yapmaktadır. Örneğin her yıl gündeme gelerek tartışılan Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili olarak 16 Nisan 2014'te Osmanlı, Balkanlar ve Ortadoğu uzmanı Amerikalı tarihçi Prof. Dr. Justin Mc Carthy ile söyleşi yapan AA, söz konusu röportajı yayın yaptığı tüm dillere çevirerek Mc. Carthy'nin " Türkler Ermenilerin iddiasına karşı daha çok çalışmalıydı. Son 20 yıla kadar böyle olmadı ama artık Türkler gerçek hikayeyi anlatmaya başladı" şeklindeki sözlerini öne çıkarmıştır.

Ermenilerin söz konusu iddiaları sürdürmesi konusunda da Mc Carthy'nin "Çocuklara nefret etmeyi öğretirseniz, onlar nefretle büyür ve nefret ne olursa olsun büyümeye devam eder. Diğer yandan yurt dışındaki Ermeni milliyetçi gruplar bundan fayda sağlayacaklarına, para, alacaklarına, Kars, Erzurum, Bitlis ve Van'da toprak kazanacaklarına inanıyorlar" biçimindeki ifadelerine dikkati çekmiştir.

Ayrıca AA, Van'daki Akdamar Kilisesi'nin restorasyonu ve Trabzon'daki Sümela Manastırında ibadet yapılmasına ilişkin haberlerle, Türkiye'nin normalleşme çabaları olarak göstermiştir.

Türkiye, Suriye'de diyalog yollarını gerektiği kadar zorlamadığı gerekçesiyle eleştirilmekte ve bazı çevreler tarafından 2011 yılında başlayan iç savaşın sorumlusu

olarak da gösterilmeye çalışılmaktadır. Kamuoyunda oluşturulmaya çalışılan söz konusu algının doğru olmadığını ortaya koymaya çalışan AA, sürecin içinde olan ya da yakından takip eden lider ya da yetkililerle söyleşiler yapmaktadır.

Örneğin Lübnanlı Dürzi lider Velid Canbolat da söyleşi yapılan etkin isimlerden biridir. Canbolat, AA muhabirine yaptığı açıklamada, Türkiye'nin başından beri Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esed'i reformlar yapması için ikna etmeye çalıştığını ancak Esed'in bu konuda "yalan" söylediğini belirtmiştir.

Canbolat'ın Suriye'de Mart 2011'den bu yana devam eden iç savaşa ilişkin açıklamasındaki "Türkiye, başından beri Esed'i reformlar yapması konusunda ikna etmeye çalıştı. Dönemin Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, en az 60 kere Esed'e resmi ve gayriresmi ziyaretlerde bulundu. Esed, bu konuda yalan söyledi. Türkiye'nin dış politikasını destekliyorum. Suriye konusunda ortak bir amaç etrafında birleşmeliyiz. Buna ABD de dahil" ifadelerini öne çıkaran AA, söz konusu algıyı değiştirmeyi amaçlamıştır.

AA ayrıca Canbolat'ın "Suriyeliler, bu despotik rejimden kurtulmalı. Bunu sadece Suriye'deki Dürzilere değil, tüm Suriyelilere söylüyorum. Herkes despotik Esed rejimine karşı savaşmalı. Suriye bir an önce bu rejimden kurtulmalı" şeklindeki çağrısını da vurgulayarak, Ankara'nın izlediği politikaya uluslararası kamuoyunun destek vermesi yönünde çaba göstermiştir.

Tablo- 5: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “Ön yargıları kırmak, yanlış algıları değiştirmek ve bilgilendirmek”

Haberin başlığı	Haberin içeriği	Haberin özeti	Yayın tarihi
Türkler gerçek hikayeyi anlatmaya başladı	Amerikalı tarihçi Prof. Justin Mc. Carthy ile ilgili Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili söyleşi yapıldı. Mc Carthy, Ermenilerin tutumunun yanlış olduğunu ancak yine de ısrarla inanmaya devam ettiklerini belirtti. Mc Carthy, araştırmaları sonunda söz konusu dönemde 2,5-3 milyon Müslümanın öldürüldüğünü tespit ettiğini dile getirdi.	Mc Carthy, Anadolu Ajansı'na yaptığı özel açıklamada, "Ermeniler, soykırım iddiasını kendilerini bir arada tutacak bir bağ olarak görüyorlar. 'Ne acılar çektik' demek böyle bir bağ ve kendilerini bu acı üzerinden tanımlıyorlar" dedi.	16.04.2014

"Türkiye, başından beri Esed'i ikna etmeye çalıştı"	Suriye'nin hızla savaşa girmesinde rolü olduğu ve diyalog yollarını kullanmadığı yönünde Türkiye'ye yönelik eleştirilerin gerçek dışı olduğuna kamuoyunu ikna etmek amacıyla AA, yabancı yetkililerle söyleşiler yapmıştır.	Lübnanlı Dürzi lider Velid Canbolat, Türkiye'nin başından beri Suriye Devlet Başkanı Beşşar Esed'i reformlar yapması için ikna etmeye çalıştığını ancak Esed'in bu konuda "yalan" söylediğini belirtti.	13.11.2014
BM Rumlara ilk kez kayıp Kıbrıslı Türkleri sordu	AA, Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Komite toplantısında BM'nin ilk kez Rum yönetiminden 1963-74 yıllarında kaybolan kayıtlı 502 Kıbrıslı Türk hakkında bilgi istemesiyle ilgili konuyla ilgili STK temsilcilerinin görüşlerine yer verdi.	Güney Kıbrıs Rum yönetimindeki insan hakları ihlallerinin tartışıldığı Cenevre'deki Birleşmiş Milletler (BM) İşkenceye Karşı Komite toplantısında BM, 1963-74 yıllarında kaybolan kayıtlı 502 Kıbrıslı Türk hakkında ilk kez Rum kesiminden bilgi istedi.	09.04.2014
Çıkar savaşlarının meydanı: Ukrayna	Kamuoyunda bilinenin aksine Ukrayna'da hükümetin istifa etmesine neden olan protestoların ve ardından yaşanan kaosu sun arka planında Avrupa ile Rusya'nın güç savaşının yattığı, belirtilen analizde Moskova'nın bu ülkede ekonomik gücüyle var olmaya çalıştığı, Avrupa'nın ise en büyük pazarını, enerji güvenliğinin kilit ülkesini kaybetmemek için taraftarlarını kullandığı anlatılmaktadır.	Ukrayna'da hükümetin istifa etmesine neden olan protestoların, kamu binalarının işgal edilmesi, yakılıp yıkılmasının, yolların kesilmesinin arka planında, Avrupa ile Rusya'nın güç savaşı yatıyor.	30.01.2014
"Doğu Akdeniz gazı ABD'nin ilgi odağında"	AA, ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden'ın, Kıbrıs'taki müzakerelere ivme kazandırması beklenen ziyaretinde, Doğu Akdeniz'de keşfedilen doğalgazın ele alınacağına işaret ederek, kamuoyunun hem ziyaret hem de ABD'nin gerçek ilgisi konusunda bilgilendirmektedir.	ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden'ın, Kıbrıs'taki müzakerelere ivme kazandırması beklenen ziyaretinde, Doğu Akdeniz'de keşfedilen doğalgaz da önemli gündem maddelerinden birisi olacak.	22.05.2014

4.4 Dış Kamuoyunu İkna

Kamu diplomasisinin en önemli unsurlarından biri de “ dış kamuoyunu” iknadır. Bununla yabancı ülkenin vatandaşlarının ve karar alıcılarının görüş, tutum ve politikasını değiştirmesi amaçlanır. Zira kamuoyunu etkileyerek desteğinin alınması durumunda ekonomik, siyasi ve askeri bakımdan daha güçlü politika izlemek mümkün olacaktır. Burada hedef kitlesi daha çok sokaktaki insandan ziyade karar alıcılardır. Ancak

bazı konularda halkların da referandum gibi alınan önemli kararlarda etkin rolü bulunmaktadır. Bazen de halklar yöneticileri, istedikleri kararları almaya zorlamaktadır.

Türkiye'nin Avrupa Birliği üyelik sürecinde kamuoyunu iknası, bu konuda çarpıcı bir örnektir. Yarım yüzyıldan daha uzun süreden bu yana Türkiye'nin üyesi olmaya çalıştığı Avrupa Birliği'ne kabul edilmesi için halkın onayı şarttır. Bu nedenle AA, AB vatandaşlarını ve karar alıcılarını ikna için Türkiye'nin üyeliğini destekleyen yetkililerin açıklamalarına sık sık yer vermektedir. Örneğin AA, Portekiz'in Avrupa Birliği İşlerinden Sorumlu Devlet Sekreteri Bruno Maçães'in Türkiye'nin en kısa zamanda AB'ye girmesi konusunda çok açık olunması gerektiğini belirten açıklamasına dikkati çekerek, "Avrupa ve Türk halkına bunu göstermemiz lazım" şeklindeki ifadelerine spota taşımıştır.

AA, Türkiye'nin son 3 yıldır en çok üzerinde durduğu konuların başında gelen Suriye krizinde Esed rejimi muhaliflerine silah verilmesini gündeme taşımıştır. Yabancı kamuoylarını bu yöndeki taleplerinin maksadını paylaşmaları için Eski Suriye Ulusal Konseyi Başkanı Abdülbasit Seyda'nın "Ne savaş ne de silah meraklısıyız, silahları katliamları sona erdirmek için istiyoruz" şeklindeki sözlerini aktarmıştır.

Anadolu Ajansı, Türkiye'nin "Arap Baharı" olarak adlandırılan sürecin yaşandığı ülkelerde devrim talebinde bulunanlara verdiği desteğin haklı olduğunu ortaya koymak için bu ülkelerde zulüm yaşandığının ısrarla altını çizmiştir. AA, Türk hükümetinin, Arap Baharı olarak adlandırılan süreçte, mevcut rejime karşı halka verdiği desteğin kamuoyunda olumlanması için o bölgenin kanaat önderleri, akademisyen ve STK temsilcilerinin Arap ülkelerinde değişimin gerekli olduğu yönündeki beyanatlari ile rejim muhaliflerinin taleplerini yayınlamaktadır.

Yine AA, Rusya'nın, Avrupa'nın doğalgaz ihtiyacının bir bölümünü karşılayacak Güney Akım Doğalgaz Boru Hattı Projesi'nin rotasını Türkiye'ye çevirmesi üzerine yabancı kamuoyunun endişelerini gidermeye çalışmış, Türkiye'nin yaptığı anlaşmalara ilişkin yanlış anlaşılmalari önleyici özel haberler yapmıştır.

Tablo-6: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “Dış kamuoyunu ikna”

Haberin başlığı	Haberin içeriği	Haberin özeti	Yayın tarihi
"Türkiye'yi AB'de istediğimizi açıkça göstermeliyiz"	Türkiye'nin Avrupa Birliği (AB) üyeliğine destek veren yetkili, akademisyen ve kanaat önderleriyle röportaj yapan AA, bu yönde kamuoyu oluşturulmasına çaba göstermektedir.	Portekiz'in Avrupa Birliği İşlerinden Sorumlu Devlet Sekreteri Bruno Maçaes, Türkiye'nin en kısa zamanda AB'ye girmesi konusunda çok açık olunması gerektiğini belirterek, "Avrupa ve Türk halkına bunu göstermemiz lazım" dedi.	05.12.2014
"Bazı Arap ülkelerinde adaletin gerçekleşmesi ve zulmün ortadan kalkması için değişim gerekli"	Türkiye'nin "Arap Baharı" olarak adlandırılan sürecin yaşandığı ülkelerde devrim talebinde bulunanlara verdiği desteğin doğru olduğuna ikna edici Ortadoğulu kanaat önderleri ve akademisyenlerle söyleşiler yapıldı. Bunlarla uluslararası kamuoyunun desteğinin amaçlandığı görülmektedir.	3. Arap Türk Sosyal Bilimler Kongresi'ne katılan Suudi Arabistanlı Doğu Bilimci Prof. Mazen Salah el-Mutabbakani, "Bazı Arap ülkelerinde adaletin gerçekleşmesi ve zulmün ortadan kalkması için değişim gerekli" dedi.	03.05.2013
"Biz ne savaş ne de silah meraklısıyız. Bütün derdimiz katliamların önüne geçmektir"	Suriye'deki Beşşar Esed yönetimine karşı savaşan muhaliflerin silah talebinin gerekçelerini kamuoyuna anlatmak için Suriye Ulusal Konseyi eski Başkanı Abdülbasit Seyda ve diğer muhalif yetkililerle söyleşiler yapılmıştır.	Eski Suriye Ulusal Konseyi Başkanı Abdülbasit Seyda, ABD'nin Suriye'deki muhaliflere silah yardımı kararıyla ilgili, ne savaş ne de silah meraklısı olduklarını söyleyerek, katliamları sona erdirmek istediklerini belirtti.	20.06.2013
"Güney Akım süreci TAP'ı etkilemez"	AA, Rusya'nın , Avrupa'nın doğalgaz ihtiyacının bir bölümünü karşılayacak Güney Akım Doğalgaz Boru Hattı Projesi'nin rotasını Türkiye'ye çevirmesi üzerine endişe edilmemesi için söyleşiler yapmıştır.	Trans Adriyatik Boru Hattı (TAP) Genel Müdürü Kjetil Tungland, Güney Akım Boru Hattı Projesiyle ilgili gelişmelerin TAP'ı etkilemeyeceğini belirterek, "Güney Akım olsa da olmasa da TAP projesi ilerlemeye devam ediyor" dedi.	05.11. 2014
"Erdoğan olmasaydı, Türkiye bugün farklı görünürdü"	Özellikle Gezi Parkı odaklı olayların ardından Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a yönelik yabancı medyada yürütülen sert eleştirilerin ardından AA, yabancı yetkililerin ağızından cevaplar vererek kamuoyunda oluşturulan algının gerçek dışı olduğu mesajı vermiştir.	AB'nin Bosna Hersek Yüksek Temsilcisi İnzko: "Başbakan Erdoğan, Türkiye'nin modernleşmesine ve gelişimine son yıllarda önemli katkılar yaptı. Erdoğan olmasaydı, Türkiye bugün farklı görünürdü"	05.06.2013

4.5 Dış Politikayı Etkileme ve Destekleme

Vietnam Savaşı ile gündeme gelen ve “CNN etkisi” olarak adlandırılan, savaş-taki tüm olumsuzlukların medya yoluyla yansıtılmasının ardından yükselen tepkiler üzerine ABD yönetimi, birliklerini Vietnam’dan çekmek zorunda kalmıştı. Medyanın, siyaset ve dış politikayı belirlemede zaman zaman bu tür etkilerde bulunduğu görülmektedir. Bu etkisinin yanı sıra medya, bir başka ülkedeki olumsuz gelişmeyi gözler önüne sererek, ülke yönetimini harekete geçmeye teşvik de edebilmektedir. Örneğin AA, Myanmar’ın Rohingya bölgesinde yaşanan katliamları gözler önüne sererek kamuoyu oluşturmuş, Türk dışişlerinin dikkatini bu ülkeye çekmiştir. Yoğun haberlerin ardından Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan’ın eşi Emine Erdoğan bir grup gazeteciyle Myanmar’a giderek yardım götürmüş, ve orada temaslarda bulunmuştur. Bu olay, dünyanın dikkatinin bu bölgede yaşanan katliamlara çevirmiştir. Tepkilerin ardından Myanmar yönetimi BM tarafından uyarılmıştır.

AA, Türkiye’nin izlediği dış politikayı olumlayan mahiyette görüşler sunan kişilerle söyleşiler yaparak ulusal ve uluslararası kamuoyunda hükümetin destek bulmasına da katkı sağlamaktadır. Türkiye’nin savunduğu Irak, Suriye ve Filistin’de katliam yapıldığı ve buralara uluslararası müdahale yapılması gerektiği yönündeki yaklaşımına, Bosna Hersek Devlet Başkanlığı Konseyi Başkanı Bakir İzzetbegović’in “Günümüzde dünyada Srebrenitsa gibi soykırımlar yaşanmaya devam ediyor” şeklindeki ifadeleriyle destek vermeye çalışmaktadır.

AA, Çin’in Sincan Özerk Bölgesi olarak tanımladığı Türkiye’de Doğu Türkistan olarak bilinen topraklarda yaşanan zulme ve Rusya’nın ilhak ettiği Kırım’daki Tatarların sorunlarına da geniş yer vermiş, uluslararası kurum ve kuruluşları harekete geçme çağrısı yapmıştır.

Yine Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın başbakan olduğu dönemden beri eleştirdiği BM’nin yapısının tartışıldığına ilişkin haberler yapan AA, Türk dış politikasını destekleyen haberler yapmaktadır.

Tablo-7: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “Dış politikayı etkileme- Destekleme”

Haberin başlığı	Haberin içeriği	Haberin özeti	Yayın tarihi
Myanmar’da Müslümanlara yönelik şiddet olayları	Myanmar’ın Rohingya bölgesinde yaşayan Arakan Müslümanlarına karşı Budistler tarafından başlatılan ve hükümet güçleri tarafından desteklenen şiddet olayları ve katliamları göz önüne serildi. Söz konusu haberler üzerinde, Türkiye ve Batılı ülkelerin harekete geçmesiyle sonuçlandı.	Myanmar’ın batısındaki Arakan eyaletinde yaşayan Rohingya Müslümanlarını hedef alan şiddet olaylarında hayatını kaybedenlerin sayısını hükümet 80 olarak açıklarken, Müslüman aktivistler rakamı binlerle ifade ediyor.	16.07.2012
"Dünya Srebrenitsa’dan ders çıkarmadı"	AA muhabirleri, Türkiye’nin Suriye’ye müdahaleye yönelik politikası doğrultusunda, katliama maruz kalan ülkelerin yetkilileriyle söyleşiler yaparak, uluslararası kamuoyunu harekete geçmeye çağıran haberler yapmıştır.	Bosna Hersek Dışişleri Bakanı Zlatko Lagumciya, dünyanın Srebrenitsa’da yaşanan soykırımdan gereken dersi çıkarmadığını, bu yüzden Suriye’deki katliamların hala devam ettiğini söyledi.	09.08.2013
Tatarların Kırım’a girmesine izin verilmiyor	Ukrayna’dan tek taraflı bağımsızlık ilan eden ve Rusya’ya ilhak eden Kırım’a binlerce Kırım Tatar’ının sokulmadığı belirtilerek, konuyla ilgili yetkililerden alınan görüşler aktarıldı. Yine Ukrayna’nın doğusunda yaşayan Ahıska Türklerinin yardım talebi (6 Mayıs) gündeme getirildi.	Kırım Tatar Milli Meclis Üyesi Abdurrahman Egiz, AA muhabirine yaptığı açıklamada, "Şu an sınırda, 2 binden fazla kişi ile Kırım’a girişi yapmak için bekliyor. Maalesef askeri birlikler ve silahlı gruplarla karşı karşıyalar" dedi.	15.05.2013
Çin’in Sincan bölgesindeki Uygurlar kendi topraklarında yabancı hale geliyor.	Çin’in, Sincan Özerk Yönetiminde (Doğu Türkistan) yaşayan Uygur Türklerine yönelik uyguladığı baskı ve şiddet politikalarına ilişkin haber ve analizler yayımlayan AA, uluslararası kamuoyunu uyarak, üstü kapalı olarak harekete geçme çağrısı yapmaktadır.	İnsan hakları örgütleri Sincan’daki çatışmalara hükümetin uyguladığı dini ve kültürel kısıtlamaların neden olduğuna dikkati çekti. AA muhabirine konuşan araştırmacı Gordon, Çin yönetimini bölgenin petrol ve maden kaynaklarını sömürmekle suçladı.	09.04.2014
BM’nin yapısı tartışılıyor	Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın başbakan olduğu dönemde de sürekli olarak gündeme getirdiği "BM’nin adil olmadığına" ilişkin eleştirilerine katılan görüşleri savunanlardan görüşler alan AA, bu politikayı destekler nitelikte özel haberler yayınlamaktadır.	BM Güvenlik Konseyi reformu için daimi üyelerin artması çözüm olmayacağı savunuluyor Georgetown Üniversitesi profesörlerinden Esposito: "Veto kaldırılmalı, oylamalar çoğunluk sistemine göre yapılmalı, Genel Kurul’a daha fazla yetki verilmeli" dedi.	25.09.2013

4.6 İmaj (Siyasi, Ekonomik, Sosyal)

Kamu diplomasisinin başarılı olması, müspet ve ikna edici politikalar izlenmesi halinde mümkündür. Aleyhte yürütülen propaganda faaliyetleri ve izlenen yanlış politikalar olumsuz algıya yol açmaktadır.

Türkiye uzun yıllar baskıyla yönetilen, faili meçhul cinayetler, hapishanelerdeki işkenceler, insan hakları ihlalleri, ifade özgürlüğü, din ve vicdan hürriyeti sorunları olan ülke olarak anıldı. Ayrıca istikrarsız ve ekonomisinin yatırım yapılması tehlikeli bir devlet olarak lanse edildi. Kıbrıs'ı işgal eden, Ermenileri katleden ve ülkesindeki Kürt azınlığa kan kusturan devlet olarak tanındı. Daha sonra Türkiye’de önemli sosyal değişim, ekonomik büyüme ve terör konularında çok önemli mesafe kaydedildi.

AA, belirtilen konularda olduğu gibi Türkiye algısının düzeltilmesi, ülkenin yeni dinamizmini ve gelişme trendlerini ulusal ve uluslararası kamuoyuna doğru ve etkin bir şekilde aktarılmasında aktif rol oynamaktadır.

Anadolu Ajansı ayrıca, Avrupa ekonomisinin krize girdiği dönemde yatırımcıları Türkiye’ye yöneltmek amacıyla haberler yapmıştır. Örneğin AA’da yer alan bir haberde, “Sanayi üretimi, nisanda geçen yılın aynı ayına göre Avrupa Birliği’nde (AB) yüzde 0,8, Avro Bölgesi’nde yüzde 0,6 azalırken, Türkiye yüzde 3,4’lük artışla AB’de 25 ülkeyi, Avro Bölgesi’nin de tamamını geride bıraktı” denilerek, uluslararası kamuoyunun dikkatinin Türkiye’ye çekilmesi hedeflenmiştir.

Türkiye’nin felaketzedeler ve savaş mağdurlarının yanında olduğunu her fırsatta ortaya koyan AA, devlet altı ya da STK’lar aracılığıyla yapılan yardımları haberleştirmeye de özen göstermektedir.

AA, Türkiye’nin sıkıntılı olduğu konularda varılan mesafeleri de öncelemekte, yabancıların ağzından Türkiye’nin sosyal gelişimini de aktarmaktadır.

Tablo-8: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “imaj” (Siyasi, ekonomik, sosyal)

Haberin başlığı	Haberin içeriği	Haberin özeti	Yayın tarihi
Avrupa’da duran çarklar Türkiye’de hızla dönüyor	AA, Avrupa ekonomisinin krize girdiği dönemde yatırımcıları Türkiye’ye yönleltmek amacıyla haberler yapmaktadır. Bu konuda hem Avrupa İstatistik Ofisi hem de Türkiye İstatistik Kurumu’nun verilerinden derlenen özel haberler yapılmaktadır.	Sanayi üretimi, nisanda geçen yılın aynı ayına göre Avrupa Birliği’nde (AB) yüzde 0,8, Avro Bölgesi’nde yüzde 0,6 azalırken, Türkiye yüzde 3,41’lik artışla AB’de 25 ülkeyi, Avro Bölgesi’nin de tamamını geride bıraktı.	14.06.2013
Çözüm süreci göçerlerin yerleşik hayata geçiş umudunu artırdı	Türkiye’nin yurt dışında en çok eleştirildiği ya da kendisine karşı kullanıldığı konuların başında Kürt sorunu olarak nitelendirilen konu gelmektedir. Türkiye’nin bu alanda değiştiği yönünde haberler yapan AA, bölge halklarının sürece ilişkin olumlu görüşlerine geniş yer vermekte, Türkiye hakkında kemikleşen imajın değişmesine katkı yapmaktadır.	Yılın her mevsimini farklı bölgelerde geçim kaynakları olan hayvanlarıyla zorluklar içinde geçiren göçerler, çözüm süreciyle göç ettikleri yörelere daha rahat gidip gelmeye başladı.	01.01.2014
İki ülkenin ortak değerleri restore edilecek	AA, Türkiye’nin tüm dinlere saygı duyan yönünü dünyaya duyurmak için bu konuda yapılan tüm anlaşma ve faaliyetleri yayımlamaktadır.	Kırklareli Kültür ve Turizm Müdürlüğü’nce hazırlanan “İki Komşu Ülkenin Ortak Değerlerinin Korunması” projesi kapsamında Kırklareli’de bir kilise, Bulgaristan’da ise bir Osmanlı eseri restore edilerek, turizme kazandırılacak	20.01.2014
Türkiye acil insani yardımlarda dünya 4’üncüsü oldu	Anadolu Ajansı, Türkiye’nin uluslararası kamuoyunda sempatik yönünü ortaya koymaya çalışmakta, Ankara’nın yaptığı yardımların hiç bir beklenti olmaksızın gerçekleştirdiğine dikkat çekmektedir. AA, devlet altı yardım kuruluşlarının yanı sıra sivil toplum kuruluşlarının yaptığı yardımları dünya kamuoyuna duyurmaya azami özen göstermektedir.	Dünyada 100’den fazla ülkeye yardım elini uzatan Türkiye, son 10 yılda 30 kat artırdığı dış yardım miktarı ve yürüttüğü kalkınma faaliyetleriyle acil insani yardım konusunda dünya dördüncüsü oldu. Türkiye’nin 2012 yılı toplam dış yardımı 3,4 milyar doları aştı.	10.12.2013
“Recep Tayyip Erdoğan, yeni Türkiye’nin en büyük demok-ratıdır”	AA, Gezi Parkı eylemleri sırasında dönemin Başbakanı Erdoğan’a yönelik diktatörlük suçlamaların gerçeği yansıtmadığını savunan liderlerle yapılan röportajlar yapmıştır.	Karadağ İslam Birliği Başkanı Feyziç, " Tüm yaptıklarını göz önünde bulunduracak olursak, Recep Tayyip Erdoğan, yeni Türkiye’nin en büyük demok-ratıdır” dedi.	31.03.2014

4.7 Bilgilendirme ve Tanıtım Faaliyetleri

Kamu diplomasisinin unsurları arasında bir ülkenin kültürü, sanatı, tarihi, mimarisi, müziği, sineması, insan kalitesi, eğitimi ve sosyal durumu, bilim ve teknolojik alt yapısı bulunmaktadır. AA, Türkiye'nin bu alanlardaki zenginliklerini haberleştirmenin yanı sıra yabancı medya ile de ortaklaşa yayın yapmaktadır. Katar'da yayımlanan eş-Şark gazetesinde her ay yayımlanan Türkiye ekinin tüm yazılı (Arapça) ve görsel dökümanları AA tarafından temin etmektedir. Böylece Türkiye ekiyle ülkemizin kültürel, tarihi, turistik, sosyal ve insani değerleri okuyuculara aktarılmaktadır.

Öte yandan uluslararası arenada etkin olabilmek için akla ve kalplere hitap edebilmek gerekmektedir. Toplumların birbirini tanınması, aralarında psikolojik bağ kurulması çok önemlidir. Zira aralarında sosyo-psikolojik ve duygusal bağ bulunan halklar arasında diplomatik faaliyetler açısından uygun bir zemin oluşturma kolaylaşır. Tepki, anlaşmazlık ve çatışma riskleri düşer. Bu yaklaşım, iki halkın uluslararası meselelerde birbirlerini desteklemelerine yol açar.

AA bu kapsamda, devlete bağlı olan ve olmayan tüm kurum ve kuruluşların dünyanın neresinde olursa olsun yaptığı insani yardımların önemini daima öne çıkarmaktadır. Örneğin en son Bosna'da Mayıs 2014'te meydana gelen binlerce evin yıkıldığı, ekili alanların zarar gördüğü sel felaketi konusunda TİKA, Kızılay, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, AFAD ve TSK'nın insani yardım faaliyetlerini aktarmıştır. Kamu diplomasi alanında Türkiye'nin en etkin çalışmaları yürüten organizasyonlarından STK'larının tüm yardım faaliyetlerini duyurmuştur.

AA aynı zamanda Batı basınının söz konusu sel felaketinin sadece Sırbistan'da olduğu yönünde oluşturduğu algının gerçek dışılığını ortaya koyarak dünyanın dikkatini Bosna Hersek'e çekmiştir. Yapılan yardım faaliyetlerinin tümünü aktaran AA, 22 Mayıs 2014 tarihli haberinde "Türk ekipleri Bosna halkının gururu oldu" başlığını kullandığı haberiyle, hem iç hem de dış kamuoyuna olumlu mesajlar vermiştir.

Öte yandan, kamu diplomasisi uygulamalarından biri de geniş halk kitlelerini yazıları ve açıklamalarıyla harekete geçiren yabancı ülkelerdeki kanaat önderlerini etkilemektir. AA da Türkiye hakkında olumlu görüş oluşturmak, ön yargıları ortadan kal-

dırmak amacıyla Arap medyasının en önemli gazete, dergi ve televizyonlarının temsilcilerinden oluşan gazeteci grubunu misafir etmiştir.

Bu medya temsilcileri ülkelerine döndüklerinde Türkiye’de bulundukları zaman boyunca edindikleri olumlu intibaları yerel halk ile paylaşmıştır. Arap medyasının en önemli gazete, dergi ve televizyonlarının temsilcilerinden oluşan heyet üyeleri, Türkiye’de siyaset çevreleri, düşünce kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve Türk basınının önde gelen isimleriyle yaptıkları yoğun temasların ardından kaleme aldıkları köşe yazıları ve dizi yazılarıyla izlenimlerini okurlarıyla paylaşmıştır.

Yazılarında, "Yeni Türkiye", "Türkiye’de Sessiz Devrim" ve "Türkiye Notları" gibi başlıklar kullanan Arap gazeteciler, "Yeni Türkiye’nin Arap dünyası tarafından daha yakın takibe alınması gerektiğini" belirtti. Ankara ve İstanbul’a bir haftalık ziyarette bulunan Arap dünyasının en etkin gazetelerinden El Hayat, Şarku’l Evsat, Ahbar El-Yevm, El-İttihad, Eş-Şark, Eş-Şuruk ve El-Ahram’ın genel yayın yönetmenleri ve yazarları, Türkiye’nin yeni siyasetinin sadece Ortadoğu’da değil dünyada da büyük değişimlere zemin hazırlayacağını ifade ettiler.

Neticede bu kişilerin kendi kamuoyları üzerinde yaptığı bilgilendirme faaliyetleri toplumsal alanda dalga dalga büyüyerek orta ve uzun vadede Türkiye hakkında olumlu bir imaj ve hatta prestij kazanımına katkı sağladı.

Tablo-9: Kamu diplomasisi yöntemi olarak “Bilgilendirme ve tanıtım faaliyetleri”

Haberin başlığı	Haberin içeriği	Haberin özeti	Yayın tarihi
AA Ortadoğu gazetelerine Türkiye eki hazırlıyor.	Arap ülkeleri ile ülkemiz arasındaki tarihi ve kültür bağlarının güçlendirilmesi, halkların birbirlerine yakınlaşması ve Türkiye’nin tanıtılması amacıyla hazırlanan ekin tüm haber ve fotoğraf ve AA tarafından sağlanıyor. Söz konusu ek ilk olarak Katar merkezli Şark Gazetesi tarafından yayımlandı.	Ortadoğu ülkelerinde yayımlanan gazetelere Türkiye eki hazırlıyor. Türkiye eki ile ülkenin kültürü, sanatı, medeniyeti, turizm eserleri ve sosyal hayatıyla Arap ülkelerinde doğru tanınması hedefleniyor.	23.06.2012

TİKA'nın Kırım'daki faaliyetleri hız kesmiyor	AA, başta Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA) olmak üzere devlete ait ya da sivil toplum biçimindeki tüm kuruluşların yardım faaliyetlerini duyurmaya özen göstermektedir. AA'nın bu hassas yayınları kamuoyunda Türkiye'ye yönelik sempatinin artmasında etken olmuştur.	TİKA, dünyanın farklı coğrafyalarında olduğu gibi Kırım'da da eğitim, sağlık ve daha birçok alanda soydaşlara yaptığı yardımlarla mazlumların sesi oldu. Özverili çalışmalarıyla Kırım'ın 14 Köyüne su ulaştıran TİKA sayesinde 25 binden fazla insan, temiz içme ve sulama suyuna kavuştu.	27.03.2014
"Türkmenlerin yardımına sadece Türkiye koştu"	AA, gerek Türkiye'nin Türkmenlere sahip çıkılmadığına ilişkin iddiaların gerçek dışı olduğunu göstermek ve Irak'taki yardımlar konusunda Türk kamuoyunu bilgilendirmek amacıyla çok sayıda haber yapmaktadır.	Türkmeneli Dernekler Federasyonu Başkanı Kemal Beyatlı, IŞİD'in saldırısıyla karşı karşıya kaldıklarında kendilerinin yardımına sadece Türkiye'nin koştuğunu belirtti.	12.12.2014
Daha iyi yaşamak için Türkiye'yi tercih ediyorlar	Anadolu Ajansı, Türkiye'nin doğal güzelliklerini öne çıkararak, ülkenin tanıtımına katkı yapmakta, yabancılar için cazip yönlerini öne çıkarmaktadır.	Her yıl Rusya'dan, Bosna Hersek, Moldova'ya kadar birçok ülkeden yüzlerce insan, daha iyi yaşam koşulları için Türkiye'ye geliyor.	15.12.2014
Arap dünyasında "Yeni Türkiye" fırtınası	Anadolu Ajansı ve Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü'nün (BYEGM) organizasyonu ile Türkiye'de temaslarda bulunan Arap gazeteciler, Türkiye'deki izlenimlerini okurlarıyla paylaştı.	AA ve BYEGM'nin organizasyonu ile Türkiye'de temaslarda bulunan Arap gazeteciler heyeti, köklü bir değişim sürecinden geçen Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da "Yeni Türkiye"nin belirleyici bir güç olarak öne çıktığı görüşünde birleşti.	15.05.2013

4.8 Yabancı Gazetecilere Eğitim

Bir ülkenin halkını ve karar alıcılarını etkileyerek politikalarına yön verenler arasında aydınlar ve medya mensupları bulunmaktadır. Bu kapsamda, kamu diplomasisinin yöntemleri arasında öğrenci değişimi yer almaktadır. AA da kendi alanıyla ilgili girişimlerde bulunmakta, uluslararası siyasal sistemin parçalarından yabancı medya mensuplarına Ankara'daki genel müdürlük binası ile İstanbul Bölge Müdürlüğünde eğitim vermektedir. Örneğin 2013 yılında 12 Moritanyalı gazeteciye, 2014 yılında Azerbaycanlı bir grup gazeteciye bünyesindeki Haber Akademisi'nde eğitim verilmiştir. Yine aynı yıl Tunus'tan bir grup gazeteci "Uluslararası Arapça Habercilik Eğitimi", Öz-

bekistan, Moğolistan, Tacikistan ve Kırgızistan'dan gelen medya çalışanları ise "Ajans Haberciliği, Uygulamalı Fotoğraf Çekim Teknikleri, Uygulamalı Video Çekim Teknikleri, Multimedya Uygulamaları" konularında eğitim almıştır.

Tablo-10: Kamu diplomasisi yöntemi olarak "Yabancı gazetecilere eğitim"

Haberin başlığı	Haberin içeriği	Haberin özeti	Yayın tarihi
Azerbaycanlı gazetecilere eğitim programı	Arap ülkeleri ile ülkemiz arasındaki tarihi ve kültür bağlarının güçlendirilmesi, halkların birbirlerine yakınlaşması ve Türkiye'nin tanıtılması amacıyla hazırlanan ekin tüm haber ve fotoğraf ve AA tarafından sağlanıyor. Söz konusu ek ilk olarak Katar merkezli Şark Gazetesi tarafından yayımlandı.	TİKA-AA işbirliğiyle hazırlanan eğitim programı kapsamında Azerbaycanlı gazetecilere AA Haber Akademisinde eğitim verildi. Azerbaycanlı gazetecilere ilk dersi AA Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdürü Kemal Öztürk verdi.	23.06.2014
Uluslararası Arapça Habercilik Eğitimi" toplantısı	AA, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı'nın (TİKA) tüm faaliyetlerini duyurarak Gerek iç gerekse dış kamuoyunda Türkiye'ye yönelik sempatinin artmasına çaba göstermektedir.	AA ve TİKA iş birliğiyle "Uluslararası Arapça Habercilik Eğitimi", Tunuslu gazetecilere, haberciliğin yanı sıra fotoğraf ve görüntü dersleri verildi	20.10. 2014
AA'dan medya çalışanlarına eğitim	AA, Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü işbirliğiyle gerçekleştirilen "Türkiye Medya Eğitim Programı" kapsamında, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nden gelen gazetecilere AA Haber Akademisinde eğitim verildi.	Özbekistan, Moğolistan, Tacikistan ve Kırgızistan'dan gelen medya çalışanları, "Ajans Haberciliği, Uygulamalı Fotoğraf Çekim Teknikleri, Uygulamalı Video Çekim Teknikleri, Multimedya Uygulamaları" konularında eğitim aldı.	01.07. 2014
AA'dan Moritanya'lı gazetecilere eğitim	Türkiye'nin Afrika açılımı paralelinde AA da Moritanya'dan bir grup gazeteciye ülkemize getirerek kamu diplomasisi faaliyetlerine katkıda bulunmuştur.	AA Haber Akademisi koordinatörlüğünde 12 Moritanya'lı gazeteciye, habercilik konusunda 5 günlük seminer verildi	10.10.2013

4.9 Sempozyum ve Toplantılar Düzenlemek

Bilgi, kültür ve iletişimin dış siyasette etkin unsur haline dönüştüğü günümüzde kamu diplomasisinin bir diğer önemli ayaklarından biri de sempozyum ve toplantılar düzenlemektir. AA bu çerçevede, çeşitli ülkelerde düzenlenen uluslararası sempozyumların iletişim sponsorluğunu üstlenmiştir.

Örneğin AA, 3. Saraybosna İş Forumu (2012), Rusya'nın St. Petersburg kentinde düzenlenen G-20 liderler zirvesinin resmi alt sosyal programlarından biri olan 4. G-20 Gençler (G-20Y) Zirvesi (2013), Uluslararası Finansal Sistemler Forumu (2013), 4. Ve 5. İstanbul Finans Zirvesi (2014) gibi etkinliklerin medya sponsoru oldu.

Ayrıca Anadolu Ajansı, medya sponsorluğunun yanı sıra bir ilki gerçekleştirerek 15-17 Nisan 2013'te İstanbul'da 58 haber ajansından 113 delegenin katıldığı "Dünya Haber Ajansları Zirvesi"ne ev sahipliği yapmıştır. Yine AA, İstanbul 2010 Avrupa Kültür Başkenti Ajansı'nın ortak organizasyonu ile "2010 Avrupa Kültür Başkenti İstanbul'da Ajanslar Buluşması" kapsamında 14. Asya Pasifik Ajanslar Birliği (OANA) Genel Kurulu'nu düzenlemiştir.

Tablo-11: Kamu diplomasisi yöntemi olarak, "Sempozyum ve toplantı düzenleme"

Haberin başlığı	Haberin içeriği	Haberin özeti	Yayın tarihi
3. Saraybosna İş Forumu başladı	Anadolu Ajansı, Bosna Hersek Üçlü Devlet Başkanlığı Konseyi Başkanı Bakir İzzetbegović'in çağrısı üzerinde bölgenin en büyük yatırım konferansı Saraybosna İş Forumunun medya sponsoru olması Ajansın bölgedeki ağırlığının çarpıcı örneğidir.	Foruma katılan Başbakan Yardımcısı Ali Babacan tarım ve kırsal kalkınma projelerin finansmanı çerçevesinde uygun şartlarda Ziraat Bankası aracılığı ile Türkiye'nin Bosna Hersek'e 100 milyon avro finans sağlamaya karar verdiğini açıkladı.	16.5. 2012
"4. İstanbul Finans Zirvesi"	Uluslararası etkinliklerin kamu diplomasisine katkısının bilincinde olan AA, dünya ekonomisinin etkin isimleriyle söyleşiler yaparak, ülke ekonomisine müspet etki edecek açıklamaları öne çıkarmıştır	AA'nın resmi iletişim sponsoru olduğu İstanbul Finans Zirvesi'nin (IFS) konuşmacıları arasında; dünya ekonomisine yön veren finans kurumlarında görev alan Leonid S. Vindman, İngiliz MRL Corporation Yönetim Kurulu Başkanı Cornelia Meyer ve Çek Cumhuriyeti Merkez Bankası Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Kamil Janacek gibi küresel liderler yer aldı	15.09.2014

Uluslararası Finansal Sistemler Forumu	Anadolu Ajansı, devlet adamları ve diğer politika yapıcılar, uluslararası kuruluş üst düzey temsilcileri, akademi dünyasından ünlü iktisatçıların katıldığı etkinliğin basın sponsoru olarak açıklamaları dünya kamuoyuna aktarmıştır.	Anadolu Ajansı'nın basın sponsoru olduğu Uluslararası Finansal Sistemler Forumu, devlet adamları ve diğer politika yapıcılar, uluslararası kuruluş üst düzey temsilcileri, akademi dünyasından ünlü iktisatçılar ve finans dünyasının önde gelen temsilcilerini, gelecek nesiller için daha adil, kapsayıcı ve istikrarlı bir finansal sistemin inşası yolunda potansiyel çözüm yollarını tartışmak üzere İstanbul'da bir araya getirdi.	11.09.2013
Rusya'da G-20Y 2013 Zirvesi	AA, Rusya'da düzenlenen G-20 liderler zirvesinin resmi alt sosyal programlarından biri olan 4. G-20 Gençler (G-20Y) Zirvesinin sponsoru oldu.	Anadolu Ajansı'nın (AA) sponsor olduğu Rusya'nın St. Petersburg kentinde düzenlenen G-20 liderler zirvesinin resmi alt sosyal programlarından biri olan 4. G-20 Gençler (G-20Y) Zirvesi'nin girişimleri, genel merkezi İsviçre'nin Cenevre kentinde bulunan G-20Y Zirvesi Uluslararası Organizasyon Komitesi tarafından yürütülüyor.	24.08. 2013
5. İstanbul Finans Zirvesi	AA, İstanbul Finans Zirvesi'nin üst üste iki kez basın sponsorluğunu üstlenerek, Türk ekonomisine katkı yapmaya çalışmıştır	Anadolu Ajansı'nın üst üste ikinci defa global iletişim ortağı olduğu, 5. İstanbul Finans Zirvesi'ne, 15 ülkeden toplam 64 konuşmacı ve 50'den fazla ülkeden binin üzerinde davetli katıldı.	18.09. 2013

SONUÇ

Soğuk Savaş döneminde dış politika, daha çok ulusal güvenlik, askeri önlemler, enerji kaynaklarına ulaşmak, çatışma ve gerginlikler, ideolojik rekabet ve ekonomik kalkınma projelerinden oluşuyor, devletler, diplomatik yöntemleri ortaya çıkan sorunların sonuç aşamalarında daha çok devreye sokuyordu. Devlet dışı aktörler olan sivil toplum kuruluşlarının etkisini artırdığı, uluslararası örgütlerinin yaygınlaştığı günümüzde ise “yumuşak güç” kavramı sert gücün ötesinde oldukça önemsenir hale geldi. “Askeri ve ekonomik gücün yetersiz olduğunu, yumuşak gücün de kullanılması gerektiğini” savunanlar tarafından ortaya atılan yumuşak gücün aracı kamu diplomasisi kavramı, ilk defa Amerika Birleşik Devletleri’nde (ABD) kullanıldı. Daha sonra kamu diplomasisi, bir yönüyle kendi politikalarına destek arayışı olurken, diğer yönüyle de ülke halkları nezdinde sempati ve meşruiyet kazanma şeklinde algılandı.

Ülkelerinin politikalarına sürekli destek sağlayarak, kendilerine olası muhalif durumların önüne geçerek avantajlı durumlarını sürdürme niyetindeki Batılılar, demokrasi, insan hakları ve ekonomi-refah kavramlarına vurgu yaparak yabancı kamuoyunu etkilemeye çalıştılar. Kendi politikalarını, kültür, bilim, sanat, spor, eğitim gibi yumuşak güç araçlarını başka ülkelerin halklarına pazarlamaya gayret ettiler. Elleriinde bulundurdıkları kaliteli malları da medya gücünü kullanarak pazarladılar. Örneğin, Londra Olimpiyatlarına ayrılan bütçe ve uluslararası basında tanıtım çabaları dikkati çekiciydi.

Türkiye de son yıllarda dış politika kapsamında yaptığı yeni açılımlar ve küresel siyasette ortaya koyduğu yeni iddialar perspektifinde kamu diplomasisi çalışmalarına büyük önem vermeye başlamıştır. Özellikle 1990’lı yılların koalisyon hükümetlerinden kaynaklanan sıkıntılardan sonra 2002 yılında tek başına iktidara gelip yeni bir siyasal konjonktür sağlama çabasında olan AK Parti yumuşak güç ve kamu diplomasisi unsurlarına yönelik önemli çalışmalar yapmaya başlamıştır. Bu noktada geleneksel çizgilerinden kopmayan ancak buna rağmen moderniteden ve gelişimden de geri kalmayan, yenilikçi, küresel rekabette ilerleme hedefleri olan bir Türkiye imajı için iletişim ve medya unsurları Türk siyasal yaşamı için öne çıkmaktadır. 2020’de 100. Yıldönümünü

kutlayacak olan Anadolu Ajansı hem bu imajın oluşması hem de bireylerin gerçekçi haberlere ulaşımında başat bir rol oynamaktadır.

Türkiye’de ekonomiden dış politikaya, bilim ve teknolojiden kültür ve sanata hatta sportif alanlara kadar iç ve dış değişim dinamiklerinin son yıllarda sergilediği ivmenin paralelinde AA, ülkenin kamu diplomasisinin medya ayağındaki etkin aracı biçimine dönüşmüştür. Kurtuluş mücadelesinin verildiği dönemde üstlendiği kritik görevle Cumhuriyet tarihi içinde özel yere sahip Anadolu Ajansı, milli mücadelenin başladığı süreçte, bağımsızlık mücadelesini tek ve güçlü bir kanaldan hem yurda hem de dünyaya duyurmayı başardı.

2012 yılından itibaren vizyonunu yenileyen AA, haberin ve bilginin hızlı ve çok yönlü yayıldığı günümüzde var olan düzeni değiştiren adımlar atarak, 3 yıl gibi kısa sürede 8 dilde yayın yapmaya başladı. Ayrıca, Haber Akademisi sertifika programlarıyla yeni nesil gazeteci yetiştiren AA, kameramanlık, enerji muhabirliği ve savaş muhabirliği eğitimi ile multimedya muhabirliği programları da düzenlemektedir.

AA ulusal ve uluslararası ölçekte abonelerine sunduğu haber, görüntü ve fotoğraf akışıyla kamu diplomasisi amaçlarına uygun sonuçlar oluşturacağına inandığı haberlerin etkisinin daha da artmasını sağlamaktadır.

Medyanın kamu diplomasisi oluşturmasının son dönemde Türkiye’deki en güzel örneklerinden biri Gezi Parkı olaylarıdır. Bu olayların medyada yansıtılma şeklindeki amaçlardan biri ulusal ve uluslararası kamuoyunda olumsuz kanaat oluşturarak Türkiye’nin itibar kaybetmesini sağlamaktır. Ancak AA, Gezi olayları sırasındaki haber, görüntü ve fotoğraflarıyla, gerek Hamburg gerekse Ferguson olayları sırasında Türkiye’ye yönelik kara propaganda çabalarını ters yüz edecek yayın yapmıştır. AA muhabirlerinin habercilik girişimleri her iki ülke güvenlik güçleri tarafından engellenmeye çalışılmış, bu durum İngiliz, Alman ve ABD medya organlarının Türkiye’ye yönelik karalama kampanyasının ters tepmesine ve söz konusu medya organlarının imajının zedelenmesine neden olmuştur.

AA eski Genel Müdürü Kemal Öztürk, Türkiye’nin kamu diplomasisinde Ajansın oynadığı rolü şu ifadelerle özetliyor: “Türkiye’de AA’nın dışında 8 dilde yayın

yapan hiçbir kurum yok. Hükümet kendi icraatlarını ve Türkiye'nin tanıtımını yapmak istediğinde Anadolu Ajansı'nı ve yabancı dillerdeki yayınlarını kullanıyor. Bu da onlara çok büyük bir avantaj sağlıyor. Kamu diplomasisi ile çok yakın diyalogumuz var. Özellikle Türkiye'nin yurtdışındaki tanıtımı, duyurusu, tezlerinin savunulması, tezlerle ilgili analizlerin ve haberlerin yapılması şeklinde bütün bunlarda AA çok aktif rol oynuyor. Habercilik yaptığımız için bunlar Türkiye'nin tezlerine katkı sağlıyor Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmaları da yeni, dolayısıyla bu tezleri oluştururken AA'nın tecrübesinden de faydalıyorlar. Yurtdışından getirilen gazeteciler en çok AA'yı ziyaret ediyor, onlara en çok desteği AA veriyor. Yurtdışında AA'nın ofisleri, idari birimleri kamu diplomasisi çalışmalarına katkı sağlıyor.”

100. yıldönümü olan 2020 yılında dünyanın ilk beş haber ajansı arasına girmeyi hedefleyen AA, son yıllarda yapısında ve çalışmalarında yaptığı yeniliklerde uluslararası camiadan büyük takdir toplamaktadır. Örneğin AP yöneticisi Garry Pruitt “AA'nın büyüme stratejisindeki dinamizmi çok etkileyici buluyorum” demiştir. Bunun dışında kamu diplomasisi çalışmalarına yaptığı katkılar, uluslararası toplumda birçok konu hakkında fark yaratarak gündem oluşturma yetisinden dolayı da AA birçok yabancı siyasi lider ve siyaset bilimci tarafından övgüyle anılmaktadır. Örneğin Tunus Ulusal Kurucu Meclisi Başkan Yardımcısı Mahreziye el-Ubeydi, AA Fransızca yayının resmi açılış töreninde şu sözleri sarf etmiştir: “İki ülke arasındaki ilişkilerin güçlenmesine katkı sağlayan, ayrıca ülkedeki anayasa çalışmalarını dünya kamuoyuna duyuran AA'nın misyonunu takdir ediyorum.”

Aynı şekilde Türk kamu diplomasisi kurumunun en yetkin ismi olan Cemalettin Haşimi de AA'nın son dönemdeki atılımlarından sitayişle söz etmektedir. Haşimi, “Türkiye'nin şu anda dışarıda fark yaratan beş kurumunu sayın dersiniz muhtemelen ajans 1'inci sırada gelecektir. Diğerleri icracı olmasına rağmen bu böyledir” demiştir.

Sonuç olarak değişen uluslararası sistemde askeri yöntemlerden yumuşak güç ve diplomasi kavramlarına doğru evrilen dış politika süreçlerinde kamu diplomasisi öne çıkan bir konu olmuştur. Realizm uluslararası sistemin temel aktörü olarak devletleri görmesine rağmen, yeni düzende sivil toplum kuruluşları ve bireyler de ön plana çıkmıştır. Bu kapsamda politikalarına meşruluk kazandırmayı amaçlayan devletler toplum-

ları ve bireylerin desteğini almada medya unsuruna büyük önem vermiştir. Türkiye de bu minvalde etkin bir kamu diplomasisi oluşturmak, uluslararası camiada olumlu bir imaj yaratmak ve prestij kazanmak adına çok ciddi bir medya yapılanmasına ihtiyaç duymaktadır. Bu noktada AA, kamu diplomasisinin kurumsallaşması ve bireylerin doğru, tarafsız haberlere ulaşımında önemli bir konuma sahiptir.

EKLER

EK-1

Atatürk'ün AA İle İlgili Genelgesi

Mustafa Kemal'in, Heyet-i Temsiliye adına, 6 Nisan 1920'de yazdığı ve 8 Nisan 1920 Tarihinde, Heyet-i Merkeziye'ye, Mebusan Heyeti'ne, Vilayetler'e, Müstakil Livalar'a, Müdafa-i Hukuk Heyet-i Merkeziyeleri'ne, Müdafa-i Milliye Heyet-i İdareleri'ne, Kolordu Komutanlıkları'na ve ulaşılabilen her yere gönderilen, Anadolu Ajansı'nın kuruluşuyla ilgili genelgesi şöyledir:

“Kalb-i İslam olan Osmanlı Saltanat Merkezi'nin, düşman eline geçmesi ve bütün ulus ve vatanımızın en büyük tehlikeye uğramasının sonucu olarak, bütün Rumeli ve Anadolu'nun girdiği ulusal ve kutsal savaş sırasında, halkın en doğru iç ve dış haberlerle aydınlatılması önemle göz önünde tutulmuş ve burada en yetkili kişilerden oluşan bir özel kurulun önetiminde ve Anadolu Ajansı adı altında bir kurum kurulmuştur. Anadolu Ajansı'nın en hızlı araçlarla vereceği havadis ve bilgi, Temsil Heyetimiz'den de geçeceği için, ajans tebliğleri, Müdafaa-i Hukuk Teşkilatımızca da bucak ve köylere kadar dağıtılacak ve duyurulacaktır. Bu bakımdan acele tertibat alınması ve sonucun bildirilmesi önemle rica olunur.”¹¹⁸

Tarihi genelge günümüz Türkçesiyle ise şöyledir

”İslam'ın canevi olan Osmanlı Saltanatı merkezinin düşman işgaline geçmesi, bütün ülke ve ulusumuzun en büyük tehlikeyle karşılaşması sonucu olarak bütün Rume- li ve Anadolu'nun girdiği ulusal ve kutsal savaşım sırasında, Müslüman kişilerin iç ve dış en doğru havadisle aydınlanmalarının zorunlu bir gereksinme olduğu önemle göz önüne alınmış, bunun sonucu, burada en yetkili kişilerden oluşan bir özel kurul yöneti- minde, (Anadolu Ajansı) adı altında bir kurum kurulmuştur”

Anadolu Ajansının en hızlı araçlarla vereceği havadis ve bilgi aslında Temsilci- ler Kurulumuzun belgeli ve asıl kaynaklarının sonucu olacağı için bu ajans bildirimleri- nin oraca ve özellikle Müdafaa-i Hukuk örgütümüzce dahi seçilecek caddelere ve topla- nılacak yerlere asılması, dağıtımı, dahası bucak ve köylere dek ulaştırılması yolunda, olabildiğince çok yayınlanabilmesi için ivedili düzenlemeler yapılması, sonucundan da bilgi verilmesi önemle rica olunur.”

¹¹⁸ Topuz Hıfzı; **II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi**, İstanbul: Remzi Kitabevi, 1995, s. 138-139.

EK-2

Anadolu Ajansı'nın İlk Çalışmaları

Osmanlı Bankası'ndan alınan bir daktilo ve "şapigrof" denilen ilkel bir teksir makinesiyle çalışmalarına başlayan Anadolu Ajansı'nın ilk bülteni 12 Nisan 1920'de yayımlanmıştır. Kurtuluş Savaşı sırasında Anadolu Ajansı bültenleri, İstanbul ve Anadolu Basını'nın başlıca haber kaynağını oluşturmuştur. Anadolu Ajansı'nın Ankara'da "resmi tebliğ" olarak yayımladığı bültenlerde, meclis toplantılarının özetleri ve cephe haberleri yer almaktadır.¹¹⁹

Halide Edip, Anadolu Ajansının ilk bürosu olarak da kullanılan, milli mücadelelenin ilk karargahı, Ziraat Mektebinin, Ajans için ayrılan bölümünü şöyle tasvir etmiştir:

"Ankara'ya geldiğim beşinci günü, büyük sofaya açılan dar ve uzun odalardan biri bana ayrıldı. Burası bir nevi büro haline sokulmuştu. Buranın eşyası, büyük bir yazıhane, dosya raflar, sandalye ile beraber iki masa, bir de eski yazı makinesinden ibaretti. Ben İngilizce gazetelerin siyasete kaçan kısımlarını tercüme eder, Mustafa Kemal Paşa'nın katibi Hayati Bey'in getirdiği telgraflar arasında, Anadolu Ajansı veya Hakimiyeti Milliye gazetesi için lazım olan parçaları keser, bundan başkada Mustafa Kemal Paşa'nın diğer muhaberatına ait yazıları hazırlardım."

Günün zor şartları altında kurulan Anadolu Ajansı, ilk haberlerini servis etmeye 12 Nisan 1920 tarihinde başlar. İlk bülten şu şekildedir:

"Devlet Merkezimizin düşman işgali altına geçmesi üzerine Anadolu ve Rumeli'nin Müdafaa-i Hukuk azim ve kararlılığı içinde yiğitçe harekete geçtiği şu sıralarda din ve vatan kardeşlerimizin en doğru haber ve bilgiler alabilmelerini sağlamak için kurulan Anadolu Ajansı bugünden itibaren göreve başlıyor. Bugün alınan haber ve bilgilerin oralarda da mümkün olduğu kadar fazla kimse tarafından okunup bilinmesi gereğini arz ve açıklamaya yer yoktur. Bu amaçla oralarda dahi özel örgütler meydana getirerek her gün vereceğimiz bilgilerin telgrafhane kapılarında siyah levhalar üzerine yazılması ve yeterli araç olan yerlerde basılması, yayınlanması ve dağıtılması, nahiye-lere ve hatta köylere kadar gönderilmesi hususlarının yerine getirilmesini hepinizin vatan ve millet sevgisinden ve yardımlarından rica ederiz. Bu başlangıçtan sonra, bugünkü son bilgiler aşağıdadır..."

İlk bültende memleketin içinde bulunduğu durum ortaya konmuş, bu çerçevede Anadolu Ajansının kuruluş amacına yer verilmiştir. Bültende, Anadolu Ajansı bültenlerinin dağıtımının taşıdığı önemden bahsedilmiş, yine Ajans bültenlerinin dağıtımı için bir dağıtım ağı kurulması ve bunun düzenli şekilde işletilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

İlk bülteninde hem yurt içinden hem yurt dışından haberlerin yer alması da dikkati çekmektedir.

¹¹⁹ Atatürk ve Anadolu Ajansı, Ankara: Anadolu Ajansı Yayınları No: 1, 2005, s. 93

Kuruluşu resmi bildirgelerle tüm yurda duyurulmaya çalışılan Anadolu Ajansı'nın bu tarihten sonra Anadolu'daki ulusal bağımsızlık mücadelesinin gerekçeleri, gelişme yönü ve diğer unsurları hakkında halkın en doğru iç ve dış haberlerle aydınlatılması yönünde haber vermesi amaçlanmış, bunda da başarılı olunmuştur.

“Güvenilir, tarafsız, etik ve hızlı haberciliği” ilkesiyle yola çıkan AA, dünya-daki teknolojik gelişmeleri de yakından takip etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti'nin “ilk ulusal kurumu” olan Anadolu Ajansı, 1940'lı yıllarda “şapirograf” makinesiyle başlattığı yayınını, şimdi en ileri bilgisayar teknolojisiyle sürdürmektedir.

AA'nın kurulduğu yıldan günümüze kadarki değişim grafiğine bakıldığı zaman dünyadaki teknolojik gelişmelerle bir paralellik söz konusu olduğu görülebilmektedir. 1997 yılında “veri yayıncılığı” adı verilen VBI sistemini 1997 yılında devreye sokan Ajans, bugün tamamen yerli yeni yazılımı ve uydu teknolojisi kullanmaktadır. Yazılı ve görsel basının yanı sıra gelişen iletişim teknolojisini dikkate alan AA, GSM şirketleri, internet kuruluşları, reklam ajansları ve borsa şirketlerine de hizmet vermektedir.

Fotoğraf hizmetinde dünya çapında en ileri teknolojiyi kullanan AA, bilgisayar sistemi ve uydu hattıyla her gün yüzlerce fotoğrafı abonelerine ulaştırmaktadır. AA'nın zengin fotoğraf arşivi de abonelerinin kullanımına açıktır.

Televizyonlar için hizmet veren görüntülü haberler, AA logosunun güvenilirliği ile yurttan ve dünyadan günde 200'e yakın gelişmenin görüntülerini aboneleriyle paylaşmaktadır. İnternet üzerinden, uydu teknolojisi ve üç canlı yayın aracı ile abonele-re sunulan görüntülü haberlerin yanı sıra canlı yayın araçları kiralanmaktadır.

EK-3

Atatürk'ün AA'ya gösterdiği ilgi

Mustafa Kemal, AA'nın yurt çapında etkinlik kazanması ve işleyişiyle de yakından ilgilenmiştir. Çünkü milli mücadelenin propagandasının büyük önem taşıdığına inanmıştır. Mustafa Kemal, bu amaçla AA'nın kuruluşunu duyurmakla yetinmemiş, Ajans bültenlerinin ulaştırılması konusu başta olmak üzere çeşitli yazışmalar yapmış, uyarılarda bulunmuştur. Bekir Sami Bey'in komutanı olduğu 56. Tümen Komutanlığına 12 Nisan 1920'de çektiği telgrafta, İstanbul'daki durum hakkında alınacak güvenilir bilgilerin Anadolu Ajansına esas olmak üzere sürekli olarak bildirilmesini istemiştir.

Mustafa Kemal, 18 Nisan 1920'de Anadolu Telgraf Merkezine gönderdiği genelgede ise Anadolu Ajansı bültenlerinin bazı yerlere gönderilmediği yolunda şikayetler aldığını belirtmiş, bu hizmetin telgrafçılarca destekleneceği ve çabuklaştırılacağına şüphe duymadığını kaydetmiştir. Mustafa Kemal, genelgesinde, Anadolu Ajansı haberlerinin iletilmesinde doğabilecek kusurların "vatan suçu" oluşturabileceğine de dikkati çekmiştir.

Ek-4

AA'nın Mevzuat Yapısı

Şirketleşme:

Anadolu Ajansı'nın kurulmasından iki ay sonra, 7 Haziran 1920'de "Matbuat ve İstihbarat Müdüriyeti Umumiyesi Yasası" çıkarıldı. 4 maddelik bu yasanın son maddesinde; "Ajans Müdürü", bu genel müdürlük için öngörülen kadro cetvelinde gösterildi. 25 Aralık 1920 tarihli yasada ise Matbuat Müdüriyeti Umumiyesi, Dışişleri Bakanlığı'na bağlandı.

Anadolu Ajansı'nın "hükümetin elinden çıkarak yavaş yavaş bir şirkete intikali" 1924 yılı bütçe yasası görüşmelerinde gündeme geldi. 1 Mart 1925'te "Anadolu Ajansı Türk Anonim Şirketi" kuruldu. Anadolu Ajansı, böylece genç Cumhuriyet'in ilk özerk kuruluşu olma özelliğini de kazandı.

Türkiye Cumhuriyeti'nin "ilk ulusal kurumu" özelliğini taşıyan Anadolu Ajansı, işgal altındaki bir ülkede, ulusal kurtuluş mücadelesine omuz vererek, basit bir "şapirograf" makinesiyle başlattığı yayınını, bugün aynı heyecanla en ileri bilgisayar teknolojisiyle günün teknolojik alt yapısının gerektirdiği şartlarda sürdürmektedir.

AA Hakkındaki Kanuni Düzenleme

1) Anadolu Ajansı Malları ve Personeli Hakkında Kanun (Yürürlüktedir) (19 Ağustos 1960) Kanun No: 57

- Anadolu Ajansı malları devlet malı sayılır. Bu mallar aleyhine cürüm işleyenler hakkında umumi hükümler dairesinde kovuşturma yapılır.
- Anadolu Ajansı personeli Türk Ceza Kanunu'nun tatbikatında memur sayılır.

2) Anadolu Ajansı Türk Anonim Şirketi Ana Sözleşmesi (11 Eylül 1986)

Şirketin Amacı ve Konusu: (Madde 4)

Yurt içinde ya da dışındaki olaylarla ilgili olarak, doğru, çabuk, tarafsız ve çağdaş haber ve fotoğraf istihbaratı yapmak, topladığı istihbaratı gazete, dergi, radyo, televizyon gibi basın ve yayın organları ile öteki abonelerine ulaştırmak.

Derlediği haberleri gerekli gördüğünde, kamuoyuna doğrudan iletmek için girişimlerde bulunmak.

EK-5

AA'nın Yayın İlkeleri ve Yapısı

Anadolu Ajansı, bültenleri hazırlanırken bugün olduğu gibi geçmişte de yayın ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalınmıştır. Kurtuluş Savaşı süresince, milli birliği tehlikeye düşürecek kışkırtmalar ve yalanlara karşı milleti uyanık tutmak, ulusal mücadeleyi bağımsızlığa ulaştıracak karar ve hareketleri zamanında halka bildirmekle işe başlayan Anadolu Ajansı, halka doğru haber vermek yolunda çalışmalar yapmış, Büyük Millet Meclisinin aldığı kararları halka ileterek halk-hükümet bütünleşmesinin sağlanmasına önemli katkı vermiştir.

Haber maratonunu 94 yıldır aksatmadan sürdüren Anadolu Ajansı, "güvenilir, tarafsız, etik, hızlı" habercilik anlayışıyla 100'üncü yılına ilerlemektedir. AA, 100. Yıl Vizyonu'nda ana hedefini ise 2020'ye kadar "dünyanın en etkili ilk 5 ajansı" arasına girmek olarak belirlemiştir.

4.3.1. Yayın ve Etik İlkeleri

AA ulusal ve uluslararası gündem üzerinde doğrudan etkisi olabilecek doğal afet, çatışma, terör ve savaş hallerinde yayınlanacak haberler hakkında ilkeleri şu şekilde açıklamıştır.

"Anadolu Ajansı;

Savaş, çatışma, terör, şiddet ve afet durumlarında kamuoyunun bilgi edinme hakkının gerektirdiği haberciliği yaparken, evrensel insan haklarını, ulusal güvenlik ve kamu düzenini dikkate alır, bu konuda sorumlu yayıncılık örneği gösterir.

Toplumu şiddete, teröre, etnik ayrımcılığa sevk edecek veya halkı sınıf, ırk, dil, inanç, cinsiyet ve bölge farkı gözeterek kin ve düşmanlığa yöneltecek yayın yapmayı reddeder.

İnsanlar arasında nefret duyguları oluşturacak; korkuya, kaosa, düşmanlığa, paniğe ve yılgınlığa neden olacak her türlü yayın ve yaklaşımlardan uzak durur.

Yayınlarının şiddeti özendirici, korkuyu yaygınlaştırıcı, travmalara yol açıcı, eşitlik ve adalet ilkelerini zedeleyici, insan onurunu küçültücü, ayrımcılığı teşvik edici bir nitelik ve üslupta olmamasına dikkat eder.

Savaş, çatışma, terör ve şiddet olaylarında haberlerini abartısız, objektif verilere dayanarak ve mümkün olduğunca yetkili bir kaynağa dayandırarak yayınlar. Yetkili mercilerin yayın yasağına uyar.

Terör saldırısı, kaza veya doğal afetler sonrasında hayatını kaybedenlerin isimlerini aileleri öğrenmeden yayınlamaz.

İnsan hayatının kutsiyetini vazgeçilmez kabul ettiğinden, terör, şiddet ve afet olaylarında mağdurları ve yakınlarını rencide edecek yayın yapmaz.

Savaş, çatışma, terör ve afetlerde, kim olursa olsun, kişinin mahremiyetinin korunması ve ölümlerin onuruna saygı gösterilmesini esas alır.

İdam cezalarının infazını, insanların acı çekerek öldürülüşünü gösteren görüntü ve fotoğrafların yayınlanmasından kaçınır.

Kamuoyunda psikolojik sarsıntıya yol açacak türden, insanlık onurunu ayaklar altına alan görselleri, ölü ve yaralıların yüzlerinin, parçalanmış beden veya uzuvlarının yakın plan çekimlerini yayınlamaz.

Suç ve terör örgütlerinin doğrudan veya dolaylı propagandası niteliği taşıyan yayın yapmaz.

Terör örgütlerinin dilini, jargonunu, tanımlarını, imajlarını ve imalarını terörün propagandasına yardımcı olacak şekilde kullanmaz.

Herhangi bir doğal afet, şiddet veya terör olayı yaşanması halinde, elde ettiği haber ve görüntüleri toplumsal fayda ve dayanışmayı dikkate alarak abonelerine ulaştırır, sansasyonel içerik ve görüntülere yer vermez. “

Etik İlkeleri

a) Dürüstlük: Anadolu Ajansı ilişki içinde bulunduğu kişi, kurum ve kuruluşlara karşı tüm ilişkilerinde ve faaliyetlerinde dürüstlük ilkesine bağlı kalacaktır.

b) Tarafsızlık: Anadolu Ajansı hiçbir çalışanı arasında ayrım gözetmez önyargı ile hareket etmez. Aynı şekilde müşterileri arasında ayrım gözetmeden eşit hizmet verir.

c) Güvenilirlik: Anadolu Ajansı tüm hizmet ve faaliyetlerinde, müşterileri ile karşılıklı güven anlayışı içerisinde hareket ederek açık, anlaşılır ve doğru bilgi sağlar. Çalışanlarına ve müşterilerine karşı yükümlülüklerini zamanında ve eksiksiz yerine getirir.

d) Saydamlık: Anadolu Ajansı Müşterilerine verdiği her türlü ürün ve hizmetle ilgili olarak hak ve yükümlülükler, yararlar ve riskler hakkında müşterilerine açık, anlaşılır ve net biçimde bilgi verir.

e) Toplumsal Yararın Gözetilmesi: Anadolu Ajansı, tüm faaliyetlerinde karlılıktan önce, toplumsal yararın gözetilmesi ile ilgili her türlü sorumluluğu yerine getirmeye özen gösterir.

EK-6

Başlıca Çalışma Birimleri ve AA'nın Temel Nitelikleri

Haber Akademisi

2002 yılında Türk Standartları Enstitüsü'nden ISO 9001 2000 "Kalite Belgesi" alan ilk iletişim kuruluşu olan AA, ihtiyaç duyduğu nitelikli personeli yetiştirmek amacıyla 2012 kendi bünyesinde Haber Akademisini kurdu. Akademide, yardımcı muhabir, muhabir, başmuhabir, foto muhabiri, kameraman başta olmak üzere söz konusu personele haber ve özel haber yazımıyla röportaj yazımı ve fotoğraf çekme, işleme, iletme, görüntü çekme, işleme ve iletme gibi temel gazetecilik konularında eğitim verilmektedir.

Haber Akademisinde savaş bölgeleri ya da buna benzer şartlarda görev yapacak gazetecilere "Savaş Muhabirliği" eğitimi de verilmektedir. Ayrıca Diploması, Finans Muhabirliği ile İngilizce Ajans Muhabirliği gibi sertifika programları da gerçekleştirilmektedir.

Anadolu Ajansı, ihtiyacı olan nitelikli yardımcı muhabir, muhabir, başmuhabir, foto muhabiri, kameraman başta olmak üzere haber hizmeti üretimi kademelerinde gerekli kalifiye elemanları, teknolojik gelişmeleri dikkate alarak, profesyonelce yetiştirmeyi hedeflemektedir.

Mülakatla seçilen öğrenciler, teorik derslerin yanında uygulama eğitimi de almaktadır. Burada verilen haber yazımı, özel haber yazımı, röportaj yazımı, fotoğraflı yazımı, fotoğraf çekme, işleme ve iletme, görüntü çekme, işleme ve iletimi gibi temel gazetecilik konuları ile öğrenciler mesleğe hazırlanmaktadır.

Akademi, bunun yanı sıra gazete ve televizyonlar başta olmak üzere basın kuruluşlarının çalışanlarına da Genel Medya Programı ile eğitim vermeyi amaçlamaktadır.

Savaş Muhabirliği

AA'nın "100. Yıl Vizyonu" çerçevesinde kurduğu Haber Akademisi, Polis Akademisi işbirliğiyle uluslararası düzeyde savaş muhabirliği eğitimi vermektedir. Eğitim, ulusal ve uluslararası medya kuruluşlarında çalışan muhabir, foto muhabiri ve kameramanlara yönelik olmaktadır.

İlke olarak eğitim almamış kişileri savaşa göndermeyen AA, savaş muhabirliği eğitiminde habercilerin öncelikle hayatta kalmasını sonrasında ise haber yazımı, fotoğraf ve video çekimlerinin merkeze iletimi konusunda bilgilendirmektedir.

İlk yardım, terör ve terörizm, toplumsal olaylar, sığınmacılar mülteci kampları, olağanüstü durumlarda medya yönetimi, terör ve şiddet olaylarında yayın ilkeleri, savaş foto muhabirliği, savaş kameramanlığı, savaş muhabirliği, beden dili, suda hayatta kalma, savaş, haber, fotoğraf ve görsel haber örnekleri, risk analizi, yakın savunma, silah balistik, kişisel güvenlik, adam kaçırma rehin alma, patlayıcı maddeler ve bubi tuzakları derslerini Polis Akademisi'nin, savaş teorisi ve terminolojisi, savaş hukuku, hava ve

deniz operasyonları, NBC saldırıları, rota belirleme ve harita okuma derslerini TSK'nın doğal afetler dersini ise AFAD'ın uzman kadrosu vermektedir.

Savaş muhabirliği, kameramanlığı, fotomuhabirliği ve olağanüstü durumlarda medya yönetimi gibi dersler ise AA'nın tecrübeli uzman kadrosu tarafından verilmektedir.

Eğitim sırasında savaş bölgelerinde bulunmuş, uluslararası tanınırlığı olan fotomuhabirleri ve kameramanlar da kursiyerlere konferanslarla katkıda bulunmaktadır. Eğitime başvuruda bulunabilmek için, 40 yaşını aşmaması, kronik ve bedensel rahatsızlığının, seyahat engelinin ve AA'da çalışmasına engel yasal durumunun bulunmaması, askerlikle ilişiğinin kesilmiş olması koşulu aranmaktadır.

Çok Dilli Yayın

6 Nisan 2014'te yayın dilleri arasına Fransızca'yı da ekleyen AA, çok dilli yayın çalışmaları çerçevesinde Türkçe'nin yanı sıra İngilizce, Arapça, BHS (Boşnakça, Hırvatça, Sırpça), Arnavutça, Rusça, Kürtçe ve Fransızca yayınıyla abonelerine 8 dilde haber hizmeti sunmaktadır. Yabancı dil yayınlarında, haberler çeviri yapılmadan doğrudan söz konusu dilde yazılmaktadır.

Faklı dillerdeki yayınlarda yurt içi ve dışı bürolarla bağlantı kurularak hazırlanan haberler önemine göre, Türkçe ve AA'nın bünyesindeki diğer yabancı dil gruplarıyla paylaşılmaktadır. Anadolu Ajansı'nın Almanca, İspanyolca, Farsça, Çince gibi dillerde yayın için hazırlıklarını sürdürdüğü ifade edilmektedir.

Ekonomi ve Finans Haberleri

Bölgesel ve ulusal sermaye piyasalarının birbirine bağlandığı günümüzde ekonomi haberlerinin rakamların ötesinde toplumun tüm kesimlerini etkileyen sosyal tesirleri bulunmaktadır.

Ekonomi haberciliği, dünyanın en büyük ekonomileri ABD ve AB'nin yapacağı Serbest Ticaret Anlaşması'ndan ABD Merkez Bankası (Fed) kararlarına, şirket birleşmelerine kadar küresel boyuttaki gelişmelerin yanı sıra klasik ifadesiyle "pazarda filenin kaç daldurduğundan", "tencerenin kaç kaynadığına", "maaş artışından vergi yükümlülüğüne" kadar geniş alanı kapsamaktadır.

Temel haber kaynağı Borsa İstanbul, Altın Borsası, Vadeli İşlem ve Opsiyon Borsası, borsaya açık şirketler, borsada çalışan yatırımcı kuruluşlar olan Finans haberciliğinde finansal verilerin neyi etkilediği ve nelerden etkilendiğinin doğru analizi büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'de sermaye piyasalarındaki portföy büyüklüğünün 497 milyar dolar ve bunun da 122,3 milyar dolarının yabancı yatırımcılara ait olduğunun bilinciyle ve haberlerin doğruluğu ve tarafsızlığı, manipülasyon (yönlendirme) ve spekülasyon (saptırma-vurgunculuk) hareketlerinin sıklıkla görüldüğü sermaye piyasalarında dikkat edil-

mesi gereken bir unsur olduğundan hareketle AA, bünyesinde Finans ve Ekonomi haber editörlükleri kurmuş, bu hassasiyetleri göz önünde bulundurarak yayın yapmaktadır.

İnternet Haberleri

AA haberlerini sadece yazılı ve görsel basın için değil, aynı zamanda internet medyasını da göz önünde bulundurarak vermektedir. İnternet Haber Paketi'nden servis edilen haberler, Türkiye ve dünya gündeminden, genel, politika, sağlık, ekonomi, bilim-teknik, kültür-sanat-yaşam, spor kategorilerinden oluşmaktadır.

Editör Masası

Anadolu Ajansı'nda, hafta içi her sabah tüm temsilcilerinin katılımıyla gün içinde izleyeceği ve yayımlayacağı haberlerin değerlendirildiği video konferans sistemiyle toplantı yapılmaktadır. Editör Masası olarak ifade edilen toplantıda, Türkiye ve dünya gündemindeki gelişmeler değerlendirilmektedir.

Zaman zaman da yerli ve yabancı konukların da katıldığı Editör Masası'ndaki video konferans görüşmeleri, yüksek çözünürlüğe sahip görüntü ve ses yayınıyla yapılmaktadır. Editör Masası, olağanüstü durumlarda "Kriz Yönetim Merkezi" olarak da kullanılmaktadır.

EK-7 : Yurt Dışı Temsilcilikleri

100.Yıl Yurt Dışı Yapılanması

Anadolu Ajansı, 100.Yıl Vizyonu kapsamında 9 Bölge Müdürlüğü ile tüm Dünya'da 80 ülkede örgütlenme çalışmasını yürütmektedir.

Bölge	Bölge Müdürlüğü	Bağlı Bürolar
Avrupa	Brüksel	Almanya • Avusturya • Fransa • Hollanda • İngiltere • İsviçre • İrlanda • İspanya • İsveç • İtalya • Macaristan • Yunanistan • Belçika • Finlandiya • Danimarka • Norveç • Bulgaristan • Litvanya • Polonya
Orta Doğu	Kahire	Filistin • Irak • Mısır • Lübnan • Ürdün • Suudi Arabistan • Yemen • İsrail • Sudan • Fas • Tunus • BAE • Kuveyt • Katar • Cezayir • Libya • Suriye
Kafkaslar	Bakü	Azerbaycan • Gürcistan • Kazakistan • Kırgızistan • Özbekistan • Rusya • Türkmenistan • Ukrayna • Belarus
Balkanlar	Saraybosna	Sırbistan • Karadağ • Kosova • Arnavutluk • Makedonya • Bosna Hersek • Hırvatistan
Amerika	New York	ABD • Kanada • Brezilya • Arjantin • Meksika
Uzak Doğu	Pekin	Çin • Güney Kore • Japonya • Tayland • Vietnam • Kamboçya
Pasifik	Cakarta	Malezya • Endonezya • Singapur • Filipinler • Avustralya • Yeni Zelanda
Güney Asya	Yeni Delhi	Pakistan • Hindistan • Afganistan • İran • Bangladeş
Afrika	Nairobi	Somali • Kenya • Etiyopya • Güney Afrika • Nijerya • Tanzanya

EK-8: Yurt İçi Temsilcilikleri

100.Yıl Yurt İçi Yapılanması

Anadolu Ajansı, 100.Yıl Vizyonu kapsamında 18 Bölge temsilciliği ile tüm Türkiye’de örgütlenmiştir.

Bölge Müdürlüğü	Bağlı Bürolar
İstanbul	İstanbul ve İlçeleri
Trabzon	Artvin • Rize • Bayburt • Gümüşhane
Samsun	Sinop • Amasya • Çorum • Ordu • Giresun
Kastamonu	Çankırı • Zonguldak • Bartın • Karabük
Sakarya	Kocaeli • Bolu • Düzce
Edirne	Kırklareli • Tekirdağ
Bursa	Balıkesir • Yalova • Çanakkale
İzmir	Manisa • Uşak • Denizli • Aydın
Antalya	Muğla • Burdur • Isparta
Adana	Osmaniye • Hatay • Mersin
Konya	Aksaray • Karaman
Kayseri	Nevşehir • Niğde • Kırıkkale • Kırşehir • Yozgat
Eskişehir	Afyonkarahisar • Kütahya • Bilecik
Diyarbakır	Siiirt • Mardin • Batman • Şırnak • Bingöl
Van	Bitlis • Hakkari • Muş
Erzurum	Ağrı • Iğdır • Kars • Ardahan
Sivas	Erzincan • Elazığ • Tokat • Malatya • Tunceli
Gaziantep	Adıyaman • Kilis • Kahramanmaraş • Şanlıurfa

EK -9: AA’nın İşbirliği Yaptığı Uluslararası Kuruluşlar

Uluslararası ajanslar ile işbirliğinin yanı sıra yaklaşık 100 ülkenin ulusal haber ajansı ile iletişim kuran Anadolu Ajansı, bu kaynaklardan aldığı haberleri abonelerinin hizmetine sunmakta söz konusu yabancı ajanslara da Türkiye’deki gelişmeleri aktarmaktadır.

Uluslararası fotoğraf dağıtım ajansları ile anlaşma yapan AA’nın dağıtım ağında AFP Imageforum, DPA Picture Alliance, Contacto, Scanpix’ten ve Getty Images’i de bulunmaktadır.

Dünya haber ajansları birliklerinin aktif üyesi olan AA, Akdeniz’i çevreleyen ülkelerin haber ajanslarının “Akdeniz Haber Ajansları Birliği” çatısı altında birleşmesine de öncülük etmiş, daha sonra Türk cumhuriyetlerinin haber ajanslarıyla işbirliği yaparak, “Türkçe Konuşan Ülkeler Haber Ajansları Birliği”nin kurulmasını sağlamıştır.

Balkan Haber Ajansları Birliği ve Ekonomik İşbirliği Örgütü Üyesi Ülkeler Haber Ajansları Birliği’nin kurucusu da olan AA, Asya-Pasifik Haber Ajansları Birliği’nin de üyesidir.

EK -10: AA Genel Müdürü Kemal Öztürk ile Röportaj

- AA son 3 yıla kadar özellikle dış haberlerde etkisiz bir ajans olarak nitelendirilmekteydi... Yeni yönetimle "2020 yılında dünyanın en etkili 5 ajansı arasına girme" şeklinde tanımlanan 100. Yıl vizyonu oluşturuldu. Bu fikir nasıl doğdu?

Anadolu Ajansı'nın uluslararası kurum olma talebi, değişen Türkiye şartlarının zorlamasıdır. Yeni Türkiye Avrupa'da altıncı, dünyada on yedinci büyük ekonomiye sahipken, medyada uluslararası etkiye sahip olmaması önemli eksikliklerdir. Bu eksiklik aslında uzun süreden beri ihtiyaç hissedilen bir şeydi ama gereken atamalar, bütçe ve benzeri şartlar oluşmamıştı. Dolayısıyla biraz zorunluluktan biraz da ajansta işbaşına gelen kadronun çizmiş olduğu perspektif ve vizyonun hükümet tarafından kabul görmesinden sonra oluştu.

- Anadolu Ajansı, AP, Reuters, AFP gibi dünyanın etkin haber ajanslarına oranla hangi dezavantajlarla karşı karşıya?

Çok eski ajans olmamıza rağmen, uluslararası hale gelme çalışmasını çok yeni başlatmış olduk, bu 3 yıl gibi bir süre... AFP Arapça servisini 1969 yılında kurmuş, Reuters da keza yine aynı şekilde. Dolayısıyla arada yaklaşık 40 yıllık bir fark var. En büyük dezavantajımız bütçe meselesidir, zannederseniz bizim 10-20 katımız büyüklüğünde bütçeye sahip ajanslarla yarışıyoruz. Bizim şu andaki en önemli sıkıntımız bütçe meselesidir. Bütçe konusunda hükümet geçtiğimiz yıllarda destek verdi ancak istediğimiz şekilde olmadı.

İkinci dezavantajımız; yetişmiş insan kaynağı meselesidir. Reuters Amerika'da 2 bin kişiyi işten çıkartıp yerine aynı sayıda kişiyi işe alabiliyor. AFP de benzer şeyler yapabiliyor ama Türkiye'de bu kadar yoğun insan kaynağı yok. Yabancı dilde eğitim almış, yabancı dilde gazetecilik yapan, haber yazabilen insan kaynağı bulunmuyor. Bunu kendimiz yetiştirmek zorunda kalıyoruz. Bu yüzden de "Haber Akademisi"ni kurduk. Ancak Akademi insan ne kadar yetiştirirseniz yetiştirin bir zaman gerektiriyor. Kalifiye insana ihtiyaç duyuluyor. Halen Arapça departmanımız için Arapça bilen Türk bulmak çok zor. Bu durum da bizim için çok önemli bir sıkıntı.

Bir diğer dezavantajımız; Avrupa'nın ve Amerika'nın kendi içerisinde adı konmamış biçimde kabul görmesi. Biz Avrupa'da haber satmak istesek bu hemen kabul görmüyor. Neticede yıllardır süren bir alışkanlıkları ve yıllardır devam eden ilişkileri var. Bu alışkanlıkları değiştirmek kolay değil. Daha yeni üçüncü yılımızın sonunda fotoğraf konusunda tabuları kırabildik, daha yeni kabul görüyor fotoğraflarımız ama hala İngilizce ve Fransızca haberlerimiz konusunda Avrupa'nın geleneksel tavrından dolayı bir blokajla karşılaşıyoruz. Bu da bir dezavantaj tabii ki...

- Söz konusu ajanslara göre AA'nın avantajları nelerdir?

Bizim tarihsel coğrafyanın bir parçası olmamız bir avantaj tabii ki... Özellikle Arapça yayınlarımızda bunu çok bariz biçimde fark ettik. Osmanlı hinterlandındaki bölgelerde büyük hüsnü kabul gördük. Her gittiğimiz yerde, her çaldığımız kapıda güvenle karşılandık. İnsanlar bize güvendiler, rahatlıkla haber yaptırıldılar, bize açıldılar. Bu bi-

zim açımızdan en büyük avantaj. Zannederseniz bu avantajımız sayesinde de Arapça bölümünde diğer ajansları geçtik. Şu an dünyanın en çok Arapça haber üreten ajansı durumundayız. Bunun en önemli sebebi ilişkilerimiz. Bize karşı hüsnü kabul olduğu gibi öbür tarafa da tepki var. Yani insanlar bazı ajanslara güvenmiyor, inanmıyor, art niyetli olduğunu düşünüyor. Bu nedenle de bize destekleri oldu.

Kadrolarımız da projemize olan inancından dolayı daha yüksek motivasyona sahip. Neticede diğer tarafta daha profesyonel bir ekip var, daha sistematik iş yapıyorlar. Bu da bazı yerlerde onları yavaşlatıyor aslında. Biz ise amatör ruhla mücadele ediyoruz, kurumuna daha çok sahip çıkan, daha çok aidiyet hisseden insanlar, kurumlarını daha hızlı ilerletiyor. Bu da bizim açımızdan bir avantaj...

- Dış politikanın Anadolu Ajansı'nın başarısına etkisi var mı?

Evet o da önemli... Türkiye'nin yükselen yıldızı, gemimizin yelkenlerini dolduran bir rüzgar oldu. Bölgedeki Türkiye sevgisi, bölgedeki Türkiye başarısı, Erdoğan sevgisi bizi çok etkiledi. Türkiye'nin Ortadoğu'daki başarısı ve yükselişi, ajansın da yükselişiyle paralel seyrediyor. Bu gelişmeyi dış politikadan bağımsız düşünmek mümkün değil. Balkanlarda da Afrika'da da aynı şekilde Türkiye sevgisi ve rüzgarı var, aynıını biz de yaşıyoruz. Dolayısıyla bu durum bize destek ve avantaj oluyor.

- Ajansın, ülkemize yönelik yanlış algıların düzeltilmesi, önyargıların giderilmesi, Türkiye'nin tanıtımıyla özenilen ülke durumuna gelmesi, ulusal ve uluslararası toplum ile karar alıcıların doğru bilgilendirilerek yönlendirilmesi şeklinde tanımlanan kamu diplomasisi alanında etkili olduğunu düşünüyor musunuz, bu konuda örnekler verebilir misiniz?

Kamu diplomasisini medyadan bağımsız düşünmek mümkün değil. Kamu diplomasisinin alanı zaten medya. Dolayısıyla Türkiye'de ajansın dışında 8 dilde yayın yapan hiçbir kurum yok. Hükümet kendi icraatlarını ve Türkiye'nin tanıtımını yapmak istediğinde Anadolu Ajansı'nı ve yabancı dillerdeki yayınlarını kullanıyor. Bu da onlara çok büyük bir avantaj sağlıyor. Kamu diplomasisi ile çok yakın diyalogumuz var. Özellikle Türkiye'nin yurtdışındaki tanıtımı, duyurusu, tezlerinin savunulması, tezlerle ilgili analizlerin ve haberlerin yapılması şeklinde bütün bunlarda AA çok aktif rol oynuyor. Habercilik yaptığımız için bunlar Türkiye'nin tezlerine katkı sağlıyor. Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmaları da yeni, dolayısıyla bu tezleri oluştururken AA'nın tecrübesinden de faydalıyorlar. Yurtdışından getirilen gazeteciler en çok AA'yı ziyaret ediyor, onlara en çok desteği AA veriyor. Yurtdışında AA'nın ofisleri, idari birimleri kamu diplomasisi çalışmalarına katkı sağlıyor.

- Kuruluşundan kısa bir süre dışında tek dilde yayın yapan AA 3 yıl içinde 8, 2020 yılında ise 11 dilde yayın yapmayı planlıyor... AA yönetimi bu dilleri ve ofislerin yayılımını neye göre belirliyor?

Birincisi, haber yoğunluğu önemli. Bulunduğunuz, ofis açacağınız bölgede haber hareketliliği yoksa orada ofis açmanız mantıklı değil... Mesela Moğolistan'da ofis açmanızın bir anlamı yok veya Yeni Zelanda'da bir ofis açmanın mantığı yok çünkü

orada haber hareketliliği bulunmuyor... Haber hareketliliği daha çok Ortadoğu ve Afrika'da yoğunlaşmış durumda, bu bölge bütün ülkelerin hareket alanı, oyun alanı, ilgi alanı, etki alanı dolayısıyla dünyadaki haber yoğunluğunun en çok olduğu bölgeleri seçiyoruz.

Ortadoğu'da dünya haberlerinin yüzde 60'ı buradan geçiyor burada şekilleniyor. Bizim en başta bir stratejimiz vardı, Ortadoğu'da habere hakim olan dünyada da hakim olur. Bu stratejimizin doğru olduğunu aşağı yukarı gördük. Şu anda Ortadoğu'daki haberlerimiz, Ortadoğu'daki görsel üretimimiz sonucunda dünyada etkin oluyoruz.

- AA'nın ofisleri bulunan ülkelerde ve dünyada gündem belirlediğine tanık oluyoruz. Gündem belirleme kamu diplomasisinin önemli unsurları arasında yer alıyor... Bu ve benzer şekillerde etki gücü yüksek haber, görüntü ve fotoğrafları sağlamanızda hangi faktör ya da faktörler etkili oluyor?

Halka şeklinde büyüme trendimiz, Türkiye'ye uzaklık ve haber yoğunluğunun olması öneme göre şekilleniyor, ona göre ofis açıyoruz. Mesela Kafkasya bölgesinde yeniden yoğun bir yapılanma ve çalışma içindeyiz. Rusya'da önemli çalışmalar yapıyoruz. Şimdi Afrika'nın doğu batı kuzey ve güney bölgelerinde ofisler açtık ki, 3 dille oraları koordine ediyoruz. Yani doğusunda İngilizce, batısında Fransızca, kuzeyinde Arapça ve güneyinde de İngilizce olmak üzere bu bölgelerde ofisler açarak oradaki etkinliğimizi arttırdık.

Bizim Latin Amerika'da çok yoğun bir yapılanmamız yok. Latin Amerika'nın dünya haberciliği açısından da dönemsel etkileri var mesela Dünya Kupası olursa orada insanlar ilgi gösteriyor, deprem olursa ilgi gösteriliyor dolayısıyla oralarda freelancerlar ile çözdük ama Avrupa her zaman için ilgi merkezidir. Dolayısıyla Avrupa'nın önemli şehirlerinde, ofis açma ihtiyacımız oluştu.

- Dilleri neye göre belirliyorsunuz?

Yayın dilleri yaygınlık ve Osmanlı hinterlandı diye kendimize seçtiğimiz bölgedeki etkinliği ile ilgili bir şey ancak İngilizce yayın mecburen yapacaksınız, Rusça yayın mecburen yapacaksınız. Boşnakça, Arnavutça dünyada çok yaygın diller değil ama Türkiye'nin tarihsel bir arka planı, etki alanı olduğu için bu dillerde yayın yapmayı düşündük. Ama aynı zamanda, bu diller bize Ortadoğu'da, Balkanlar'da bir güç ve marka oluşturma açısından bir etki yapıyor. Yani Boşnakça yayınıımız bizim Balkan bölgesinde Hırvat, Sırp, Boşnak, Arnavutların bizi algılamasına, etkinliğimizin artmasına sebep oldu. Şu anda Balkanlarda da en güçlü ajans AA'dır. O bir marka diğerine katkı sağlamış oluyor. Ama mesela Çince, Urduca, Svahili dilinde yani dünyada yaygın olan diller açısından söylüyorum, İspanyolca dillerde yayın yapmak gerekiyor. İşte hepsi insan kaynağıyla ilgili bir sorun. Bunların yetiştirilmesi, eğitilmesi hepsi zamanla olacak meseleler.

- Gazze'de AA'nın ofisine yönelik saldırı, Ferguson olayları sırasında ABD polisinin AA muhabirine yönelik tutumu hatta Ukrayna'daki çatışmalar sırasında da benzeri olayla karşılaşılmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Batıda etkin olan ajanslar, “Gezi Olayları” döneminde, canlı yayın yaptılar, biz de Hamburg olaylarını canlı yayınlamak istedik ama Alman hükümeti buna izin vermedi. Bu girişim Türkiye’ye yönelik kara propagandaları aslında bir anlamda başarısızlığa uğrattı.

- Myanmar ve Suriye’deki katliamlar ile Mısır’daki darbe süreci ve öncesinde Arap Baharı’nın yaşandığı ülkelerde ajansın çok etkili olduğunu görüyoruz. Bu başarıda hangi faktörler etkili oluyor?

Mısır’daki Rabia Meydanı’nda dünya medyasının örtülü sansür uyguladığını gördük. Bu tarihe kaydedilmesi gereken bir durumdur. Bu konunun medya tarihine de kaydedilmesi gerekir. Bu örtülü sansürü kıran AA olmuştur. AA, Rabia Meydanı’nda yaşananları dünyaya duyuran, tanıtan, ilk defa canlı yayın yapan, fotoğraf ve video yayınlayan ajans oldu.

Bu durum dolayısıyla dünyadaki sıcak gelişmeleri olduğu yerlerden canlı yayın yapma prensibi kararı almıştık zaten. Taksim Meydanı’nda gösteriler olduğunda, bildiğiniz gibi meşhur CNN ve BBC oradan canlı yayın yaptı. Peki bu canlı yayınlar haberle paralel önem arz ediyor muydu? Bana göre etmiyordu. Zira Taksim’den 8 saat canlı yayın yapacak kadar önemli bir olay olmadı. Biz de o dönemde aynı şeyleri Londra’da, Hamburg’da başka yerlerde yapılırsa yayınlıyoruz ama 5 - 8 saat yapmıyoruz. Ferguson’den canlı yayın yaptık. Londra’dan G8 protesto gösterilerini canlı yayın yaptık. Hamburg’da da aynı canlı yayını yapmak için çalışmalar yaptık ama polisin oradaki tutumu dolayısıyla bunda muvaffak olamadık. Tabii Alman polisi bunu kendi ülkelerindeki kurallara göre yapıyor, yani illegal bir şey yapmadı bize. Fakat böyle bir tavrı Taksim’de yapsanız kusur olarak nitelendirilirken, Almanya’da yaptığınızda kurallara uyum olarak kabul ediliyor. Londra’da da aynı şekilde...

Londra’da da jammerlar ile bazı caddelere girişlerimiz engellendi. Türkiye bunu niye yapmıyor? Yanlış bir şey, Türkiye’nin de kendi kuralları olması gerekiyor. İstedikleri yerden canlı yayın yapabilmeleri bir güvenlik meselesidir aynı zamanda. Güvenliğe biz nasıl uyuyorsak onların da uymaları lazım. Nasıl onların kuralları varsa Türkiye’nin de kuralları vardır.

EK – 11: Kamu Diplomasisi Koordinatörü Cemalettin Haşimi ile Röportaj

- *Kamu diplomasisi uygulamalarında Türkiye niçin gecikti, kamu diplomasisinin gücü ve etkisinin farkına varılmamış mıydı?*

- Kamu diplomasisi, farklı kesimlerle temasa geçerek ve o kesimleri de sürece katıp çift taraflı bir iletişim kurarak anlatım yöntemlerinden birisidir. Esas olarak 90'lı yıllardan sonra küresel siyasette ön plana çıkan bir tarzdır. Öncesi 50'li yıllara dayansa da esas itibarıyla gündeme gelmesi, ön plana çıkması 90 sonrası soğuk savaşın hemen ertesindedir.

Türkiye açısından; dış politikanın tek boyutlu olarak ilerlediği, içeride demokratikleşme anlamında çok ciddi sıkıntıların yaşandığı, devlet-millet ilişkisinde birçok sorunun hissedildiği bir dönemde aktif bir kamu diplomasisine girişmek mümkün değildi. Zira Türkiye'de darbelerle şekillenen bir süreç söz konusuydu.

2000 yılları sonrası bizim Yeni Türkiye'nin inşası dediğimiz büyük bir dönüşüm gerçekleştirildi. Küresel çapta bir ekonomik kriz yaşanmasına rağmen ülkemiz ekonomik alanda istikrarı yakalayarak, bölgenin yükselen yıldızı haline geldi. İkincisi; küresel çapta bir askerileşme ortamıydı. Özellikle 11 Eylül ile beraber global bir askerileşme süreci yaşanmasına rağmen Türkiye, dünyada yaşanan trendden farklı olarak demokratikleşme sürecine girdi. Hem içeride hem dışardaki ilişkiler anlamında bir demokrasi süreciydi bu. İçeride Kürt meselesi, laiklik, başörtüsü ve devlet ilişkisi başta olmak üzere her alanda yaşanan bir demokratikleşme... Diğeri aktif dış politikadır. Daha önce tek bir coğrafyaya yönelmiş bir Türkiye'den dünyanın dört bir yanında aktif bir Türkiye'ye geçiş yaptık. Bu üçünün birleştiği noktada "Yeni Türkiye" var. Kamu diplomasisi ihtiyacı tam da böyle bir dönemde ortaya çıktı. Türkiye, tarihi ve coğrafyası itibarıyla çok doğal bir kamu diplomasisi mucizesi oluşturmuştur. Türkiye artık birden fazla coğrafyayla, birçok kesimle ilişki içerisinde kendi kimliğini hep çoğulcu bir zeminde tarif eden bir ülkedir. Koordinatörlük, bu ihtiyacı gidermek üzere kuruldu.

- *Peki, burada hangi araçlar kullanılıyor, Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğünün vizyonunda, "Türkiye'nin yeni hikayesini etkin bir şekilde anlatmayı, farklı kesimlerle diyaloga geçmeyi ve çok-taraflı bir iletişim ekseninde faaliyet yürütmeyi amaçlandığı" ifade ediliyor. Bunu biraz açar mısınız, hangi araçlarla nasıl bir çalışma yapıyor?*

Kamu diplomasisi, doğası gereği yabancı kamuoylarına seslenmeyi içeren bir diplomasi pratiğidir. Farklı bölgelerden farklı kesimlerle temasa geçmek bunun birinci yöntemi. Onları dinlemek, onlarla diyaloga geçmek bunun bir parçasıdır. Bu noktada bütün kamuoylarına doğrudan ve aynı anda ulaşmak mümkün değil. Genel metodoloji, aracı kurumları kullanmayı gerektirir. Düşünce kuruluşları, üniversiteler, STK'lar, gazeteciler, medya, gençler, kadın dernekleri vb. aracı kurumları üzerinden bir yandan dış politika pratiği demokratikleşirken diğer yandan farklı kamuoylarına ulaşma imkanı elde ediliyor. Esas aracı unsurlarda bu kesimler... Bunlar üzerinden Türkiye hikayesini anlatmaya çalışıyoruz. Fakat bu tek taraflı bir şey değil. Özellikle Arap coğrafyası, Ortadoğu için söylüyorum. Biz onlarla konuşurken aynı zamanda kendi kimliğimizi de

inşa ediyoruz. Kendi tarihimizi de tanımaya başlıyoruz. Osmanlı hinterlandının yanı sıra Amerika kıtasında yaşayan Türk kökenli nüfus da bu işin bir parçasını oluşturuyor. Tabii ki Osmanlı mirasının getirdiği doğal bir etkileşim alanı var Kuzey Afrika'da. Fakat Osmanlı'nın bir adım ötesinde Osmanlı'nın hiç uğramadığı Afrika bölgelerinde de bir Türkiye algısı var artık. Bu açıdan Osmanlı mirası doğal bir hinterland sayılmakla beraber 5 kıtada aynı anda var olan bir Türkiye'den bahsediyoruz. Ve bu 5 kıtada bir şekilde kamuoyu algısını etkileyen kim varsa ki bu bazen bir futbolcu oluyor, bazen bir müzisyen oluyor ama her halükarda algıyı etkileyen, biçimlendiren kimler, hangi unsurlar varsa onların tamamıyla temasa geçmeye çalışıyoruz.

- Kurumunuz, kamu diplomasisi uygulamaları çerçevesinde STK'larla nasıl bir koordinasyon içerisinde bulunuyor?

Türkiye'nin kamu diplomasisini sadece Koordinatörlük yürütmüyor. Türkiye'nin kamu diplomasisi birden fazla kurum üzerinden yapılan bir şey. TİKA var, Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı var, Anadolu Ajansı, TRT var, Yunus Emre Kültür Merkezleri, AFAD var. (Son zamanlarda özellikle Suriye ile ilgili) STK'lar, Türk Hava Yolları gibi kurumlar, üniversitelerimiz var. Çok geniş bir mecra ve platformda çaba gösteren birçok kurumdaki bahsediyoruz. Koordinatörlük'ün buradaki işlevi, ortaya çıkartılan söylemin nasıl bir söylem olması gerektiği ve bunun siyasi karar mekanizmalarına iletilmesidir. Yani biz bir aracı rolü görüyoruz, bu çerçevede yürüttüğümüz faaliyetler söz konusu.

Bunlardan birincisi bürokrasi... Türkiye'deki bürokrasi geleneği kurumlar arası koordinasyona veya eşgüdümüne çok açık değil. Dünyanın bir çok ülkesinde aynı sorun var. Fakat Türkiye'de bu gelenek hakikaten yeni yeni oluşmaya, son 4-5 yıldır güçlenmeye başladı. Bu doğrultuda eşgüdümü sağlamak nispeten zor oluyor.

İkinci mesele insan kaynağı sorunu ki, tek bir bölgeye yoğunlaşan bir Türkiye'den 5 kıtaya birden konuşmaya çalışan bir Türkiye'ye geçiş yaptık. Bu ciddi bir insan kaynağı gerektiriyor. Açıkça söylemek gerekirse insan kaynağından başka bir gücümüz yok. Bundan kastım şu; bir yeraltı zenginliğimiz yok, askeri olarak dünyanın ilk sırasında değiliz. Ekonomik zenginliğimiz de yeraltı-yerüstü kaynaklarla şekillenmiyor. Tek bir zenginliğimiz var o da insan kaynağı. İnsan kaynağının da dönüşümü zaman alıyor, birikim oluşması, bir gelenek oluşması hakikaten zaman alan şeyler. Arapça bilen nüfusu ele alalım; bu nüfusa hitap edecek Arapça bilen bürokrat sayısı çok az. Bu noktalarda ciddi sıkıntı var. Kamu diplomasisi entegre bir diplomasi, sadece devletin altından kalkacağı bir şey değil, zaten diplomasiyi sadece devlet yapamaz algısının ürünü olan bir çalışmamız var. Şimdi üniversiteler, STK'lar, medya bu sürece uyum göstermezse Türkiye'nin kamu diplomasisi kaçınılmaz bir şekilde zayıf kalır. Üniversitelerimizi kırmak istemem ancak yeterince destek alamadığımızı da ifade edelim. Üniversiteler, bu açıdan devletin çok gerisinde. Devlet bürokrasisinin çok çok gerisinde kalıyor. Buna pek çok örnek verebilirim. Bir takım teknik ihtiyaçlar olduğu doğru fakat kamp-larla ilgili üniversitelerimiz üzerlerine düşen görevleri yapmadı. Devletin görev vermesi anlamında söylemiyorum ancak burada mülteci ve misafir olarak kalan 1,5 milyon Suriyeli nüfusu varsa üniversitelerin bu sürece çok daha aktif katılması beklenir. Devletin adeta zorlamasına, teşvik etmesine, birtakım yollar önermesine rağmen birçok üniversite kamu diplomasiimize katkı sağlamayı reddediyor.

Üniversitelerimizde Ortadoğu araştırmaları da fazlasıyla eksik, bu kadar Ortadoğu tartışması yapılırken gazetelerimizde hala Ortadoğu'ya özel bir sayfanın bulunmaması, haberlerin dış politika sayfasının bir alt başlığı olarak geçiyor olması da sıkıntıdır. Bu tarz sıkıntılarımız var ama bu sıkıntıların zamanla aşılabileceğini tahmin ediyorum.

Başka bir örnek vereyim yine üniversitelerle ilgili. Türkiye son 3 yılda insani yardımda muazzam bir trafik yakaladı. Ülkemiz, 2013 ve 2014'de insani yardımda 3. Sıradaydı, bu sene ise cömertlik kategorisinde birinci sıraya yükseldik. Üniversitelerimizde ise insani yardım alanıyla ilgili 2 tanesi hariç özel bir program, özel bir çalışma, özel bir ders yoktu. Üniversiteler bu açıdan çok çok geride kaldı. Bu süreçte, sanatçılarımız da çok içe kapalı kaldılar. Örnek vereyim; Avrupa'dan ve ABD'den Suriye kamplarına giden sanatçı sayısı Türkiye'den giden sanatçılardan çok daha fazla. İbrahim Tatlıses gibi sadece Ortadoğu'ya yönelik bir sanatçı angajmanı var. Fakat sanatçılarımız Edirne'nin öte yakasına geçemiyor. Son dönemde kültürel alanda bir takım adımlar atıldı. Ödül alan yönetmenler, ödül alan romancılar vs. ancak bu alanda da ciddi eksiklerimiz var diyebilirim.

Bunlar genel sıkıntılar, bu sıkıntıların yanı sıra Türkiye'ye yönelik çok ciddi şekilde belli merkezlerin yönlendirmesiyle dezenformasyon yapılıyor. Türkiye karşıtı algının güçlendirilmesi için yalan haberler öne çıkartılıyor, o yalan haberlerin dolaşımına destek veriliyor. Özellikle sosyal medya üzerinden yapılıyor bu. Ama öbür taraftan Ortadoğu'nun dönüşümü zaten Türkiye'nin kamu diplomasisinin bir adım ötesinde tüm küresel siyaseti de ilgilendiren bir şey. Sadece bizi etkilemiyor, bütün dünyayı etkiliyor. Yani Ortadoğu'da 100 yıl sonra ilk defa yerli bir dönüşüm, içerden ve dinamik bir dönüşüm imkanı sağlanmıştı. Fakat dışardan müdahaleyle bu engellendi. Dışardan müdahale diyorum çünkü herkes neyin ne olduğunu görüyor. Sadece Türkiye değil, bütün bir küresel sistem etkilendi. Gördüğümüz tablo şu ki Ortadoğu coğrafyasında da yaşayan bütün kesimlerde Hristiyanı, Müslümanı vs. bütün kesimlerle beraber sizin demokrasi-lerde yaşama hakkınız yok deniliyor ve bu bize bu bölgenin kaderi olarak yansıtıyor. Fakat şunu biliyoruz ki cin şişeden çıktı.

- Kamu diplomasisi faaliyetlerinde Türkiye'nin avantaj ve dezavantajları nelerdir?

Kamu Diplomasisi faaliyeti diye tabir edebileceğimiz faaliyetler zaten yeni kuşağın gelecekte siyaset algısına, diplomasi algısına dayanıyor. 100 sene önce 50 sene önce siz gençleri bir şekilde kandırabilirdiniz ama bugün özellikle iletişim teknolojileri gelişmelerinden dolayı bunun uzun vadeli olacağına ihtimal vermiyoruz. Tam da bundan dolayı biz Mısır'daki pozisyonumuzu değiştirmedik, değiştirmeyeceğiz. Çünkü biz bugünkü kuşağa değil bir sonraki kuşağa seslenen bir Türkiye algısı inşa ettik. Ve bu algı sahada etkili oluyor. 5-10 sene sonra hem Suriye hem Mısır hem diğer bugün kriz gibi görünen sorunların yaşandığı yerlerde özellikle genç ve gelecek vaat eden kuşağa seslenen sadece bir ülke var; o da Türkiye. Bu durum, bizim kamu diplomasisimizi önemli ölçüde etkiledi. Öbür yandan bu durum, ne kadar güçlü bir dış politikaya sahip olduğumuzu da gösteriyor. Bölgede geleceğe seslenen tek ülkenin Türkiye olduğunu çok rahat söyleyebiliriz. Bizim en fazla anlaşılabildiğimiz, programlarımıza en fazla ilgi gösterenler, en fazla gelip gitmek isteyenler, gençler, orta yaş ve üstü değil.

Kamu Diplomasisi imkan ve kapasite meselesidir netice itibariyle... Şöyle bir örnek vereyim; AA'nın veya TRT'nin tek dilde yayın yaptığı bir dönemde yürüteceği kamu diplomasisi imkan ve kapasitesi bellidir. Birden fazla dilde yayın yaptığı dönemde yürütebileceğiniz kamu diplomasisinin imkan ve kapasitesi de bellidir. Orada çok radikal bir farklılık söz konusu... Bu anlamda ajansın 8 dilde yayın yapması TRT'nin Kürtçe, Arapça yayın yapması, İngilizceye hazırlanması önemli merhalelerdir. Fakat sahada bir takım sorunlar yaşanmaktadır çünkü bahsettiğimiz rakip ekipler gruplar en az yüz yıldır bu işi yapmaktadır.

Başka ülkelerin faaliyetleriyle karşılaştırsak bizim daha çok mesafe almamız lazım ama şunu söyleyebilirim, gazeteci programları, yurtdışından buraya gazeteci getirme, yurtdışına gazeteci götürme, akademisyen ve öğrenci değişim programlarının desteklenmesi, uluslararası öğrencilere yönelik özel programlar, kamuoyuna açık programlar, yoğun temaslar gelişler gidişler, bilgi notu gönderilmesi, özellikle basının soru ve taleplerine diğer kurumlardan ve dönemlerden farklı olarak çok hızlı dönülmesi... Çünkü geleneksel prosedür bellidir, gelen dosya basın müşavirine gelir sonra bakana gider vs. bu prosedür çok uzun bir prosedür. Biz doğrudan cevap veriyoruz, doğrudan muhatap oluyoruz. İkincisi çok sık görüşüyoruz basınla. Üçüncüsü, tv programlarının yapımı ve belgesellerin desteklenmesi, Türkiye'deki ajanslar veya basın yayın üzerinden eğitim programları ile üniversitede ilgili programların desteklenmesi gibi faaliyetlere destek vermeye çalışıyoruz. Özellikle diğer kurumların hızlı çalışması için Başbakanlık üzerinden talimat veriyoruz.

Örneğin TİKA Balkanlar üzerinde bir faaliyet yapacak, onun hızlandırılması için destek veriyoruz. Bu sadece bu kurumlarla ilgili değil mesela İçişleri Bakanlığı'nda Yabancı İletişim Merkezi diye bir şey kurulacak. Bu tarz çalışmalar da var ama kaba hatlarıyla çok detaya girmeden akademisyenlere üniversitelere yönelik programlar, gençlere yönelik programlar, kanaat önderlerine yönelik programlar ve tanıtım programları şeklinde 4 ayrı başlığımız var, her bir başlığın altında detaylar da var.

Dış politika çalıştayları, öğrenci ziyaretleri, dış politika tanıtım programları, staj programları vb. gibi programlar söz konusu. Ama bizim en çok önemseydiğimiz husus ve Kordinatörlüğün ana işlevlerinden birisi kurumlar arası eşgüdümlülüğün sağlanması ve iletişim stratejisinin ortaya çıkartılmasıdır. İcracılık kurumu olmamaya özen gösteriyoruz o noktada. Dışarıda faaliyetleri pek görünmeyen, daha çok içeride koordinasyonel olan bir icra çabası bu. Sahada çok fazla kurum var ve bu kurumlar arası eşgüdüm kolay sağlanamıyor. Bizim şu anda önceliğimiz bu. Son bir yıldır bu programlara ağırlık veriyoruz ama dönem dönem siyasi ihtiyaç öne çıktığı zaman veya sembolik programlar olduğu zaman onları da yapmaya çalışıyoruz. Ağırlık bu dört başlık altında yürüten programlar üzerinden şekilleniyor.

- Hükümetimiz, 2023'de Türkiye'nin uluslararası sistemdeki konumunu güçlendirmeyi hedefleyen stratejiler üretiyor ve yeni projeleri hayata geçiriyor. Bu kapsamda dünya çapında Türkiye'nin imajı konusunda da önemli çalışmalar öngörülerek ülkemizin çeşitli alanlarda prestijinin arttırılması amaçlanmaktadır. Bu yol haritası çerçevesinde AA'nın Türkiye'nin kamu diplomasisi sürecine katkısını nasıl değerlendiriyorsunuz?

AA'nın kurulma gerekçesi bugünkü tabiriyle "Kamu diplomasisi" zaten... İlk dönemde yanlış hatırlamıyorsam Fransızca da yayın yapıyordu. Sonrasında teknik imkanların yetersizliği, ideolojik saplantılar ve devletin toplumla kurduğu ilişkinin mahiyetinden kaynaklanan sorunlardan dolayı ajans kendi içine kapandı. Habercilik teknolojisinden hem teknik hem de insan kaynağı olarak muadillerinin çok gerisinde kalmayı sorun haline getirmeyen bir yapıya dönüştü. Ama AA'da son 2-3 yılda yapısal bir dönüşüm yaşandı. Hem vizyon olarak hem faaliyet alanında hem de sahada yapılan işler açısından. Mesele bugün uluslararası bir gazete açtığınızda altında AA logosu görmediğiniz bir fotoğraf hemen hemen yok gibi. Bütün kritik haberlerde ajansın muhabirleri öne çıkıyor, bazen foto muhabirleri oluyor. Kritik anlarda ajans olmasaydı her şeyin bambaşka olacağı dönemler yaşandı, bazen. Mısır darbesinin ilk bir haftası gibi veya Suriye'deki o kimyasal tartışmasının yaşanması gibi, Arakan olayı gibi onlarca olaydan bahsetmek mümkün.

Öte yandan AA, kendine hakikat kaygılı habercilik yaparak bir alan açtı. İlk defa böyle bir şey yerli bir ajans üzerinden yapıldı. Bu farklı bir şey, diğerleri kötü ajansçılık yapıyor demiyorum. Fakat şunu biliyoruz; Mısır'da darbe olduğunda Anadolu Ajansı olmasaydı biz Mısır'ı bambaşka bir şekilde görecektik, dünya orayı bambaşka bir şekilde görecekti. İkincisi Ferguson'daki olayların neye mal olduğunu gördük ve ajans orada olmasaydı bambaşka bir şey ortaya çıkacaktı. Hamburg'da yaşanan sıkıntı onun bir örneği, perde arkasında gördüğümüz muhabirlere vize verilmemesi gibi sıkıntılar bunun birer örneğidir.

Türkiye'nin şu anda dışarıda fark yaratan 5 kurumunu sayın dersiniz muhtemelen Anadolu Ajansı ilk sırada gelecektir. Diğerleri icracı olmasına rağmen bu böyledir. Çünkü artık öyle bir dünyada yaşıyoruz ki, siz istediğinizi yapın istediğiniz kadar güçlü olun eğer kendi tezinizi anlatacak mecralarınız, onu objektif bir şekilde aktaracak araçlarınız, haber ilkelerinden ayrılmadan anlatacak mecraanız yoksa siz de yoksunuz demektir. Hatta öyle söyleyeyim işten ziyade işin anlatılma şekli daha önemli hale geldi. Eskiden mesela "iyilik yap denize at balık görmezse Hâlık görür" idi ama artık öyle bir şey yok, anlatmanız gerekiyor, balıkların da bilmesi gerekiyor, halkın bilmesi gerekiyor. Çünkü artık bilgiyi engellemenin dezenformasyonu engellemenin imkanı yok. Eskiden bir radyo vardı düğmeye basardınız olay biterdi ama bugün öyle değil kimse engelleyemez hiç kimse engelleyemez, bunu yapmanın bir tek yolu var, dezenformasyona karşı bilgiyle doğru bilgiyle mücadele etmek. AA o noktada Türkiye'nin kamu diplomasisini ayakta tutan esas direğidir diyebilirim, yaptığı çok kritik, çok değerli çalışmalarla da bunu gösteriyor.

EK – 12. Anadolu Ajansı Haber düzenleme ekranı

The screenshot displays the Anadolu Ajansı (AA) news management interface. The interface is divided into several sections:

- Header:** Shows the AA logo, the user name "HÜSEYİN ALTINLAN", and the date "10.05.2013 Çarşamba".
- Left Sidebar:** Contains navigation links such as "Haberler", "Son 24 Saat", "Son 1 Hafta", "Son 1 Ay", "Arşiv", "Haber", "Yeni Oluştur", "İstatistik", "Filtre Göz Haberleri", and "Ayarlar Göz Haberleri".
- Main Content Area:** A table listing news items with columns for "Başlık" (Title), "Haber Tarihi" (News Date), "Kategori" (Category), "Durum" (Status), and "İşlem" (Action). The table contains 20 rows of news items, each with a "Seçiniz" (Select) button.
- Bottom Bar:** Contains a "Geri" (Back) button and a taskbar with icons for various applications.

Başlık	Haber Tarihi	Kategori	Durum	İşlem
-Fikirtiler, İsrail'den Beersheba Camii'ni istiyor -Cum	05/10/2012 16:22:13	GEN	ekstra	0 Seçiniz
-Beersheva'da 64 yıl aradan sonra ilk cuma namazı -İsrail	28/09/2012 01:07:29	GEN	egitim	0 Seçiniz
-1948 Filistin İslami Hareketi'nden Salah, AA'ya konuştu	08/09/2012 11:38:34	GEN	ekic	0 Seçiniz
-1948 Filistin İslami Hareketi'nden Şeyh Basit Salah -İ	17/09/2012 23:09:15	GEN	mtaydas	0 Seçiniz
-İsrail'deki tartımalı içki festivali'ne sona erili (Fotoğraflar)	06/09/2012 22:47:22	GEN	İlmi	0 Seçiniz
-İsrail'deki tartımalı içki festivali başladı -İçki festiva	05/09/2012 21:57:05	GEN	hahnelan	0 Seçiniz
-Cami avlusundaki içki festivalinin yerinin değiştirilmesi	05/09/2012 17:31:35	GEN	hahnelan	0 Seçiniz
-İsrail tarafından İsrail Beersheva (Bir Seba) Camii'nin a	04/09/2012 16:48:56	GEN	ekic	0 Seçiniz
-Cami avlusunda içki festivali -Başbakan Yardımcısı Bozdağ	04/09/2012 14:25:03	POL	egitim	0 Seçiniz
-İsrail'de camide yapılacak duyurulan içki festivali -Neka	03/09/2012 16:53:34	GEN	hahnelan	0 Seçiniz
-İsrail'de camide yapılacak duyurulan içki festivali -Oğuz	02/09/2012 18:45:21	GEN	akutoglu	0 Seçiniz
-Cami avlusunda içki festivaline İT'ben tepki -Genel Sekre	02/09/2012 10:56:53	GEN	odur	0 Seçiniz
-İsrail'de camide yapılacak duyurulan içki festivali -BBP	01/09/2012 17:18:07	GEN	altıkan	0 Seçiniz
-"Çinde İslam Kültür ve Sanat Eserleri" etkinliği -Başbak	31/08/2012 17:22:09	POL	ozelbıgı	0 Seçiniz
-Cami avlusunda içki festivaline tepkiler -Arap Birliği, İs	29/08/2012 22:47:08	GEN	ıyer	0 Seçiniz
-Cami avlusunda içki festivali -Zemin yarımlama çalışmaları	27/08/2012 16:10:42	GEN	ekic	0 Seçiniz
-Cami avlusunda içki festivali -Zemin yarımlama çalışmaları	27/08/2012 11:52:45	GEN	ekic	0 Seçiniz
-"Camide" içki festivali -Türk Oynamak Vakfı-Sen Genel Başkan	24/08/2012 20:49:53	GEN	egitim	0 Seçiniz
-"Camide" içki festivali -İsrail, 5 Eylül'de "camide" içki	19/08/2012 14:13:29	GEN	hahnelan	0 Seçiniz

KAYNAKÇA

- Akalın, Şükrü Haluk; **Türkçe Sözlük**, Türk Dil Kurumu Yayınları, 11.Baskı, Ankara, 2011,
- Alemdar, Korkmaz; **İletişim ve Tarih**, İmge Kitabevi, Ankara: Nisan 1996.
- Aras, Bülent; **“Arabulucu Değil, Oyun Kurucu Dış Politika”**, <http://setav.org/tr/arabulucu-degil-oyun-kurucu-dis-politika/yorum/640> (Erişim tarihi: 30.07.2014)
- Arı Tayyar; **Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika**. MKM Yayıncılık, İstanbul, 2009.
- Arı, Tayyar; **“Uluslararası İlişkiler”**, Alfa Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 1997.
- Atatürk ve Anadolu Ajansı**, Anadolu Ajansı Yayınları No: 1, Ankara: Nisan 2005.
- Balaban, Ayhan; **İskit, Hun ve Göktürklerde Sosyal ve Ekonomik Hayat**. T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eski Çağ Tarihi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. 2006
- Batmaz, Şakir; Şahin, Hasan Ali (Ed:); **Mısır-Hitit Ebedi Barış Antlaşması**, Nevşehir Belediyesi, E.Ü. Kapadokya Araştırmalar Merkezi.
- Briggs Asa, Burke Peter; **Medyanın Toplumsal Tarihi**, Kırmızı Yayınları, İstanbul, 2011.
- Boggs,Carl; **The Two Revolutions: Gramsci and the Dilemmas of Western Marxism**. London: South End Press. (1984)
- Bostancı, Meltem; **Kamu Diplomasisinde Medyanın Rolü ve Önemi**, Anahtar Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 2012.
- Büyük Larousse**, 6. cilt, 1986, Milliyet gazetesi yayınları
- Cecil V. Crabb; **Nations in a Multipolar World**, Harper and Row Publishers, Newyork, 1968.
- Cull, Nicholas; **Public Diplomacy: Lessons from the Past**. Los Angeles: Figueroa Press, 2009.
- Cull, Nicholas; **Public Diplomacy: Lessonsfrom the Past**, University of Southern California.
- Çakır, Mikdat; **Savaş Sosyolojisi**, Ankara, 2004.
- Davison, Roderic; “Osmanlı Diplomasisi ve Bıraktığı Miras”, **İmparatorluk Mirası**, Carl Brown (ed.), Gül Çağalı Güven (çev.), İletişim Yayınları, İstanbul, 2000.

- Davutoğlu, Ahmet; **Stratejik Derinlik**, Küre Yayınları, İstanbul, 2011.
- Demir, Vedat; **Kamu Diplomasisi ve Halkla İlişkiler**, Beta Yayınları, İstanbul, 2012.
- Djerejian, Edward P. (Chairman); **Advisory Group on Public Diplomacy for the Arab and Muslim World, Changing Minds Winning Peace: A New Strategic Direction for U.S. Public Diplomacy in the Arab & Muslim World**, Washington, D.C., October 1, 2003.
- Erzen, Meltem Ünal; **Kamu Diplomasisi**, Derin Yayınları, İstanbul, 2012
Eylül 2009,
- Girgin, Atilla; **Uluslararası İletişim, Haber Ajansları ve A. A.**, Der Yayınları, İstanbul: 2002
- Gündoğdu, Ayhan Hadi; Çelebi, Ali Cemil; **Gizli Harp Misyonu ve Dezenformasyon**, IQ Kültür Sanat yayınları.
- Gyorgy, Szondi; "Public Diplomacy and Nation Branding: Conceptual Similarities and Differences". **Discussion Papers in Diplomacy**, Netherlands Institute of International Relations Clingendael, No:112, Netherlands, 2008.
- Hoffman, David; **Beyond public diplomacy**. Foreign Affairs, 2002.
- Hüner, Tuncer; 2009, **Diplomasinin Evrimi, Gizli Diplomasiden Küresel Diplomasiye**. Kaynak Yayınları, İstanbul.
- Hüner, Tuncer; **Eski ve Yeni Diplomasi**, Ümit Yayıncılık, Ankara, 2002.
- İskit, Temel; **Diplomasi Tarihi, Teorisi, Kuramları ve Uygulaması** (3. Baskı). İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, İstanbul.
- Kalçık, Tuba; **Televizyonda Siyasal Propaganda ve AKP**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi,
Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2007, s.50-51.
- Karakoç, Enderhan; **Medya Aracılığıyla Popüler Kültürün Aktarılmasında Toplumsal Değişkenlerin Rolü**, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Doktora Tezi, 2007,
- Koç, Rezal; **Siyasi İletişimde Propagandanın Önemi; Bir Örnek Olay Araştırması Nazi Propagandası**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2000.
- Koloğlu, Orhan; **Havas- Reuter'den Anadolu Ajansı'na**, Çağdaş Gazeteciler Derneği Yayınları, Ankara: Aralık 1994.

- Lasswell, Harold; **Propaganda Technique in World War I**. London 1927. (Yeni baskı: Cambridge, Mass: M.I.T. Press,
- Leonard, Mark; **Public Diplomacy**, London, Foreign Policy Center, 2002.
- Liberal Düşünce Topluluğu, **Beyaz Rapor**, Ankara, 2001, s.1. “ Türkiye Cumhuriyeti Dernekler Mevzuatının Avrupa Birliği Standartlarına Uyumu
- Manheim, Jarol; “**Talking Points for Meeting with Staff of Senate Foreign Relations Committee**”, 18 december 2001, in Christopher Ross, « **Public Diplomacy Comes of Age** », The Washington Quarterly, printemps, 2002.
- Mikail, Bayram; “**Anadolu Bacıları ve Fatma Bacı Gerçeği**”
http://www.ahilik.net/index.php?view=article&id=113%3Aahilik-makale-20&option=com_content&Itemid=41, Erişim tarihi: 7 Mayıs, 2014
- Morgenthau, Hans; **Politics Among Nations. The Struggle for Power and Peace**, Kenneth Thompson tarafından gözden geçirilmiş Altıncı Baskı , New York: McGraw Hill, 1985.
- Nalçaoğlu Halil; **Medya ve Toplum**, İstanbul: Ips İletişim Yayınları, 2003
- N. Tunch, Hans; **Communicating With the World: U.S. Public Diplomacy Overseas**, New York, St.Martin’s Press, 1990.
- Neumann, Elisabeth Noelle, **The Contribution of Spiral of Silence Theory to an Understanding of Mass Media**. New York: Paragon House, 1992.
- Nye, Joseph; “**Political Science Quarterly**, s.177, (1990), “The Changing Nature of World Power.
- Nye, Joseph; **Yumuşak Güç**, Ankara, Elips Kitap, 2005.
- Nye. Joseph; S. **The Powers to Lead**. New York, Oxford University Press, 2008.
- Oğuzlu, Tarık; **Türk Dış Politikasında Davutoğlu Dönemi**, Ortadoğu Analiz, Cilt:1.
- Ortaylı, İlber; **Anayasa Yargısı 24 Dergisi**, 2007, “Evrensel Barış Projeleri”
- Özdağ, Ümit; (Ed.) **Psikolojik Savaş ve Propaganda, 21. Yüzyılda Prens: Devlet ve Siyaset Yönetimi**, Kripto Yayınları, Ankara, 2012.
- Özkan, Abdullah; Ersoy, Öztürk Tuğçe; **Kamu diplomasisi**, Tasam Yayınları, İstanbul, 2012.
- Özkan, Abdullah; **Siyasal İletişim: Partiler, Seçimler, Stratejiler**. İstanbul: Nesil Yayınları, 2004.

- Özönder, Cihat; **Kara Harp Okulu Bilim Dergisi**, S 1, “Atatürk’ün Uyguladığı Psikolojik Harekat Tarzı Ve Günümüz Savaş Sosyolojisine Duyulan İhtiyaç”, Ankara 1999.
- Potter, Evan; **Canada and the New Public Diplomacy**, Netherlands Institute of International Relations.
- Riggins, Jim; **A Strategic Assessment of Public Diplomacy**, USAF, 1998.
- Sancar, Gaye Aslı; **Kamu Diplomasisi ve Uluslararası Halkla İlişkiler**, Beta Yayınları, 2012, İstanbul.
- Sander, Oral; **Siyasi Tarih: İlkçağlardan 1918’e**. İmge Kitabevi, Ankara, 1999.
- Saunders, Frances Stonor; **The Cultural Cold War: The CIA and the World of Arts and Letters**, New Press, 1999.
- Sezer, Duygu; **Kamuoyu ve Dış Politika**, Ankara, Sevinç Matbaası, 1972
- Sonbol, Amira; **Rise of Islam: 6th to 9th century**, Encyclopedia of Women and Islamic Cultures
- Tarhan, Nevzat; **Psikolojik Savaş**, Timaş Yayınları, İstanbul 2002.
- Tekeli Safa; **Atatürk ve Anadolu Ajansı**, Anadolu Ajansı Yayınları, Ankara: 2005
- Thompson B. John, **Medya ve Modernite**, Kırmızı Yayınları, İstanbul: 2008.
- Topuz, Hıfzı; **II. Mahmut’tan Holdinglere Türk Basın Tarihi**, İstanbul: 1995.
- Topuz, Hıfzı; **100 Soruda Türk Basın Tarihi**, Gerçek Yayınevi, 1973, İstanbul.
- Turan, Namık Sinan; “Osmanlı Diplomasisinde Batı İmgesinin Değişimi ve Elçilerin Yetkisi”, **Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt. 5, Sayı. 2, Edirne, 2004,
- Vurucu, İkbâl; **2023 dergisi**-15 Mayıs 2014, sayı 157, Ankara.
- Yıldırım, Huriye; **“Geçmişten Günümüze Değişen Türk Dış Politikası Kapsamında Türkiye-Gürcistan İlişkileri”**, Yayınlanmış yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü, Antalya 2012.
- Yılmaz, Aytekin; “Sivil Toplum Demokrasi ve Türkiye”, **Yeni Türkiye: Sivil Toplum Özel Sayısı**, Yıl:3, Sayı: 18, 1997.
- Zengin, Gürkan; **“Hoca- Türk Dış Politikası’nda Davutoğlu Etkisi”**, İstanbul, İnkılâp yayınları, 2010.

İNTERNET KAYNAKLARI

- <http://abdigm.meb.gov.tr/www/turk-cumhuriyetleri-ve-balkan-ulkeleri-daire-baskanligi/icerik/22> Erişim tarihi: 10.01.2014
- http://europa.eu/legislation_summaries/institutional_affairs/treaties/treaties_ecsc_fr.htm
- <http://www.aksiyon.com.tr/aksiyon/haber-35161-173-kitlikla-gelen-kardeslik.html>
Erişim tarihi: 25.03. 2013
- <http://www.bbg.gov/pressroom/press-releases/BBG-PressRelease-132.html>
- <http://www.byegm.gov.tr/turkce/byegm-hakkinda> Erişim tarihi: 10.01.2014
- <http://www.cansuyu.org.tr/k=82?amacimiz> Erişim tarihi: 10.01.2014
- <http://www.denizfeneri.org.tr/icerik.aspx?kod=kurumsal> Erişim tarihi: 10.12.2014
- <http://www.haberturk.com/dunya/haber/142768-washingtonda-11-eylul-panigi>
- <http://www.ihh.org.tr/tr/main/pages/hakkimizda/114>,
<http://www.ihh.org.tr/tr/main/pages/calisma-tur-ve-alanlarimiz/136>
Erişim tarihi: 15.01.2014
- <http://www.kamudiplomasisi.org/component/content/article/39/59-kamu-diplomasisi-nedir.html>, Erişim tarihi: 3 Şubat, 2013
- <http://www.kamudiplomasisi.org/pdf/tugceersoyozturk.pdf>, Erişim tarihi: 10.10.2013
- <http://www.kdk.gov.tr/sag/turk-dis-politikasi-ve-kamu-diplomasisi/20> Erişim tarihi: 10 06. 2014
- <http://www.kdk.gov.tr/kurumsal/vizyon-misyon/8> Erişim tarihi: 12.11.2013
- <http://www.kimseyokmu.org.tr/?p=content&cl=hakkimizda&i=219#thumb> Erişim tarihi: 15.01.2014
- <http://www.kizilay.org.tr/kurumsal/kurumsal-degerlerimiz> Erişim tarihi: 10.01.2014
- http://www.mfa.gov.tr/turk-kultur-ve-sanatlari-ortak-yonetimi-_turksoy_.tr.mfa Erişim tarihi: 10.01.2014
- http://www.radiosawa.com/info/radio_sawa/108.html
- <http://www.tika.gov.tr/faaliyet-alanlari/2> Erişim tarihi: 12.01.2014
- <http://www.trt.net.tr/Kurumsal/s.aspx?id=tarihce>,
<http://www.trt.net.tr/Kurumsal/s.aspx?id=radyo+tanitim> Erişim tarihi: 15.01.2014

<http://www.turkishnews.com/tr/content/2009/07/31/osmanlinin-5-gemiyle-irlandada-biraktigi-iz-2/> Erişim tarihi: 06.04. 2014

<http://www.yardimeli.org.tr/k=47?hakkimizda> Erişim tarihi: 15.01.2014

<http://www.yenisafak.com.tr/dunya/abdnin-savas-butcesi-967-milyar-dolar-185175>

<http://www.ytb.gov.tr/tr/kurumsal-kategori/841-hakkimizda> Erişim tarihi: 10.01.2014

<http://www.yyd.org.tr/tr/hakkimizda/faaliyet-alanlarimiz.html> Erişim tarihi: 12.01.2014

<http://yee.org.tr/turkiye/tr/kurumsal/vakif-yonetimi>, Erişim tarihi: 10.01.2014

<https://www.afad.gov.tr/TR/IcerikDetay.aspx?ID=1> Erişim tarihi: 10.01.2014

https://www.turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/aa_medya/aa_medya.htm Erişim tarihi: 13.02.2014